

**UCHWAŁA NR XXX/185/20
RADY GMINY INOWŁÓDZ**

z dnia 26 listopada 2020 r.

w sprawie uchwalenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Inowłódz na lata 2020-2027

Na podstawie art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876) w związku z art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 713, poz. 1378) Rada Gminy uchwala, co następuje:

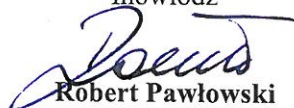
§ 1. Uchwala się Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Inowłódz na lata 2020-2027 w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Inowłódz.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Inowłódz

Robert Pawłowski

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY INOWŁÓDZ
NA LATA 2020-2027**

2020

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII.....	5
1. PODSTAWY PRAWNE	5
2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE.....	6
II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE.....	13
1. DANE PODSTAWOWE O GMINIE	13
2. TRANSPORT I KOMUNIKACJA	14
3. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I ZASOBY MIESZKANIOWE	14
4. GOSPODARKA I SYTUACJA NA RYNKU PRACY	18
5. EDUKACJA I WYCHOWANIE	25
6. KULTURA, SPORT I REKREACJA	26
7. ZDROWIE I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	29
8. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE	32
9. PROBLEM BEZDOMNOŚCI	38
10. PRZESTĘPCZOŚĆ.....	38
11. POMOC SPOŁECZNA	40
12. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.....	52
13. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM” ...	54
14. ANALIZA SWOT	69
15. WNIOSKI Z DIAGNOZY	73
III. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	75
IV. PROGRAMY I PROJEKTY.....	84
V. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII.....	85
SPIS TABEL I WYKRESÓW	89

WPROWADZENIE

Polityka społeczna oznacza racjonalną działalność państwa i innych podmiotów zmierzającą do kształtowania ogólnych warunków pracy i bytu ludności, pożądanych struktur społecznych i stosunków społeczno-kulturowych, służących efektywnemu i sprawiedliwemu zaspokojeniu potrzeb społeczeństwa. Na poziomie lokalnym jednym z podstawowych narzędzi służących jej realizacji jest strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych to dokument przedstawiający koncepcję działań zmierzających do racjonalizacji lokalnej polityki społecznej, szczególnie w aspekcie rozpoznawania zagrożeń społecznych, ich profilaktyki i minimalizowania negatywnych skutków występujących problemów społecznych. Strategia stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych w obliczu zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania lokalnej społeczności.

Niniejsza strategia została opracowana w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Inowłodzu. Powstała w procesie partycypacyjnym z uwzględnieniem interesów różnych grup społecznych i przy szerokich konsultacjach społecznych. W pracach nad dokumentem uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, w tym sektora pomocy społecznej, oświaty, kultury, sportu i rekreacji, rynku pracy, ochrony zdrowia, a także policji, organizacji pozarządowych, kościoła oraz mieszkańcy gminy. Moderatorem prac nad dokumentem było Centrum Wspierania Służb Społecznych w Częstochowie.

Strategia została przygotowana na lata 2020-2027. Ma umocowanie w dokumentach strategicznych z zakresu polityki społecznej przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym skąd, stosownie do potrzeb mieszkańców, przenosi priorytetowe cele i kierunki działań na poziom lokalny. Dokument umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej i stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej.

Strategia składa się z pięciu części. W pierwszej z nich zostały przedstawione podstawy prawne tworzenia dokumentu oraz jego uwarunkowania strategiczne i programowe.

Druga część strategii obejmuje podstawowe informacje na temat gminy oraz diagnozę sytuacji społecznej w gminie, która została przygotowana w oparciu o dane pozyskane z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej

mieszkańców, identyfikację mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (analiza SWOT), a także analizę ankiet skierowanych do mieszkańców gminy, w tym przedstawicieli samorządu lokalnego. Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach: *Transport i komunikacja; Sytuacja demograficzna i zasoby mieszkaniowe; Gospodarka i sytuacja na rynku pracy; Edukacja i wychowanie; Kultura, sport i rekreacja; Zdrowie i problem niepełnosprawności; Uzależnienia i przemoc w rodzinie; Problem bezdomności; Przestępczość; Pomoc społeczna i Organizacje pozarządowe.*

W trzeciej części strategii, na podstawie wniosków płynących z przeprowadzonej diagnozy oraz przy uwzględnieniu kompetencji samorządu gminnego, zostały sformułowane: misja, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań niezbędnych do podjęcia w okresie programowania dokumentu. Zostali również wskazani realizatorzy strategii, przedstawione źródła finansowania dokumentu i czas realizacji wyznaczonych w nim kierunków działań, ramy finansowe strategii oraz prognoza zmian.

W czwartej części dokumentu wskazane są programy oraz przedstawiona jest informacja na temat projektów mogących służyć realizacji strategii.

Piąta część strategii zawiera informacje na temat sposobu realizacji dokumentu oraz prowadzenia jego monitoringu i ewaluacji przy wykorzystaniu przygotowanego zestawu wskaźników monitoringowych.

Przy istniejącym obecnie ogromnym zapotrzebowaniu na myślenie i działanie strategiczne należy pamiętać, że sam fakt przygotowania strategii to dopiero część teoretyczna procesu, którą należy uzupełnić praktyką i działaniem, czyli wdrożeniem dokumentu. Tutaj, odpowiedzialność spada na lokalnych polityków, działaczy, przedstawicieli różnych instytucji, zarówno administracji samorządowej, jak i organizacji pozarządowych. I tylko ich skoordynowana współpraca, wola i determinacja w przeznaczaniu i pozyskiwaniu środków finansowych przełoży się na skuteczność realizacji strategii.

I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII

1. PODSTAWY PRAWNE

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Inowłódz na lata 2020-2027 wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Do aktów prawnych regulujących treść strategii oraz wpływających na jej realizację należą również m.in.:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych,
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej,
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,

- ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych,
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014r. o Karcie Dużej Rodziny,
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
- ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe.

2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Inowłódz na lata 2020-2027 pozostaje w zgodności z dokumentami strategicznymi i programowymi, które opracowano na szczeblu europejskim, krajowym i samorządowym. Należą do nich:

- Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu,
- Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo,
- Umowa Partnerstwa – Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020,
- Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020,
- Regionalny Program Operacyjny dla Województwa łódzkiego na lata 2014-2020,
- Wojewódzka Strategia w zakresie Polityki Społecznej 2020,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Tomaszowskiego na lata 2015-2020,
- Strategia Rozwoju Gminy Inowłódz na lata 2015-2020.

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu jest dokumentem, którego głównym celem jest wyjście z kryzysu, w jakim w ostatnich latach znalazła się gospodarka europejska, powrót na ścieżkę rozwoju, a następnie na niej pozostanie. Strategia, której założeniem jest stworzenie większej

liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

1. Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
2. Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich. Projekt „*Unia innowacji*” ma na celu poprawę warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, co powinno wzmocnić rolę łańcucha innowacji i zwiększyć poziom inwestycji w całej Unii. Z kolei projekt „*Młodzież w drodze*” służy poprawie wyników systemów kształcenia oraz podniesieniu atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej, a projekt „*Europejska agenda cyfrowa*” zakłada upowszechnienie szybkiego Internetu oraz umożliwienie gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpanie korzyści z jednolitego rynku cyfrowego.

Projekt „*Europa efektywnie korzystająca z zasobów*” ma na celu uniezależnienie wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów poprzez zmniejszenie udziału emisji węgla w europejskiej gospodarce, większe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, modernizację transportu i propagowanie efektywności energetycznej, natomiast projekt „*Polityka przemysłowa w erze globalizacji*” służy poprawie otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do Małych i Średnich Przedsiębiorstw, oraz wspieraniu rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurowania na rynkach światowych.

Celem projektu „*Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia*” jest modernizacja rynków pracy poprzez zwiększanie mobilności siły roboczej oraz rozwijanie kwalifikacji przez całe życie, co powinno podnieść współczynnik aktywności zawodowej i lepiej dopasować do siebie popyt i podaż na rynku pracy, a projekt „*Europejski program walki z ubóstwem*” zakłada zapewnienie spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 to z kolei najważniejszy średniookresowy dokument rozwojowy na szczeblu krajowym, określający cele strategiczne do 2020 roku. Wyznacza on

trzy obszary strategiczne: *Sprawne i efektywne państwo, Konkurencyjna gospodarka, Spójność społeczna i terytorialna*, w których koncentrują się główne działania, oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w celu przyspieszenia procesów rozwojowych.

Celem głównym Strategii jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności. Dokument z jednej strony wyznacza działania służące usuwaniu barier rozwojowych, w tym ujawnionych przez kryzys gospodarczy słabości polskiej gospodarki, a z drugiej skupia się na wspomnianych powyżej potencjałach, które będą stymulowały rozwój kraju.

Strategia stanowi bazę dla 9 strategii zintegrowanych (Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki, Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego, Strategia Rozwoju Transportu, Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko, Sprawne Państwo, Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego, Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie, Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego RP, Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa), które powinny przyczyniać się do realizacji założonych w niej celów, a zaprojektowane w nich działania rozwijać i uszczegóławiać reformy w niej wskazane. Dokument skierowany jest nie tylko do administracji publicznej, ale także do środowisk społecznych i gospodarczych, które uczestniczą w procesach rozwojowych i mogą je wspomagać zarówno na szczeblu centralnym, jak i regionalnym.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 jest również odniesieniem na gruncie krajowym dla dokumentów strategicznych przygotowywanych w kraju na potrzeby programowania środków Unii Europejskiej na lata 2014-2020, tj. Umowy Partnerstwa i programów operacyjnych (uwzględniających środki z polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa). Wskazane w strategii cele rozwojowe i priorytety w znaczącym zakresie wpisują się w cele strategii unijnej „Europa 2020” i są z nią spójne.

Umowa Partnerstwa jest dokumentem określającym strategię interwencji funduszy europejskich w Polsce w latach 2014-2020 w ramach trzech polityk unijnych: polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa. Instrumentami realizacji Umowy są krajowe programy operacyjne i regionalne programy operacyjne. Dokumenty te wraz z

Umową tworzą spójny system dokumentów strategicznych i programowych na nową perspektywę finansową.

Umowa ściśle wiąże strategię wykorzystania środków europejskich z realizacją Strategii Rozwoju Kraju 2020 i Strategii Europa 2020. Celem konsekwentnie realizowanym w ramach nowej perspektywy finansowej 2014-2020 jest, zgodnie ze Strategią Rozwoju Kraju, oparcie rozwoju na dalszym zwiększaniu konkurencyjności gospodarki, poprawie spójności społecznej i terytorialnej oraz podnoszeniu sprawności i efektywności państwa. Biorąc pod uwagę wskazane powyżej cele rozwojowe kraju, w Umowie wyróżniono cztery priorytety finansowania ze środków europejskich, do których zaliczono: otoczenie sprzyjające przedsiębiorczości i innowacjom, spójność społeczną i aktywność zawodową, infrastrukturę sieciową na rzecz wzrostu i zatrudnienia oraz środowisko i efektywne gospodarowanie zasobami. Priorytety te będą realizowane w ramach właściwych celów tematycznych, wskazanych w projektach rozporządzeń Unii Europejskiej.

Umowa wskazuje m.in. rodzaje inwestycji, mogących liczyć na dofinansowanie, proponuje układ programów operacyjnych, prezentuje zarys systemu ich wdrażania, a także przedstawia ogólne założenia opartego na zasadzie subsydiarności podziału interwencji pomiędzy poziom krajowy i regionalny. Zapewnieniu koordynacji pomiędzy funduszami polityki spójności na poziomie regionalnym służyć ma, umożliwiona po raz pierwszy w okresie programowania 2014-2020, realizacja przez samorządy województw programów dwufunduszowych (Europejski Fundusz Społeczny i Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego). Instrumentem zapewniającym komplementarność interwencji realizowanych przez rząd i samorząd terytorialny będą kontrakt terytorialny.

Zgodnie Umową Partnerstwa latach 2014 – 2020 Europejski Fundusz Społeczny będzie współfinansował krajowy **Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014- 2020**, dotyczący rozwoju kompetencji i umiejętności, włączenia społecznego i dobrego rządzenia oraz 16 regionalnych programów operacyjnych. Krajowy program (zasili go 28% środków funduszu) będzie się koncentrował na zmianach strukturalnych poszczególnych polityk sektorowych, a także na takich przedsięwzięciach, które mają charakter ogólnopolski i są priorytetowe z punktu widzenia polityki państwa, natomiast na poziomie regionalnym interwencja Europejskiego Funduszu Społecznego (72% środków funduszu) będzie dotyczyła bezpośredniego wsparcia osób w celu poprawy ich sytuacji na rynku.

Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój obejmuje pięć następujących osi priorytetowych: I. Osoby młode na rynku pracy, II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, III. Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju, IV. Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa oraz V. Pomoc Techniczna.

Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 przewiduje utworzenie 12 osi priorytetowych. Problematykę społeczną ujęto głównie w ramach osi priorytetowych 7. Infrastruktura dla usług społecznych, 8. Zatrudnienie i 9. Włączenie społeczne.

Cele szczegółowe wyznaczone w ramach ww. osi priorytetowych zakładają szersze wykorzystanie e-usług publicznych, w tym informacji sektora publicznego, przez mieszkańców województwa łódzkiego, zwiększenie dostępności i jakości usług zdrowotnych odpowiadających na zdiagnozowane potrzeby regionalne oraz usług społecznych ograniczających ubóstwo i wykluczenie społeczne, wzrost jakości kształcenia zawodowego i ustawicznego oraz dostępności edukacji przedszkolnej, poprawę jakości kształcenia ogólnego w zakresie wsparcia kompetencji kluczowych na rynku pracy oraz nauczania eksperymentalnego, wzrost zatrudnienia osób bezrobotnych i biernych zawodowo, zwiększenie liczby trwałych, nowopowstałych przedsiębiorstw (start-upów), przywrócenie zdolności do zatrudnienia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, a także powstanie nowych i trwałych miejsc pracy w sektorze ekonomii społecznej.

Wojewódzka Strategia w zakresie Polityki Społecznej 2020 jest dokumentem, który określa działania samorządu województwa łódzkiego z zakresu polityki społecznej. Zawiera diagnozę sytuacji regionu oraz sfery społecznej, formułuje wizję i misję strategii oraz wyznacza cel strategiczny i cele szczegółowe.

Wyznaczone w dokumencie cele szczegółowe zakładają tworzenie dobrych warunków do funkcjonowania rodzin, wczesne przeciwdziałanie kryzysowi rodziny oraz skuteczną pomoc rodzinom znajdującym się w utrwalonym kryzysie, przygotowanie dzieci i młodzieży do samodzielności i niezależności oraz budowę umiejętności skutecznego radzenia sobie w otoczeniu społecznym, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i zawodowemu osób w wieku produkcyjnym poprzez wspieranie zdrowego trybu życia, zintegrowaną aktywizację zawodową i społeczną wykorzystującą potencjał sektora publicznego i społecznego oraz działania na rzecz usamodzielnienia materialnego i społecznego od początku kariery

zawodowej, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych oraz poprawę poziomu ich aktywności społecznej, kulturalnej, edukacyjnej, fizycznej (oraz w innych obszarach), a co za tym idzie poprawę zdrowia fizycznego i dobrostanu, lepszą integrację społeczno-zawodową osób z niepełnosprawnościami oraz lepszą opiekę nad osobami niesamodzielnymi, przeciwdziałanie bezdomności, ochronę życia i zdrowia osób bezdomnych oraz ich reintegrację społeczną, a także zwiększenie poziomu integracji cudzoziemców mających status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Tomaszowskiego na lata 2015 – 2020 jest dokumentem, w którym na podstawie diagnozy sytuacji społecznej w powiecie wyznacza cele, kierunki działań i zadania służące rozwiązywaniu problemów społecznych.

Zaplanowane kierunki działań zadania zakładają: aktywizację zawodową osób bezrobotnych, w tym niepełnosprawnych, tworzenie miejsc pracy i aktywizacji zawodowej, w tym dla osób niepełnosprawnych, prowadzenie edukacji dla dorosłych w zakresie dostosowania kwalifikacji bezrobotnych do potrzeb rynku pracy, organizowanie szkoleń zawodowych dostosowanych do wymogów rynku pracy, inicjowanie i promowanie działań w zakresie zachowań prozdrowotnych dla mieszkańców powiatu, upowszechnianie wiedzy na temat zdrowia, w tym zdrowia psychicznego, oraz kształtowanie zachowań korzystnych dla zdrowia, zwiększenie dostępności mieszkańców powiatu do informacji o usługach zdrowotnych poprzez uruchomienie stanowiska informacyjnego o dostępności usług na terenie powiatu, zorganizowanie liczby miejsc w domach pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym dla osób w podeszłym wieku, przewlekle somatycznie chorych oraz z zaburzeniami psychicznymi, prowadzenie środowiskowego domu samopomocy o zasięgu ponadgminnym dla osób z zaburzeniami psychicznymi, organizowanie doradztwa zawodowego, prawnego, edukacyjnego, wsparcia finansowego oraz pomocy w uzyskaniu zatrudnienia i mieszkania, w tym chronionego, zorganizowanie wystarczającej liczby miejsc w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie powiatu, organizowanie odpowiedniego wsparcia i doradztwa specjalistycznego dla osób prowadzących zasoby pieczy zastępczej, zorganizowanie doradztwa zawodowego, prawnego, edukacyjnego, wsparcia finansowego oraz pomocy w uzyskaniu zatrudnienia i mieszkania, w tym chronionego, zapewnienie dostępu do odpowiednich form rehabilitacji społecznej jak największej liczbie

niepełnoprawnych, promowanie pozytywnego wizerunku osoby niepełnosprawnej zintegrowanej (pełniącej role społeczne w takim zakresie jak osoby nieobciążone deficytami zdrowotnymi), ułatwianie dostępu do specjalistycznego do specjalistycznego poradnictwa, szczególnie w sytuacjach kryzysowych emocjonalnie oraz zapewnienie schronienia pokrzywdzonym w wyniku przemocy domowej, popieranie i umacnianie inicjatyw społecznych, promowanie włączania się obywateli w życie publiczne, wspieranie organizacji pozarządowych w pozyskiwaniu środków zewnętrznych oraz poddawanie aktów prawa miejscowego do konsultacji społecznych.

Strategia Rozwoju Gminy Inowłódz na lata 2015-2020 jest podstawowym dokumentem strategicznym wyznaczającym kierunki rozwoju gminy. W oparciu o diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie, sformułowano kierunki jej rozwoju.

Do celów operacyjnych istotnych z punktu widzenia niniejszego dokumentu zaliczono m.in.: stosowanie zachęt i ulg dla przedsiębiorców, przygotowanie terenów inwestycyjnych, zapewnienie przedsiębiorcom profesjonalnej obsługi, różnicowanie działalności rolniczej w kierunku agroturystyki i rolnictwa ekologicznego, budowanie postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców gminy, tworzenie produktów i programów turystycznych, realizowanie inwestycji służących zagospodarowaniu turystycznemu atrakcyjnych przestrzeni, obiektów i miejsc, zapewnienie turystom kompleksowej informacji i obsługi, promowanie gminy jako atrakcyjnej turystycznie w ujęciu całorocznym, tworzenie warunków dla rozwoju bazy noclegowej, gastronomicznej i zdrowotnej, rozwijanie usług okołoturystycznych (np. wypożyczalnie sprzętów, rowerów itp.), zintegrowanie działań podejmowanych w sferze turystyki przez różne podmioty na terenie gminy, nawiązanie przez gminę trwałej współpracy z otoczeniem w zakresie realizacji działań na rzecz rozwoju turystyki, zapewnienie infrastruktury (rozwój, wykorzystanie obecnej) pod kreowanie oferty czasu wolnego, stwarzanie warunków dla aktywności społecznej i kulturalnej, zapewnienie wsparcia dla aktywności życiowej, społecznej i kulturalnej seniorów, stałe unowocześnianie infrastruktury edukacyjnej i techno-dydaktycznej, podnoszenie kompetencji kadr oraz realizowanie programów specjalistycznych wzmacniających rozwój pasji, zainteresowań i talentów oraz wyrównujących szanse edukacyjne.

II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE

1. DANE PODSTAWOWE O GMINIE

Gmina Inowódz jest gminą wiejską, położoną we wschodniej części województwa łódzkiego, w powiecie tomaszowskim. Graniczy z 4 gminami z powiatu tomaszowskiego: Tomaszów Mazowiecki, Lubochnia, Czerniewice, Rzeczyca oraz gminami Opoczno, Poświętne i Sławno z powiatu opoczyńskiego.

Gmina zajmuje powierzchnię 98,04 km², co stanowi 9,56% powierzchni powiatu, a w jej skład wchodzi 10 sołectw: Brzustów, Dąbrowa, Inowódz, Konewka, Królowa Wola, Liciężna, Poświętne, Spała, Zakościele, Żądłowice oraz 1 miejscowość niesołecka – Teofilów. Siedziba władz gminy znajduje się w Inowodzu.

Gmina leży w Dolinie Białobrzesckiej, po obu stronach Pilicy. Krajobraz jest malowniczy, z meandrami rzeki, o dużej lesistości. Na obszarze gminy znajdują się 4 rezerваты przyrody, park krajobrazowy i obszary Natura 2000.

Historię gminy dokumentują zachowane zabytki, świadczące o jej bogatej historii i kulturze. Do najciekawszych zaliczyć można zrekonstruowane ruiny zamku Kazimierza Wielkiego z XIV wieku w Inowodzu, schron kolejowy i bunkry w Konewce, wieżę ciśnień w Spale oraz liczne zabytki sakralne, m.in. kościół filialny pw. św. Idziego z XII wieku, kościół parafialny pw. św. Michała Archanioła z XVI wieku oraz XIX-wieczną synagogę i cmentarz żydowski w Inowodzu.

2. TRANSPORT I KOMUNIKACJA

Przez gminę Inowódz przebiega droga krajowa nr 48 relacji Tomaszów Mazowiecki – Białobrzegi oraz droga wojewódzka nr 726 z Żarnowa do Rawy Mazowieckiej. Sieć komunikacyjną gminy uzupełniają drogi powiatowe (o łącznej długości 36 km) oraz drogi gminne (o łącznej długości 152 km).

Przez teren gminy przebiega także linia kolejowa nr 22 relacji Tomaszów Mazowiecki – Radom, zelektryfikowana z przystankiem osobowym w Brzustowie, prowadząca ruch pociągów pasażerskich i towarowych.

Inowłódz położony jest w odległości ok. 17 km od Tomaszowa Mazowieckiego, 80 km od stolicy województwa – Łodzi oraz 110 km od Warszawy.

Usługi komunikacyjne na terenie gminy, polegające na regularnych przewozach osób, w 2018 roku świadczyło 8 firm: Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Tomaszowie Mazowieckim Spółka z o. o. (ul. Dworcowa 6, 97-200 Tomaszów Mazowiecki), Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Łodzi Sp. z o.o.(ul. Smutna 28, 91-729 Łódź), Lubelskie Linie Autobusowe Sp. z o.o.(ul. Hutnicza 1, 20-218 Lublin), Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Skierniewicach Spółka z o.o.(ul. Jana III Sobieskiego 79, 96-100 Skierniewice), „MARCIN-BUS Wojciech Turek (Brzostowiec 20, 05-640 Mogielnica), Usługi Transportowe Jan Grzeszczyk (ul. Górna 10, 97-220 Rzeszyca), Tom-Bus Tomasz Rosiak (ul. Majowa 71, 97-200 Tomaszów Mazowiecki) oraz Miejski Zakład Komunikacyjny w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o. o. (ul. Warszawska 109/111, 97-200 Tomaszów Mazowiecki).

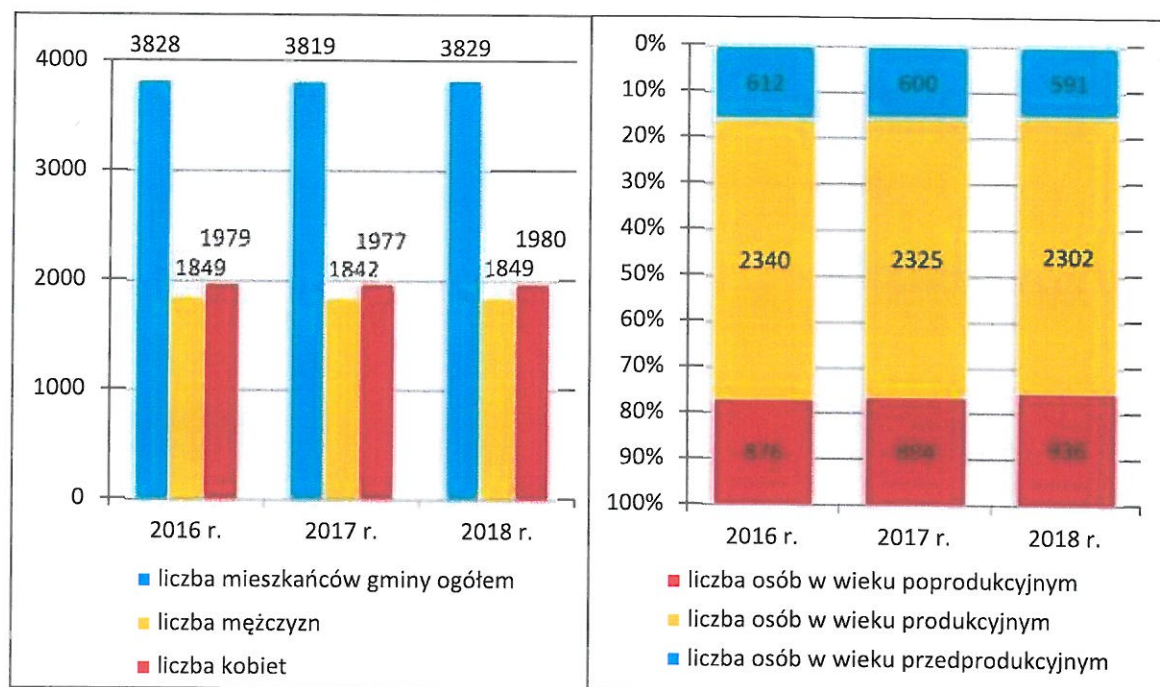
Ocenia się, że dobre połączenia komunikacyjne mają mieszkańcy większości miejscowości w gminie, natomiast z trudnościami komunikacyjnymi borykają się mieszkańcy Dąbrowy i Żądłowic.

3. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I ZASOBY MIESZKANIOWE

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2016-2018 liczba ludności gminy pozostawała na zbliżonym poziomie (3.828 w 2016 r., 3.819 w 2017 r. i 3.829 w 2018 r.). Na koniec kolejnych lat większość wśród mieszkańców stanowiły kobiety.

W analizowanym okresie liczba dzieci i młodzieży oraz osób w wieku produkcyjnym stale spadała, natomiast liczba osób starszych systematycznie rosła. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 1-2. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2016-2018

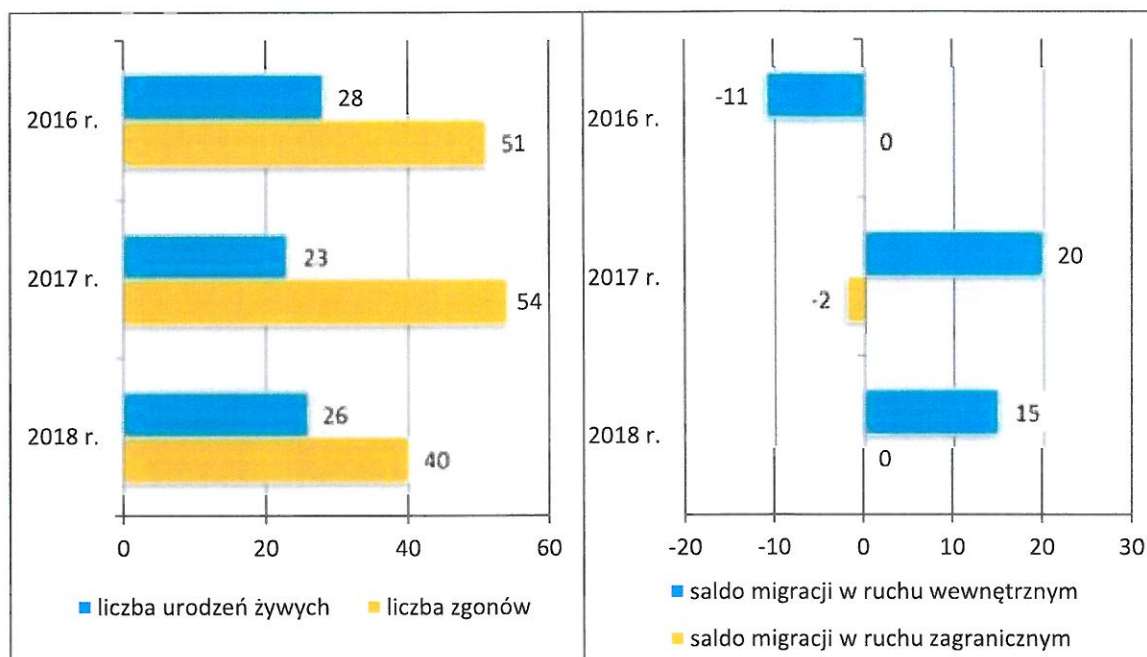

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2016-2018 przyrost naturalny w gminie był ujemny (-23 w 2016 r., -31 w 2017 r., -14 w 2018 r.), natomiast saldo migracji, odbywającej się głównie w ruchu wewnętrznym było ujemne w roku 2016 (-11) a w latach 2017-2018 – dodatnie (+20 i +15)

Dane szczegółowe na temat ruchu naturalnego i salda migracji mieszkańców gminy przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 3-4. Ruch naturalny i saldo migracji ludności gminy w latach 2016-2018

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Analizując sytuację demograficzną w gminie, należy podkreślić, iż przyjęty do badania trzyletni okres jest zbyt krótki, aby jednoznacznie zdefiniować charakter zachodzących zmian. Uwagę zwraca jednak malejący udział dzieci i młodzieży oraz osób w wieku produkcyjnym w populacji mieszkańców gminy przy systematycznie rosnącym udziale osób starszych. Na tej podstawie przypuszczać należy, że w niedługim czasie gmina zmagać się będzie z postępującym procesem starzenia się społeczności lokalnej, co w perspektywie będzie m.in. wymagało dostosowania w szerszym zakresie niż dotychczas wachlarza usług społecznych do potrzeb seniorów.

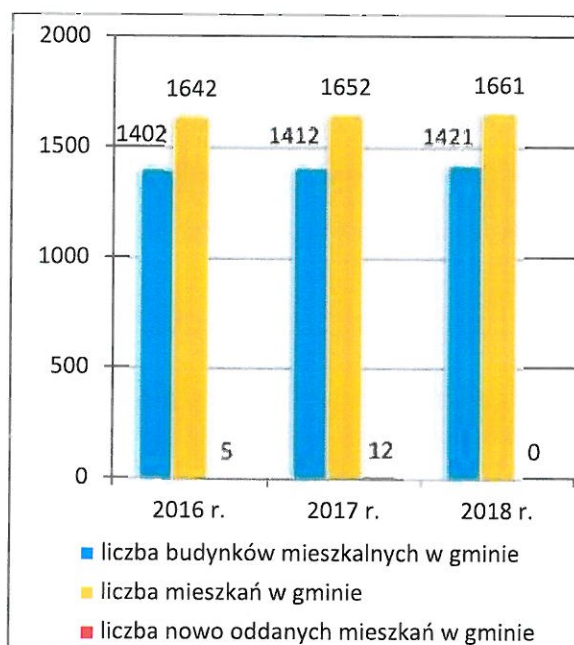
Sytuacja demograficzna w gminie jest jednym z uwarunkowań lokalnej polityki mieszkaniowej. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2016-2018 liczba mieszkań w gminie zwiększała się z roku na rok (z 1.642 w 2016 r. do 1.661 w 2018 r.). W 2016 roku oddano w gminie 5 nowych mieszkań, rok później – 12 mieszkań. Wśród nowo oddanych mieszkań nie było mieszkań poszerzających zasoby gminy.

Z danych Urzędu Gminy Inowłódz wynika, że w latach 2016-2018 liczba mieszkań komunalnych pozostających w zasobach gminy stale zmniejszała się (z 40 w 2016 r. do 33 w 2018 r.); na tym samym poziomie pozostała wśród nich liczba mieszkań socjalnych (2).

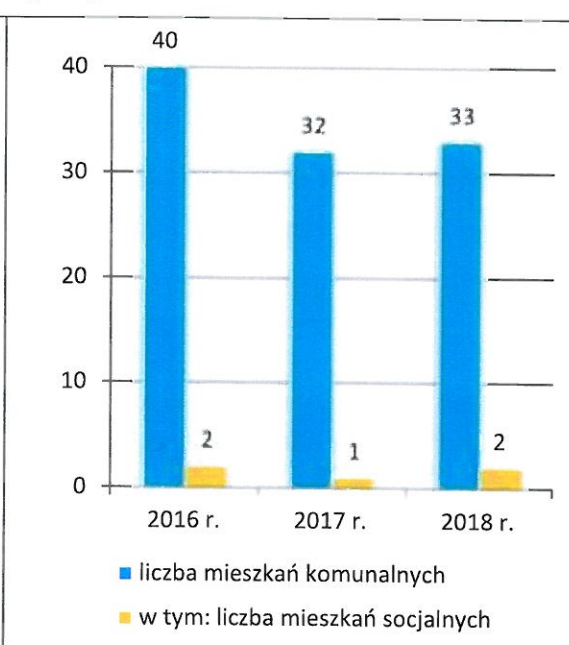
W latach 2016-2018 w gminie złożono odpowiednio: 2, 6 i 5 wniosków o przydział mieszkania komunalnego z zasobów gminy, natomiast na przydział mieszkania socjalnego oczekiwała 1 osoba w 2016 roku i 2 osoby w 2018 roku. Warto dodać, że w analizowanym okresie nie wydano w gminie żadnego wyroku eksmisyjnego bez wskazania lokalu socjalnego.

Dane szczegółowe na temat zasobów mieszkaniowych w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 5. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2016-2018

Wykres 6. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2016-2018

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny, Urząd Gminy Inowłódz.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, na koniec 2017 roku większość mieszkań w gminie była wyposażona w instalacje techniczno-sanitarne w postaci wodociągu, łazienki i centralnego ogrzewania. Do sieci wodociągowej podłączonych było 89,7% mieszkań w gminie, łazienkę posiadało 71,1% mieszkań, a centralne ogrzewanie 59,2% mieszkań.

Mieszkańcy gminy, którzy z uwagi na trudną sytuację materialną nie byli w stanie pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, otrzymywali, po spełnieniu

określonych warunków, dodatki mieszkaniowe oraz dodatki energetyczne. Są to świadczenia pieniężne udzielane w ramach zadań własnych gminy. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe i energetyczne przyznane w gminie w latach 2016-2018

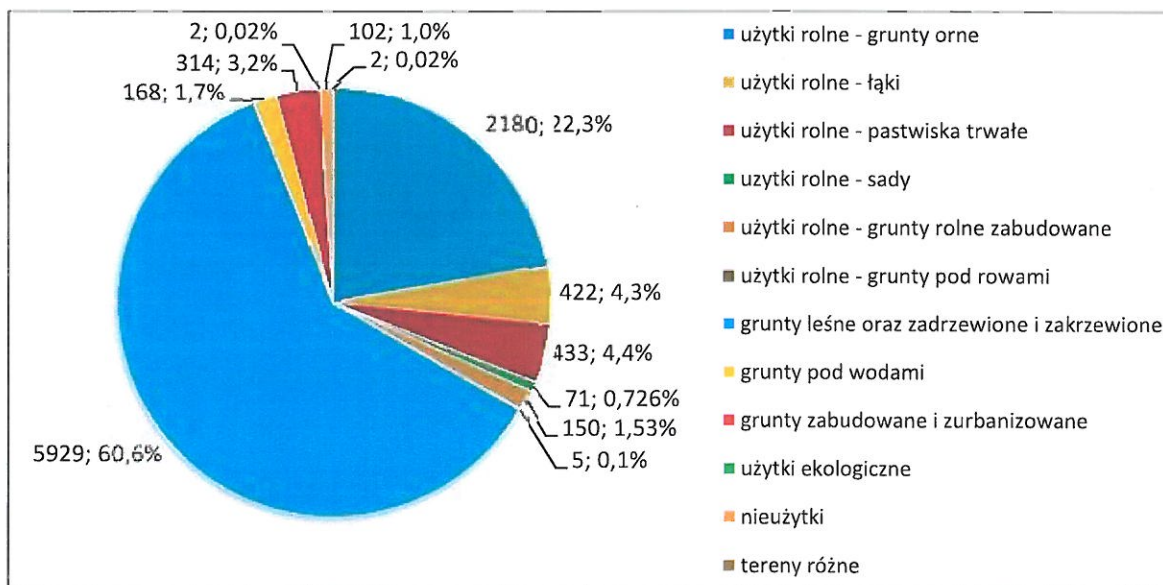
	2016 r.	2017 r.	2018 r.
liczba gospodarstw, którym przyznano dodatki mieszkaniowe	24	18	18
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	34.908	25.660	22.292
liczba gospodarstw, którym przyznano dodatki energetyczne	20	12	11
wartość przyznanych dodatków energetycznych (w zł)	2.673	1.697	1.451

Źródło danych: Urząd Gminy Inowłódz.

4. GOSPODARKA I SYTUACJA NA RYNKU PRACY

Gmina Inowłódz łączy funkcje rolnicze i turystyczne z przemysłowymi. W strukturze użytkowania gruntów dominują tereny leśne oraz zadrzewione i zakrzewione (60,6%), użytki rolne zajmują 33,3%, w tym grunty orne (22,3%) oraz łąki i pastwiska (8,7%). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 7. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki (w ha) w gminie

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

W Gminie Inowłódz przeważają gleby o niskiej przydatności rolniczej. Najwięcej, bo ok. 40%, zajmują gleby nieprzydatne rolniczo w VI klasie bonitacyjnej, 30% zajmują gleby w IV klasie bonitacyjnej, gleby I II klasy nie występują w ogóle, a gleby III klasy zajmują niespełna 1% powierzchni gruntów ornych w gminie. Według danych Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku w gminie funkcjonowały 574 gospodarstwa rolne, w tym 412 gospodarstw prowadzących działalność rolniczą. Wśród gospodarstw rolnych było 40 gospodarstw małych o powierzchni do 1 ha, 256 gospodarstw o powierzchni od 1 do 5 ha oraz 92 gospodarstwa o powierzchni od 5 do 10 ha.

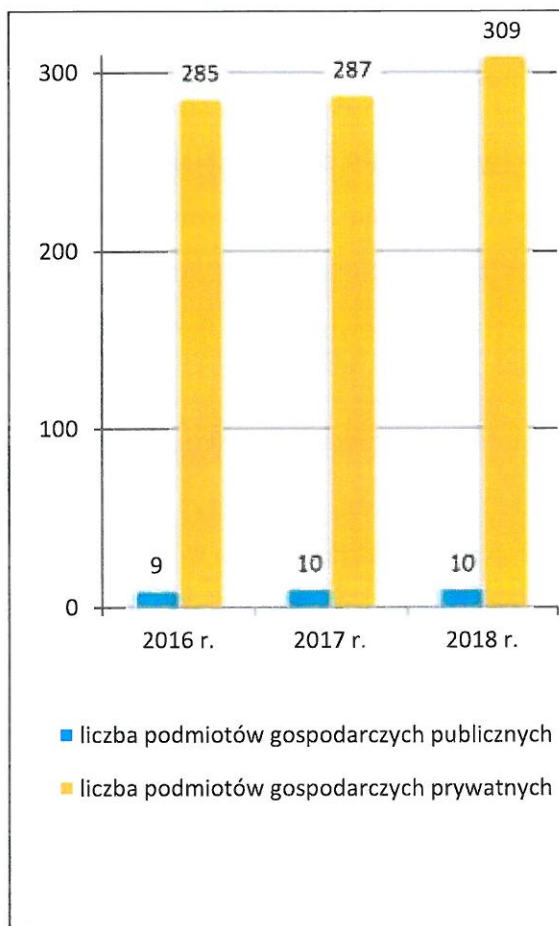
W strukturze upraw dominowały zboża (uprawą zbóż zajmowało się 328 gospodarstw rolnych spośród 339 trudniących się uprawą) i ziemniaki (115). Podstawowy kierunek produkcji zwierzęcej stanowił z kolei chów bydła (zajmowało się nim 171 gospodarstw spośród 290 utrzymujących zwierzęta gospodarskie) i trzody chlewnej (47). Ponadto w większości gospodarstw (245) hodowano drób.

Na terenie gminy Inowłódz znajdują się udokumentowane złoża kopalin – chalcedonitu i kruszyw naturalnych.

W 2018 roku liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie była wyższa niż w latach 2016-2017 (294 w 2016 r., 297 w 2017 r., 320 w 2018 r.). Zdecydowana większość z nich znajdowała się w rękach prywatnych (285 w 2016 r., 287 w 2017 r., 309 w 2018 r.). W 2018 roku dominującymi rodzajami działalności gospodarczej prowadzonej w gminie były: handel i usługi w zakresie napraw (52 podmioty) oraz budownictwo i przetwórstwo przemysłowe (po 41).

Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 8. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2016-2018

Wykres 9. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2018 roku

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Sytuacja gospodarcza w gminie wpływa na kondycję lokalnego rynku pracy. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2016-2018 liczba posiadających zatrudnienie mieszkańców gminy Inowłódz ulegała wahaniom (700 w 2016 r., 649 w 2017 r., 665 w 2018 r.), co daje liczbę odpowiednio 183, 170 i 174 pracujących na 1.000 mieszkańców. Ocenia się, że liczba miejsc pracy na terenie gminy jest niewystarczająca. Szacuje się, że nawet 70% zatrudnionych mieszkańców gminy pracuje poza jej terenem, głównie w Łodzi, ale także za granicą.

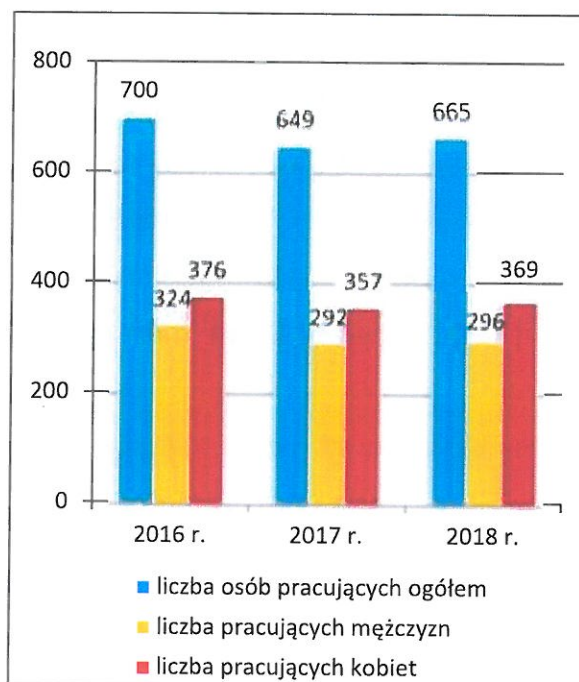
Do największych pracodawców w gminie należą: Nowe Koronki Sp. z o.o. S.K.A. Konewka, Crusil Sp. z o.o. Kopalnia chalcedonitu w Inowłodzu, Zakład drzewny Produkcyjno-Handlowo-Usługowy s.c. Kowalscy w Inowłodzu, Grapist Sp. j. K. Grad, Z. Pisarski w Inowłodzu, Fischer B. Rybak Inowłódz oraz Centralny Ośrodek Sportu OPO w Spale.

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że w latach 2016-2018 liczba osób bezrobotnych w gminie Inowłódz systematycznie spadała (ze 181 w 2016 r. do 123 w 2018 r.). Wśród osób pozostających bez pracy większość stanowili mężczyźni (90 w 2016 r., 62 w 2017 r., 67 w 2018 r.).

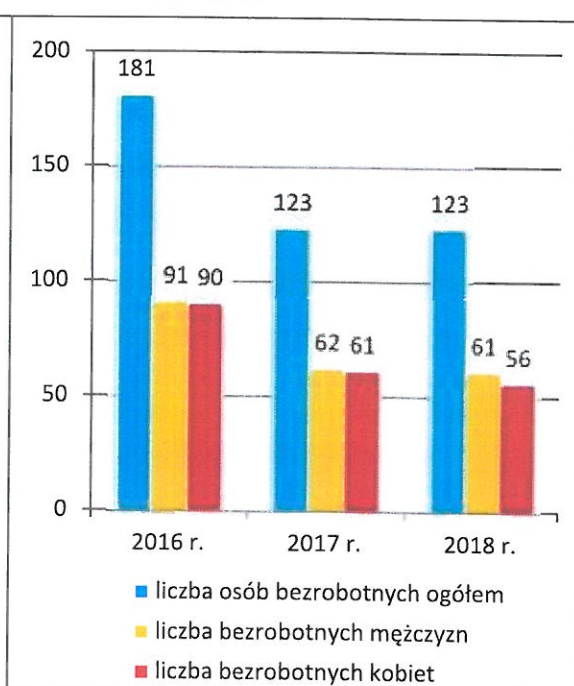
W latach 2017-2018 udział osób bezrobotnych w ogóle mieszkańców gminy będących w wieku produkcyjnym był niższy niż w 2016 roku (7,7% w 2016 r., po 5,3% w latach 2017-2018).

Dane szczegółowe na temat pracujących i bezrobotnych mieszkańców gminy przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 10. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2016-2018*

Wykres 11. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2016-2018

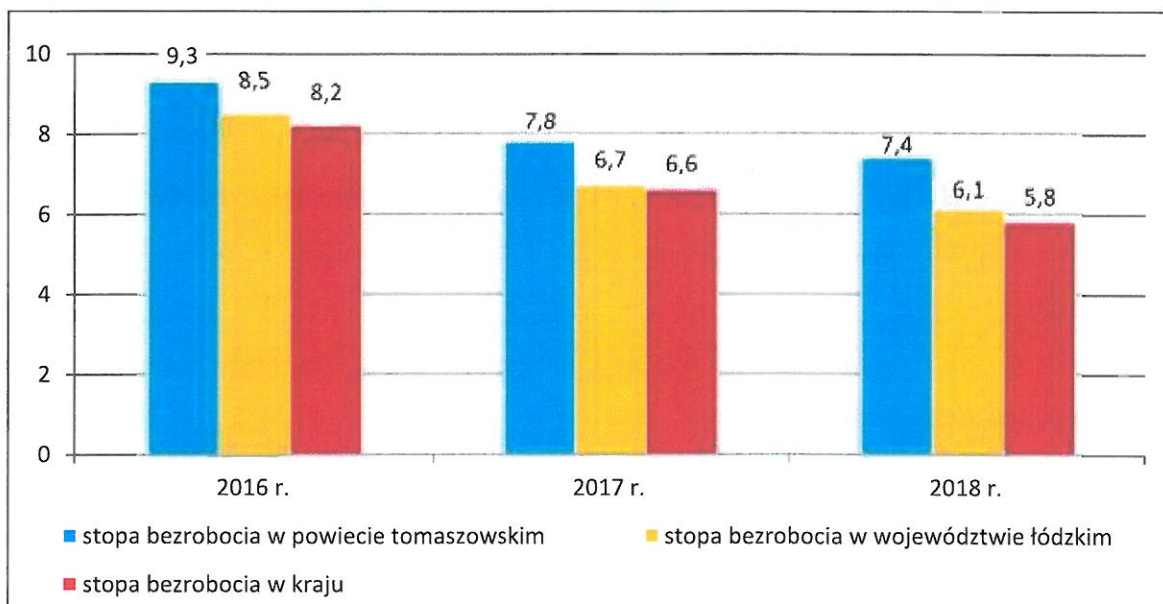

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

*bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

W latach 2016-2018 stopa bezrobocia w powiecie tomaszowskim była wyższa niż w województwie łódzkim i w kraju. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 12. Stopa bezrobocia w powiecie tomaszowskim, w województwie łódzkim i w kraju w latach 2016-2018 (w %)

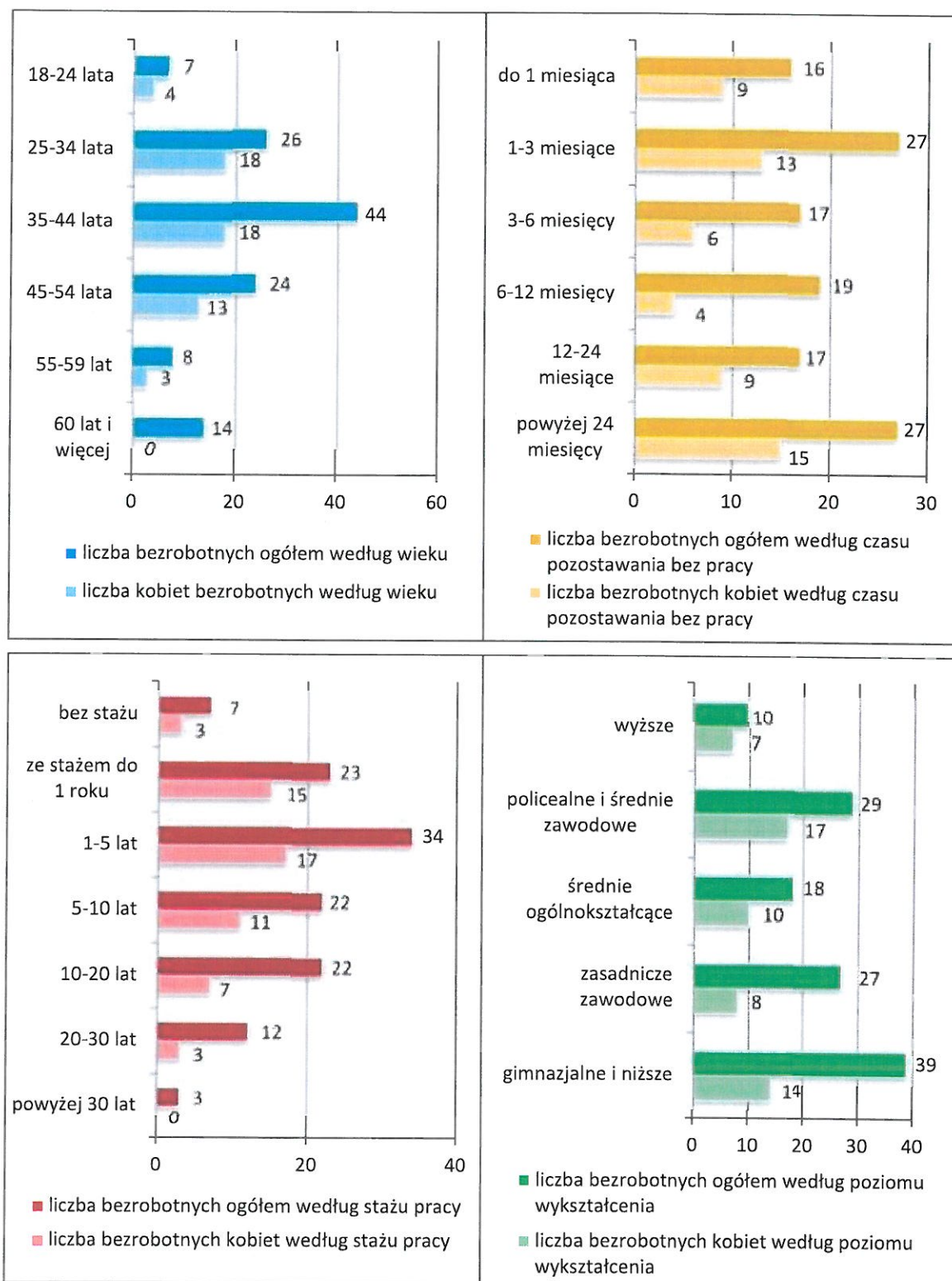

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Na koniec 2018 roku wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby młode w wieku 25-34 lata (44 osoby, w tym 18 kobiet), osoby pozostające bez zatrudnienia długotrwale, powyżej 12 miesięcy (42 osoby, w tym 24 kobiety), osoby ze stażem pracy od roku do 5 lat (34 osoby, w tym 17 kobiet), a także osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (39 osób, w tym 14 kobiet).

Dane szczegółowe uwzględniające podział bezrobotnych w gminie według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i poziomu wykształcenia przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 13-16. Bezrobotni w gminie na koniec 2018 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy oraz poziomu wykształcenia

Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Tomaszowie Mazowieckim.

Analizując sytuację gospodarczą w gminie, należy zwrócić uwagę, iż bezrobocie jest istotnym problemem na jej terenie, będąc jednocześnie jedną z głównych przyczyn przyznawania świadczeń pomocy społecznej. Można przy tym przypuszczać, że problem jest większy niż ujawniony w statystykach, gdyż z uwagi na charakter gminy istnieje ryzyko występowania tzw. bezrobocia ukrytego, szczególnie zaznaczającego się w niedochodowym rolnictwie. Gminą upatruje szansy na rozwój gospodarczy głównie w rozwoju infrastruktury turystycznej i okoturystycznej. Wskazuje także na możliwości wykorzystania gruntów o słabej jakości do produkcji energii odnawialnej lub zalesień.

Rozważając położenie mieszkańców gminy pozostających bez zatrudnienia, należy zwrócić uwagę na potrzebę zwiększania kompetencji i kwalifikacji osób bezrobotnych, tak aby skuteczniej i trafniej odpowiadały na zapotrzebowanie regionalnego rynku pracy. Bardzo ważne jest wsparcie ludzi młodych, umożliwienie im podjęcia pierwszej pracy i zdobycia doświadczenia zawodowego, a także osób starszych, którym należy zapewnić dostęp do szkoleń pozwalających na zmianę i podniesienie kwalifikacji zawodowych, również przy wykorzystaniu środków z Europejskiego Funduszu Społecznego.

5. EDUKACJA I WYCHOWANIE

W Gminie Inowódz funkcjonują 2 publiczne szkoły podstawowe z oddziałami przedszkolnymi, 1 niepubliczna szkoła podstawowa prowadzona przez Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Królowej Woli „Przyjazna Wieś” oraz Niepubliczne Przedszkole TPD prowadzone przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, Oddział Gminny w Inowłodzu. W gminie nie ma żłobka.

Dane szczegółowe na temat placówek oświatowych działających w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Placówki oświatowe w gminie

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Szkoła Podstawowa im. im. Juliana Tuwima w Inowłodzu	ul. Spalska 5, 97-215 Inowódz
2.	Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brzustowie	Brzustów 1, 97-215 Inowódz
3.	Niepubliczna Szkoła Podstawowa im. Ignacego Mościckiego w Królowej Woli (niepubliczna)	Królowa Wola 77, 97-215 Inowódz
4.	Przedszkole Niepubliczne TPD w Inowłodzu	ul. Spalska 5, 97-215 Inowódz

Źródło danych: Urząd Gminy Inowódz.

W roku szkolnym 2018/2019 do przedszkola w gminie uczęszczało 29 dzieci, a w szkołach podstawowych (łącznie z oddziałami gimnazjalnymi) naukę pobierało w sumie 326 uczniów (w tym 88 uczniów w szkole niepublicznej). W placówkach oświatowych zatrudnionych było łącznie 55 nauczycieli, z czego 5 nauczycieli w przedszkolu i 12 nauczycieli w szkole niepublicznej.

Gmina organizuje dowóz uczniów do szkoły, a placówki oświatowe są wyposażone w sprzęt audiowizualny, zapewniają dostęp do sali gimnastycznej, boiska szkolnego, świetlicy, biblioteki i sprzętu komputerowego. Do dyspozycji uczniów jest także stołówka, w której prowadzone jest dożywianie. Uczniowie objęci są opieką pedagoga szkolnego, mogą również korzystać z pomocy logopedy, psychologa i doradcy zawodowego. W placówkach prowadzone są klasy integracyjne.

Szkoły organizują zajęcia pozalekcyjne, w tym koła zainteresowań – tematyczne, artystyczne i sportowe, uczestniczą w projektach i programach służących rozwijaniu umiejętności uczniów i wyrównywaniu ich szans edukacyjnych oraz doskonaleniu nauczycieli, a także realizują programy profilaktyczne i wychowawcze. Szkoły wykonują zadania profilaktyczne zawarte w programach wychowawczych i szkolnym programie wychowawczo-profilaktycznym. Prowadzą także lekcje na temat uzależnień i działania w kierunku pedagogizacji rodziców. Uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi mogą korzystać z zajęć dydaktyczno-wyrównawczych, rewalidacyjnych, korekcyjno-kompensacyjnych i logopedycznych.

Równocześnie pedagodzy wskazują na potrzebę zatrudnienia w szkołach psychologa do prowadzenia zajęć grupowych i indywidualnych z uczniami oraz świadczenia indywidualnej pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla rodziców. Istnieje również potrzeba dofinansowania szkoleń, warsztatów, kursów specjalistycznych w zakresie pracy profilaktycznej z dziećmi i młodzieżą dla nauczycieli. Nauczyciele dostrzegają także potrzebę zorganizowania na terenie szkoły zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci z rodzin z problemami alkoholowymi oraz finansowania większej liczby zajęć sportowo-rekreacyjnych, kół zainteresowań i zajęć dydaktyczno-wychowawczych.

6. KULTURA, SPORT I REKREACJA

Głównymi instytucjami prowadzącymi działalność kulturalną w gminie są Gminne Centrum Kultury w Inowłodzu i Gminna Biblioteka Publiczna w Inowłodzu. Centrum prowadzi działalność w zakresie upowszechniania kultury i inspirowania działań na rzecz zachowania regionalnych tradycji i dziedzictwa kulturalnego gminy Inowódz. Placówka zajmuje się edukacją kulturalną mieszkańców gminy, mecenatem, inspirowaniem i rozwijaniem zainteresowań twórczością artystyczną, organizuje festyny, koncerty, wystawy i wernisaże. Centrum administruje działalnością Biblioteki Publicznej i 4 świetlic wiejskich.

Biblioteka służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb oświatowych, kulturalnych, informacyjnych i czytelniczych mieszkańców gminy oraz uczestniczy w upowszechnianiu wiedzy i kultury. Do zadań placówki należy w szczególności gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie i ochrona materiałów bibliotecznych, udostępnianie zbiorów na miejscu i wypożyczanie na zewnątrz, prowadzenie wypożyczeń międzybibliotecznych z uwzględnieniem szczególnych potrzeb dzieci i młodzieży oraz osób niepełnosprawnych.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2018 roku księgozbiór biblioteczny liczył 10.705 woluminów, liczba czytelników wyniosła 328, a liczba wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz – 4.939 woluminów. Placówka umożliwia czytelnikom korzystanie z komputerów z dostępem do sieci Internet. Obok podstawowej działalności Biblioteka organizuje konkursy i spotkania, prowadzi warsztaty i lekcje biblioteczne, promuje czytelnictwo poprzez m.in. udział w Tygodniu Bibliotek, Czytaniu Narodowym i akcji społecznej „Mała Książka – Wielki Człowiek”.

Na terenie gminy działa Koło Gospodyń Wiejskich w Królowej Woli, którego członkinie zajmują się głównie aktywizacją społeczności lokalnej oraz pielęgnowaniem tradycji lokalnych.

Poniższa tabela zawiera wykaz placówek kulturalnych funkcjonujących w gminie.

Tabela 3. Placówki kulturalne w gminie

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Gminne Centrum Kultury w Inowłodzu	ul. Zamkowa 7, 97-215 Inowódz
2.	Gminna Biblioteka Publiczna w Inowłodzu	ul. Zamkowa 7, 97-215 Inowódz
3.	Świetlica Wiejska w Brzustowie	Brzustów 1, 97-215 Inowódz
4.	Świetlica Wiejska w Konewce	Konewka 7, 97-215 Inowódz
5.	Świetlica Wiejska w Królowej Woli	Królowa Wola 89, 97-215 Inowódz
6.	Świetlica Wiejska w Liciążnej	Liciążna 58, 97-215 Inowódz
6.	Świetlica Wiejska w Spale	Spała, ul. Piłsudskiego 9 97-215 Inowódz

Źródło danych: Urząd Gminy Inowłódz.

Gmina Inowłódz posiada różnorodny kalendarz imprez – kulturalnych, rozrywkowych i sportowo-rekreacyjnych. Do najważniejszych imprez organizowanych w gminie a rozpoznawalnych w całym kraju należą m.in.: Dożynki Prezydenckie w Spale, Spalski Jarmark Antyków i Rękodzieła Ludowego, Podróż do Betlejem w Zakościelu, Droga do Jerozolimy w Inowłodzu, Hubertus Spalski, a także obchodzone lokalnie – Dni Gminy Inowłódz, Powiatowe Święto Ziemniaka w Brzustowie, Powiatowy Przegląd Strażackich Orkiestr Dętych w Spale, Piknik Rodzinny w Liciążnej.

Upowszechnianiu kultury fizycznej, sportu i rekreacji w gminie służy dostępna na jej terenie infrastruktura sportowo-rekreacyjna. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Gminne obiekty sportowo-rekreacyjne

lp.	nazwa obiektu	adres obiektu
1.	Boisko sportowe OSiR w Inowłodzu	97-215 Inowłódz
2.	Boisko szkolne w Inowłodzu	97-215 Inowłódz
3.	Boisko szkolne w Brzustowie	Brzustów 1, 97-215 Inowłódz
4.	Boisko szkolne w Konewce	Konewka, 97-215 Inowłódz
5.	Boisko szkolne w Liciążnej	Liciążna, 97-215 Inowłódz
6.	Place zabaw w Inowłodzu	97-215 Inowłódz
7.	Plac zabaw w Konewce	Konewka, 97-215 Inowłódz
8.	Plac zabaw w Spale	Spała, 97-215 Inowłódz

Źródło danych: Urząd Gminy Inowłódz.

Na terenie gminy zlokalizowany jest Centralny Ośrodek Sportu – Ośrodek Przygotowań Olimpijskich w Spale realizujący zadanie publiczne, polegające na tworzeniu warunków dla szkolenia sportowego prowadzonego przez polskie związki sportowe dofinansowywane ze środków Ministerstwa Sportu i Turystyki. Ośrodek posiada profesjonalną kompleksową bazę treningowo-pobytową, dostosowaną także dla osób z niepełnosprawnościami. Znajdują się w nim m.in.: hala lekkoatletyczna, stadion tartanowy, boiska wielofunkcyjne, pływalnia.

Gmina Inowłódz posiada zasoby przyrodnicze i kulturowe o wysokich walorach, pozwalające na prowadzenie na jej terenie różnorodnych form wypoczynku i rekreacji. Do

największych atrakcji turystycznych w gminie należą m.in. Spalski Park Krajobrazowy oraz liczne obiekty zabytkowe, wśród nich m.in.: odrestaurowane ruiny Zamku Kazimierza Wielkiego w Inowłodzu, most żelbetowy na Pilicy oraz obiekty sakralne – Kościół pw. Św. Idziego w Inowłodzu, Kościół pw. Matki Bożej Królowej Korony Polski w Spale, Kościół pw. Św. Michała Archanioła w Inowłodzu, budynek dawnej synagogi w Inowłodzu. Popularnością wśród turystów cieszy się również Centralny Ośrodek Sportu – Ośrodek Przygotowań Olimpijskich w Spale, Park Linowy Adrenalina w Spale oraz schron kolejowy w Konewce, będący jednym z największych zimowisk nietoperzy w Polsce.

Infrastruktura turystyczna w gminie jest dobrze rozwinięta – działają obiekty noclegowe o zróżnicowanym standardzie (hotele, pensjonaty, gospodarstwa agroturystyczne) i gastronomiczne. Na terenie gminy znajdują się liczne szlaki turystyczne – piesze, rowerowe, konne i samochodowe, także wodne.

7. ZDROWIE I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W Gminie Inowłódz funkcjonują 2 zakłady opieki zdrowotnej, prowadzone są 4 prywatne praktyki lekarskie i działa 2 apteki. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Zakłady opieki zdrowotnej i apteki w gminie

lp.	nazwa podmiotu	adres podmiotu
1.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Kamed” w Spale	ul. Piłsudskiego 12, 97-215 Inowłódz
2.	Przychodnia Rodzinna Spółka jawna w Inowłodzu	ul. Tuwima 4, 97-215 Inowłódz
3.	Punkt Apteczny Familipharm	ul. Tuwima 4, 97-215 Inowłódz
4.	Punkt Apteczny Familipharm	Spała, ul. Piłsudskiego 12, 97-215 Inowłódz

Źródło danych: Urząd Gminy Inowłódz.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2018 roku liczba porad udzielonych w gminie w ramach podstawowej opieki zdrowotnej była niższa niż w latach 2016-2017 (22.975 w 2016 r., 22.390 w 2017 r., 18.511 w 2018 r.), podobnie jak liczba porad udzielonych w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (25.507 w 2016 r., 24.064 w 2017 r., 19.616 w 2018 r.). W gminie brakuje takich lekarzy specjalistów, jak: stomatolog i ginekolog.

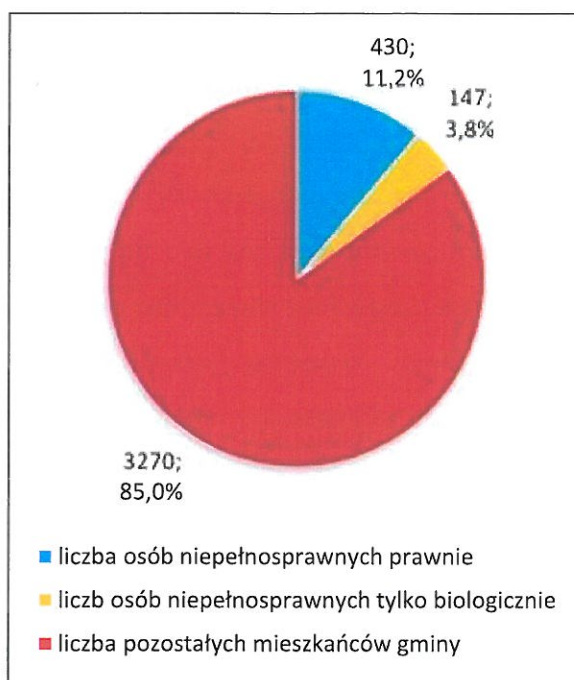
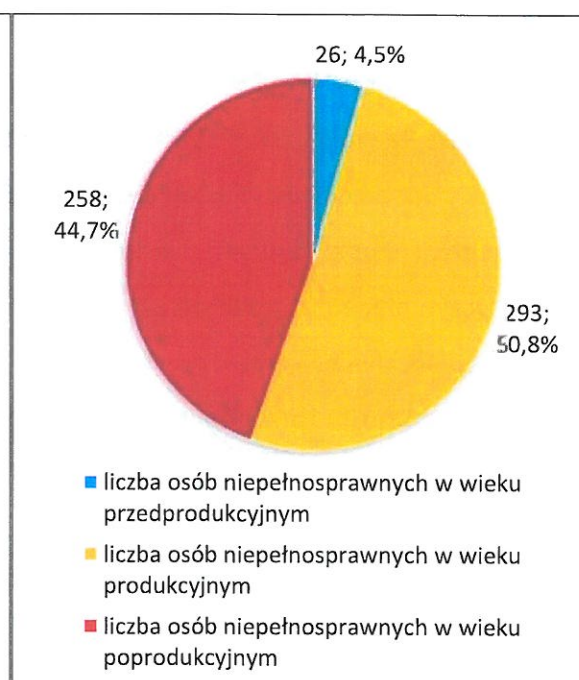
Specjalistyczne świadczenia zdrowotne, świadczenia zdrowotne w warunkach zamkniętych oraz nocną i świąteczną opiekę lekarską i pielęgnarską dla mieszkańców gminy realizuje Tomaszowskie Centrum Zdrowia sp. z o.o. (Szpital) w Tomaszowie Mazowieckim (ul. Jana Pawła 35, 97-200 Tomaszów Mazowiecki).

Schorzeniami najczęściej stwierdzanymi u dorosłej populacji są choroby układu krążenia. Obok schorzeń narządów ruchu i neurologicznych należą one do najczęstszych przyczyn niepełnosprawności, która oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Relatywnie rzadziej o obniżonej sprawności w codziennym życiu decydują uszkodzenia narządu wzroku i słuchu, choroba psychiczna oraz upośledzenie umysłowe.

Mimo upływu ponad dziesięciu lat, jedynym, pełnym źródłem informacji, które na szczeblu gminnym pozwala ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz dokonać ich charakterystyki są dane Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku. Wyniki ostatniego, przeprowadzonego w 2011 roku Spisu nie zostały bowiem szczegółowo opracowane na szczeblu gminnym.

W 2002 roku w gminie Inowłódz mieszkało 577 osób niepełnosprawnych, w tym 320 mężczyzn i 257 kobiet. Wśród nich większość stanowiły osoby niepełnosprawne prawnie (430 osób, tj. 74,5%), czyli takie, które w czasie badania posiadały aktualne orzeczenie ustalające niezdolność do pracy, stopień niepełnosprawności, celowość przekwalifikowania lub inwalidztwo (osoby w wieku 16 lat i więcej) lub dysponowały uprawnieniem do pobierania zasiłku pielęgnacyjnego (dzieci poniżej 16 roku życia). Osoby niepełnosprawne tylko biologicznie, czyli takie, które nie posiadały orzeczenia, ale miały (odczuwały) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych, stanowiły grupę 147 osób (25,5%).

Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogóle mieszkańców gminy wynosił 15%, a w ich strukturze wiekowej dominowały osoby w wieku produkcyjnym (293 osoby, tj. 50,8%) i poprodukcyjnym (258 osób, tj. 44,7%). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 17. Osoby niepełnosprawne w ogóle mieszkańców gminy w 2002 roku**Wykres 18. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku**

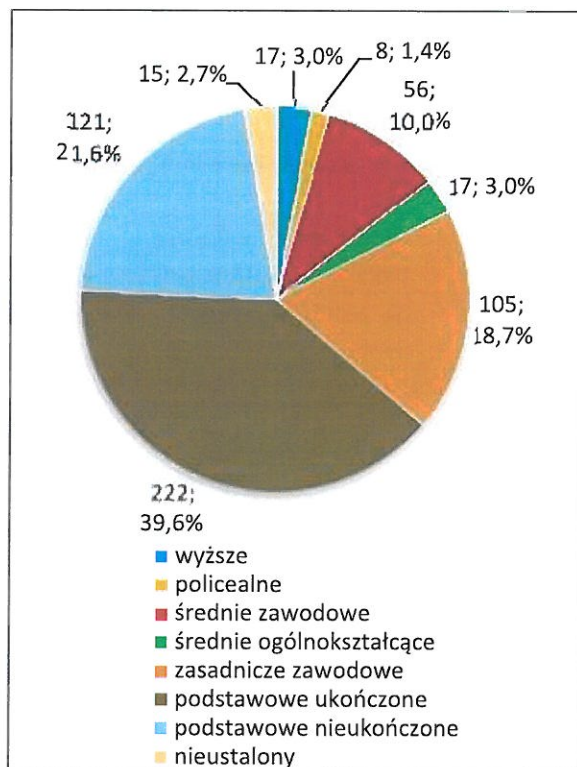
Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002.

Osoby niepełnosprawne będące w wieku produkcyjnym stanowiły 13,2% ogółu ludności gminy będącej w tej ekonomicznej grupie wieku w 2002 roku. Większy był udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w gronie osób w wieku poprodukcyjnym, wynosił on bowiem 32,3%.

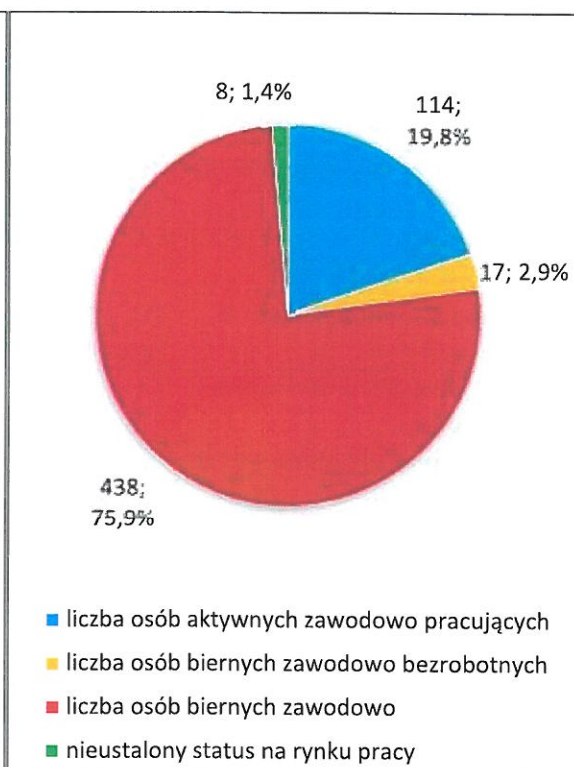
Na poziom uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym ma wpływ nie tylko rodzaj i stopień niepełnosprawności czy wiek, ale również posiadane wykształcenie, a co za tym idzie przygotowanie zawodowe. W 2002 roku wśród mieszkańców gminy w wieku 13 lat i więcej dotkniętych niepełnosprawnością największą grupę stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym (222 osoby). Niski poziom wykształcenia w znaczący sposób utrudniał osobom niepełnosprawnym znalezienie i utrzymanie zatrudnienia. Potwierdzają to dane dotyczące poziomu ich aktywności zawodowej, z których wynika, że zdecydowana większość osób dotkniętych niepełnosprawnością była bierna zawodowo (438 osób, tj. 75,9%).

Dane szczegółowe na temat poziomu wykształcenia osób niepełnosprawnych z gminy oraz ich aktywności ekonomicznej przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 19. Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku

Wykres 20. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002.

8. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie są problemami społecznymi, które powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Wpływają negatywnie na poczucie bezpieczeństwa społecznego, ogólny stan zdrowia, relacje rodzinne i międzyludzkie, a także zdolność do konkurencji na rynku pracy.

Wśród przyczyn popadania w alkoholizm zasadniczą rolę odgrywają uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych i utrata zatrudnienia. Szerzeniu się narkomanii sprzyjają natomiast coraz większa powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie, chęć poszukiwania nowych wrażeń i doznań oraz traktowanie narkotyków jako środków umożliwiających ucieczkę od trudności życia codziennego, rozładowanie stresu i konfliktów. Przemoc w rodzinie jest z kolei problemem mającym często swoje źródło w uzależnieniach i ubóstwie. Jej ofiarami są niejednokrotnie osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne od sprawcy. Na ogół są to kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Trudno jest ustalić liczbę osób zmagających się z problemami alkoholowymi, które niejednokrotnie są przyczyną wystąpienia przemocy w rodzinie. Dane szacunkowe w tym zakresie przygotowała Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zawiera je poniższa tabela.

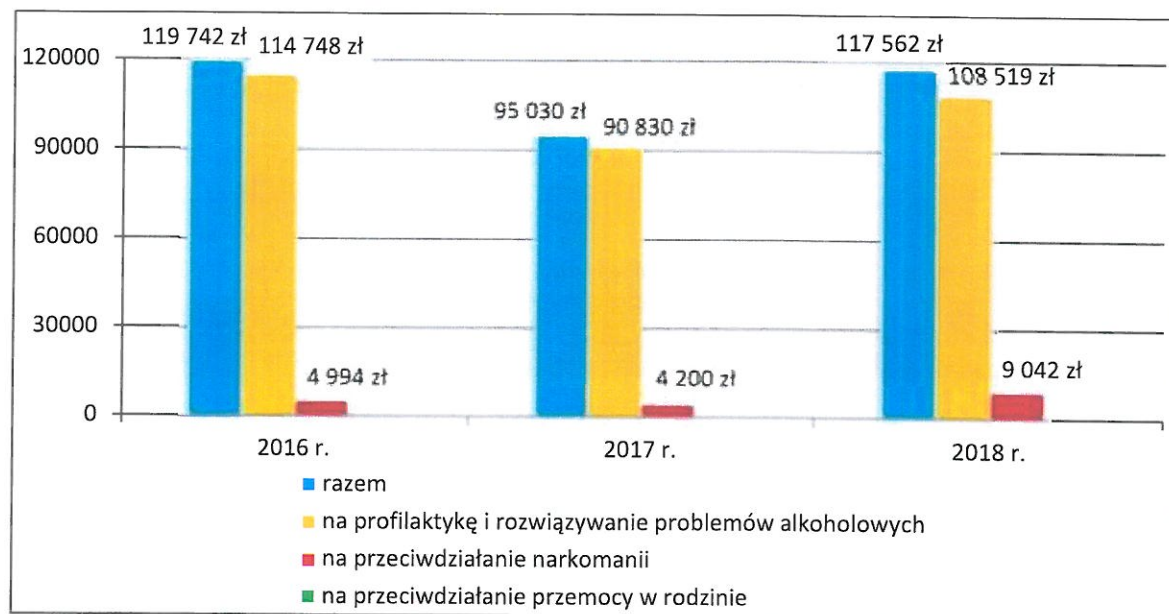
Tabela 6. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

		w Polsce	w 100-tys. mieście	w 25-tys. mieście	w 10-tys. gminie
liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Źródło danych szacunkowych: Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Prowadzenie działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych należy do zadań własnych gminy. Działania te podejmowane są w oparciu o gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz przy wykorzystaniu zaplanowanych w ich ramach środków finansowych.

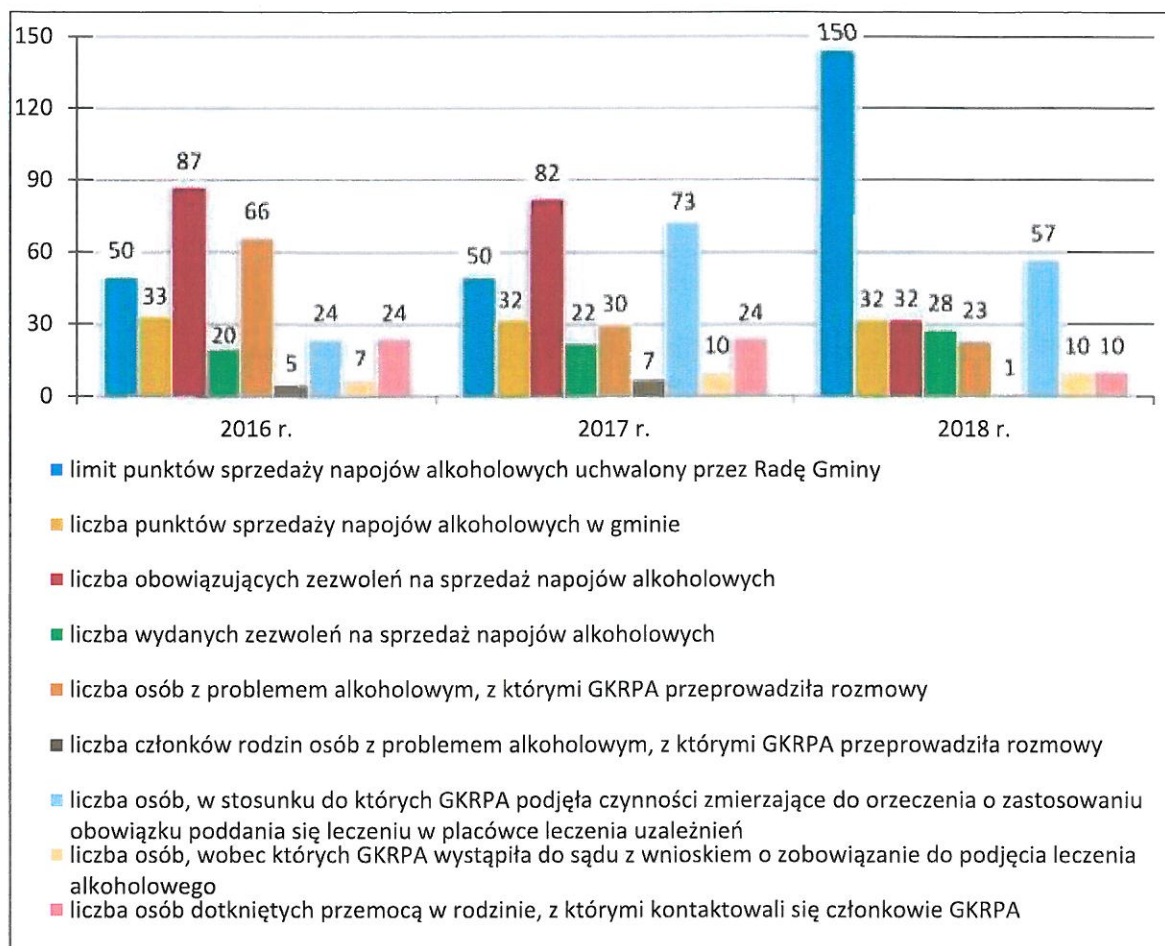
Poniższy wykres przedstawia wysokość środków finansowych wydatkowanych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie w gminie Inowłódz w latach 2016-2018.

Wykres 21. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2016-2018

Źródło danych: Urząd Gminy Inowódz.

W latach 2016-2018 wysokość środków finansowych wydatkowanych w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii ulegała wahaniom (229.742zł w 2016 r., 95.030zł w 2017 r., 117.562 zł w 2018 r.). W analizowanym okresie w budżecie nie uwzględniono osobnych środków finansowych na przemoc w rodzinie.

Poniższy wykres przedstawia wybrane dane na temat rynku napojów alkoholowych w Gminie Inowódz, a także aktywności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która zajmuje się inicjowaniem działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu. W ramach swoich zadań podejmuje ona m.in. czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.

Wykres 22. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności GKRPA w latach 2016-2018

Źródło danych: Urząd Gminy Inowłódz.

W 2018 roku uchwalony przez Radę Gminy limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie był trzykrotnie wyższy (150) niż w latach 2016-2017 (po 50), a ich liczba znacznie zmniejszyła się (87 w 2016 r., 82 w 2017 r., 32 w 2018 r.). Jednocześnie z roku na rok zwiększała się liczba obowiązujących zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (z 20 w 2016 r. do 28 w 2018 r.). Warto dodać, że w analizowanym okresie nie wydano żadnej decyzji w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

W analizowanym okresie liczba osób z problemem alkoholowym, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy, zmniejszała się z roku na rok (z 66 w 2016 r. do 23 w 2018 r.). Jednocześnie wahanom ulegała liczba osób, w stosunku do których GKRPA podjęła czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnień (24 w 2016 r., 73 w 2017 r. i 57 w 2018 r.), a liczba osób, wobec których

GKRPA wystąpiła w tej sprawie z wnioskiem do sądu była na zbliżonym poziomie (7 w 2016 r., po 10 w latach 2017-2018).

W 2018 roku liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA, była znacznie niższa (10) niż w latach 2016-2017 (po 24).

Obok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych istotną rolę w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na terenie gminy odgrywają: w Inowłodzu – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Rodzinny Punkt Konsultacyjny w Inowłodzu, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie oraz Komenda Powiatowa Policji.

Dane szczegółowe na ich temat podmiotów mogących wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Podmioty mogące wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie

Nazwa jednostki	Adres jednostki
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Inowłodzu	ul. Spalska 2, 97-215 Inowódz
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowłodzu	ul. Spalska 2, 97-215 Inowódz
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	ul. Spalska 2, 97-215 Inowódz
Rodzinny Punkt Konsultacyjny w Inowłodzu	ul. Spalska 2, 97-215 Inowódz
Szpital im. J. Babińskiego w Łodzi	ul. Aleksandrowska 159, 91-229 Łódź
Wojewódzki Szpital Psychiatryczny w Warcie	ul. Sieradzka 3, 98-290 Warta
Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Zgierzu	ul. Parzęczewska 35, 95-100 Zgierz
Szpital Wojewódzki im. Jana Pawła II w Bełchatowie	ul. Czapliniecka 123, 97-400 Bełchatów
Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Miejskie Centrum Zdrowia Publicznego Zakład Psychoterapii Uzależnień w Łodzi	ul. Niciarniana 41, 92-320 Łódź
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tomaszowie Mazowieckim	ul. Św. Antoniego 41, 97-200 Tomaszów Mazowiecki
Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Tomaszowie Mazowieckim	ul. Św. Antoniego 41, 97-200 Tomaszów Mazowiecki
Komisariat Policji w Czerniewicach	ul. Mazowiecka 54, 97-214 Czerniewice
Komenda Powiatowa Policji w Tomaszowie Mazowieckim	ul. Wandy Panfil 44, 97-200 Tomaszów Mazowiecki

Źródło danych: Urząd Gminy Inowódz.

Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Inowłodzu wynika, że w latach 2016-2018 liczba rodzin i osób w rodzinach objętych wsparciem z powodu alkoholizmu stale zmniejszała się (11 rodzin liczących 26 osób w 2016 r., 8 rodzin liczących 18 osób w 2017 r., 6 rodzin liczących 17 osób w 2018 r.). W latach 2017-2018 Ośrodek udzielił także wsparcia 1 rodzinie zmagającej się z problemem przemocy, która liczyła 3 osoby, a w analizowanym okresie nie świadczył pomocy z powodu narkomanii.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowłodzu zapewniał również obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, w ramach którego w latach 2016-2018 funkcjonowały odpowiednio 1, 8 i 4 grupy robocze.

W działającym w gminie Rodzinnym Punkcie Konsultacyjnym usługi świadczą: posiadający certyfikat nadany przez PARPA specjalista psychoterapii uzależnień, psycholog i pedagog. W latach 2017-2018 w ramach Punktu wsparcia udzielono odpowiednio 11 i 25 osobom z problemem alkoholowym, odpowiednio 2 i 1 dorosłemu członkowi rodziny osoby z problemem alkoholowym (w tym współuzależnionym i dorosłym dzieciom alkoholików), odpowiednio 10 i 1 osobie doznającej przemocy w rodzinie oraz odpowiednio 4 i 2 osobom stosującym przemoc w rodzinie.

Prowadzona w gminie działalność profilaktyczna z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie (w szczególności w funkcjonujących na jej terenie placówkach oświatowych) obejmuje m.in. organizowanie i realizowanie programów profilaktycznych, jednorazowych prelekcji i pogadanek, spektakli profilaktycznych, festynów i innych imprez plenerowych, imprez sportowych, konkursów, szkoleń i warsztatów dla rodziców i nauczycieli, pozalekcyjnych zajęć sportowych oraz wypoczynku dla dzieci i młodzieży.

W 2018 roku skierowanymi do dzieci i młodzieży programami z obszaru profilaktyki uniwersalnej objęto 410 uczniów, 22 nauczycieli i 18 rodziców, w spektaklach profilaktycznych uczestniczyło – 435 osób, w festynach i innych imprezach plenerowych – 400 osób, w imprezach sportowych – 23 osoby, w konkursach – 513 osób, w szkoleniach i warsztatach dla rodziców i nauczycieli – odpowiednio 58 i 41 osób, w pozalekcyjnych zajęciach sportowych – 68 osób, a w koloniach z programem zajęć profilaktycznych – 111 osób.

9. PROBLEM BEZDOMNOŚCI

W ujęciu socjologicznym bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Ze względu na trudną do określenia skalę, złożone przyczyny oraz szczególnie dotkliwe społeczno-ekonomiczne skutki jest zjawiskiem o zasięgu i znaczeniu globalnym, mającym jednocześnie specyficzne regionalne i lokalne uwarunkowania, które wpływają na dobór odpowiednich środków przeciwdziałania.

Zapobieganie bezdomności wymaga aktywnego, zintegrowanego i kompleksowego działania. Wykorzystanie istniejących zasobów środowiska i tworzenie warunków do wdrażania nowych form wsparcia na rzecz osób bezdomnych i ich integracji z otoczeniem powinno stanowić podstawowy cel prowadzonej na szczeblu lokalnym polityki społecznej.

W gminie Inowłódz zjawisko bezdomności ma charakter jednostkowy. Pomoc osobom nim zagrożonym i dotkniętym świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowłodzu. W 2016 roku, w związku z bezdomnością, objął on wsparciem 1 osobę, a w latach 2017-2018 takich osób nie było.

W gminie nie ma placówek zapewniających schronienie osobom bezdomnym. Osoby takie mogą być kierowane, na podstawie podpisanej umowy między gminą a placówką, do Schroniska dla osób bezdomnych Markot w Klizinie (Klizin 18, 97-512 Kodrąb). Schronisko zapewnia noclegi, wyżywienie i pomoc socjalną.

10. PRZESTĘPCZOŚĆ

Przestępczość jest dynamicznym, podlegającym rozwojowi zjawiskiem społecznym, które stanowi zagrożenie dla obowiązującego porządku prawnego. W zależności od swej intensywności i częstotliwości wpływa na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciska piętno na jej funkcjonowaniu.

Zapobieganie przestępczości wymaga zastosowania rozwiązań kompleksowych, zakładających wspólne zaangażowanie instytucji i organizacji państwowych, samorządowych i społecznych, przedstawicieli społeczności lokalnych oraz środków masowego przekazu. Ważną rolę w zakresie inicjowania i organizowania tej działalności odgrywa policja.

Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy Inowłódz czuwa Komenda Powiatowa Policji w Tomaszowie Mazowieckim (ul. Wandy Panfil 44, 97-200 Tomaszów Mazowiecki),

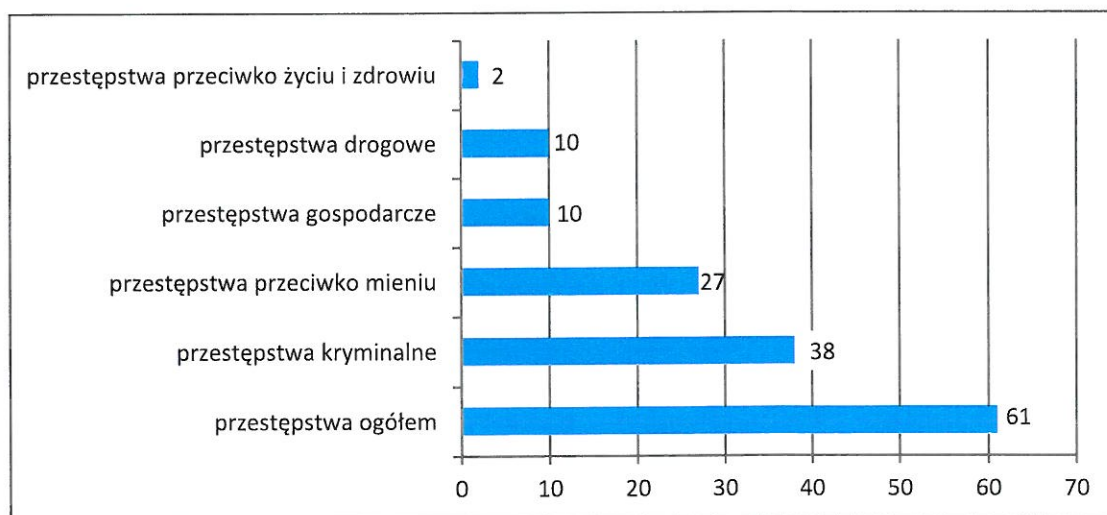
a bezpośrednie czynności policyjne wykonują funkcjonariusze Komisariatu Policji w Czerniewicach (ul. Mazowiecka 54, 97-214 Czerniewice).

Według informacji Głównego Urzędu Statystycznego, w 2017 roku w gminie Inowódz stwierdzono szacunkowo 61 przestępstw. Jest to wartość znacznie mniejsza od średniej dla województwa łódzkiego oraz dla całej Polski. W przeliczeniu na 1.000 mieszkańców, w gminie Inowódz stwierdzono szacunkowo najwięcej przestępstw o charakterze kryminalnym – 9,86 (wykrywalność 60%) oraz przeciwko mieniu – 7,15% (wykrywalność 47%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa o charakterze gospodarczym – 2,74 (wykrywalność 80%), następnie drogowe – 2,69 (wykrywalność 98%) i przeciwko życiu, i zdrowiu – 0,64 (wykrywalność 90%).

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w gminie wyniósł 72,4% i był większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa łódzkiego oraz porównywalny do wskaźnika dla całej Polski.

Dane szczegółowe na temat przestępstw w gminie w 2017 roku przedstawia poniższy wykres.

Wykres 23. Przestępczość w gminie w 2017 roku*

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

*Główny Urząd Statystyczny udostępnia statystyki przestępstw jedynie dla powiatów, dlatego prezentowane dane są wartościami szacunkowymi bazującymi na liczbie mieszkańców powiatu i gminy Inowódz.

Z informacji Komisariatu Policji w Czerniewicach wynika, że na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców gminy Inowódz mają wpływ głównie zagrożenia wynikające

z nieprzestrzegania zasad porządku publicznego. Jako zdiagnozowane w 2018 roku zagrożenia, wymienia się spożywanie alkoholu w miejscach objętych zakazami, zakłócanie ładu i porządku publicznego, zaśmiecanie rejonu przystanku pl. Kazimierza Wielkiego w Inowłodzu oraz przekraczanie dozwolonej prędkości przez kierujących w terenie zabudowanym w miejscowości Teofilów.

Funkcjonariusze Komendy Powiatowej Policji w Tomaszowie Mazowieckim, mając na względzie poprawę bezpieczeństwa mieszkańców, realizują programy prewencyjne adresowane m.in. do uczniów, seniorów, kobiet.

11. POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 2 pkt 1 i art. 3 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej).

Zadania pomocy społecznej w gminie Inowłódz wykonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowłodzu. Podejmuje on działania m.in. na podstawie następujących przepisów prawa: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, ustawa o Karcie Dużej Rodziny, ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, ustawa o dodatkach mieszkaniowych oraz ustawa – Prawo energetyczne.

W 2020 roku kadrę Ośrodka stanowiło 10 osób, w tym kierownik i 3 pracowników socjalnych. W analizowanym roku Ośrodek spełniał wynikający z art. 110 ust. 11-12 ustawy o pomocy społecznej obowiązek zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników, lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną 1 pracownika socjalnego na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących.

Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w GOPS-ie i kwalifikacji pracujących w nim osób przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Kadra GOPS-u i jej kwalifikacje w 2020 roku

	liczba osób
kadra kierownicza	1
wykształcenie wyższe	1
specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	1
pracownicy socjalni	3
wykształcenie wyższe	1
wykształcenie średnie	2
specjalizacja 1-ego stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	0
specjalizacja 2-ego stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	0
specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	0
pozostali pracownicy	6
wykształcenie wyższe	3
wykształcenie średnie	2
wykształcenie inne	1
wolontariusze	0
pracownicy zatrudnieni w ramach zatrudnienia subsydiowanego	0
staże	0

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowłodzu.

W latach 2017-2018 wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie były wyższe niż w 2016 roku (4.074.087 zł w 2016 r., 4.634.007 zł w 2017 r., 4.541.689 zł w 2018 r.). Przyczyniło się do tego głównie świadczenie wychowawcze, na które w 2016 roku wydatkowano 1.6791.52 zł, a w latach 2017-2018 odpowiednio: 2.237.312 i 2.066.944 zł.

W 2018 roku, w stosunku do roku poprzedniego, wzrosła także kwota wydatków na utrzymanie mieszkańców w domach pomocy społecznej, usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz wspieranie rodziny i utrzymanie dzieci z gminy w pieczy zastępczej. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2016-2018

rozdziały	wysokość wydatków (w zł)		
	w 2016 r.	w 2017 r.	w 2018 r.
ochrona zdrowia			
przeciwdziałanie narkomanii	5.000	4.200	9.042
przeciwdziałanie alkoholizmowi	116.000	90.830	108.519
pomoc społeczna			
placówki opiekuńczo-wychowawcze	12.780	0	0
domy pomocy społecznej	81.136	41.970	106.045
ośrodki wsparcia	0	0	0
przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	783	150	2.150
składki na ubezpieczenia zdrowotne	20.429	22.671	26.084
zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	25.217	30.964	21.672
dodatki mieszkaniowe	37.634	27.393	23.771
zasiłki stałe	127.677	157.374	157.097
Ośrodek Pomocy Społecznej	292.370	257.945	273.096
usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	144.914	152.211	166.710
pomoc w zakresie dożywiania	X	14.865	8.127
pozostała działalność	61.250	23.296	13.547
rodzina			
świadczenie wychowawcze	1.679.152	2.266.753	2.097.945
świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	1.431.727	1.479.604	1.449.216
wspieranie rodziny	20.884	16.168	25.406
rodziny zastępcze	17.134	30.113	39.538
edukacyjna opieka wychowawcza			
pomoc materialna dla uczniów	X	17.500	13.724
ogółem	4.074.087	4.634.007	4.541.689
w tym w budżecie GOPS	3.998.087	4.521.477	4.410.404

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowłodzu.

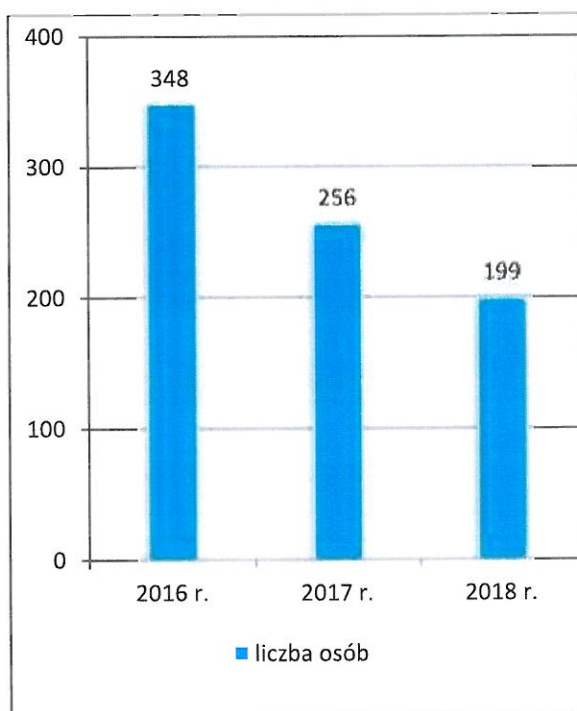
W latach 2016-2018 liczba osób, którym udzielono w gminie pomocy i wsparcia, systematycznie spadała (z 348 w 2016 r., do 199 w 2018 r.). Z roku na rok zmniejszała się również liczba rodzin (ze 123 w 2016 r. do 81 w 2018 r.) i osób w rodzinach (z 352 w 2016 r. do 190 w 2018 r.), którym przyznano świadczenie.

W 2018 roku, w stosunku do 2016 roku, zmniejszyła się liczba osób, rodzin i osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie pieniężne (odpowiednio 71, 68 i 158 w 2016 r. do 54, 52 i 99 w 2018 r.) i niepieniężne (odpowiednio 120, 75 i 280 w 2016 r. do 57, 39 i 128 w 2018 r.).

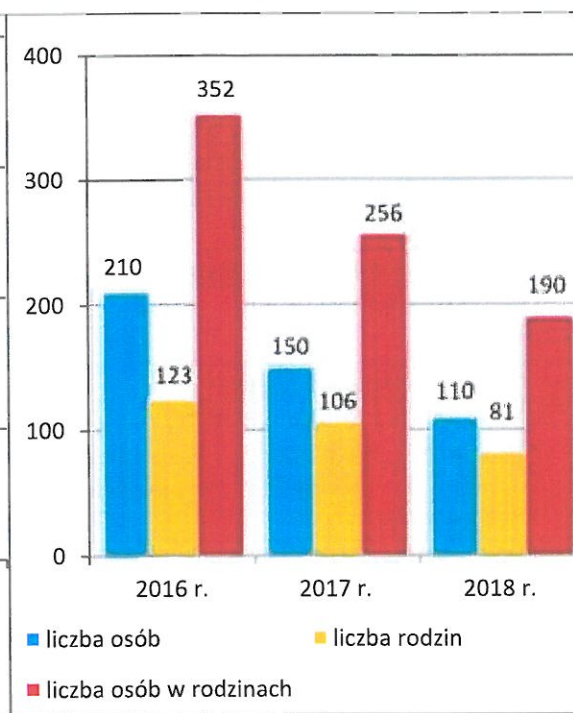
W latach 2016-2018 liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy, zmniejszała się z roku na rok (ze 123 w 2016 r. do 74 w 2018 r.).

Poniższe wykresy przedstawiają dane szczegółowe na temat korzystających z pomocy społecznej w gminie.

Wykres 24. Osoby w gminie, którym w latach 2016-2018 udzielono pomocy i wsparcia

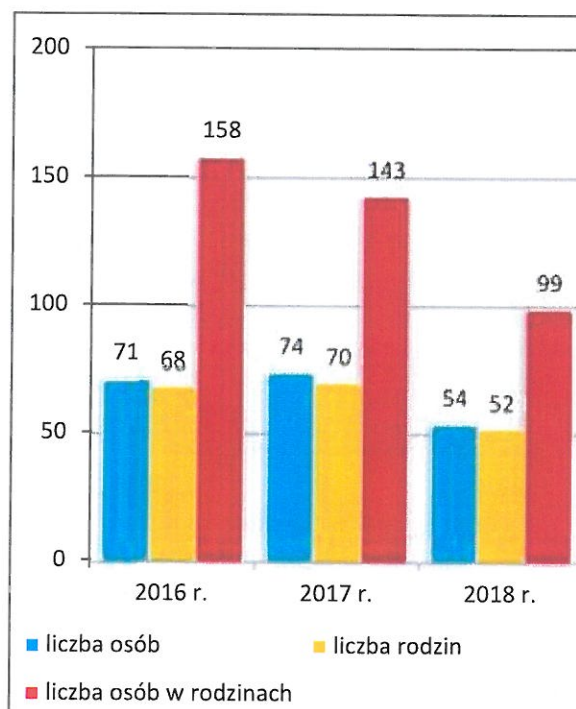

Wykres 25. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2016-2018 przyznano świadczenie

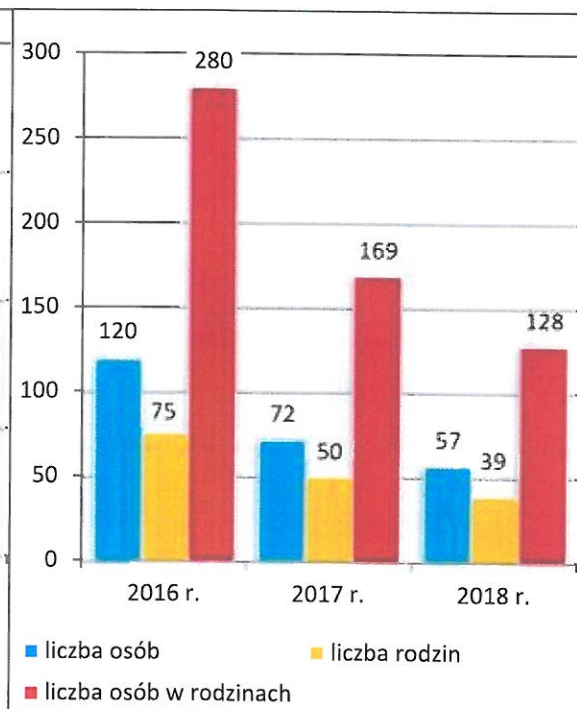

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowłodzu.

Wykres 26. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2016-2018 przyznano świadczenie pieniężne

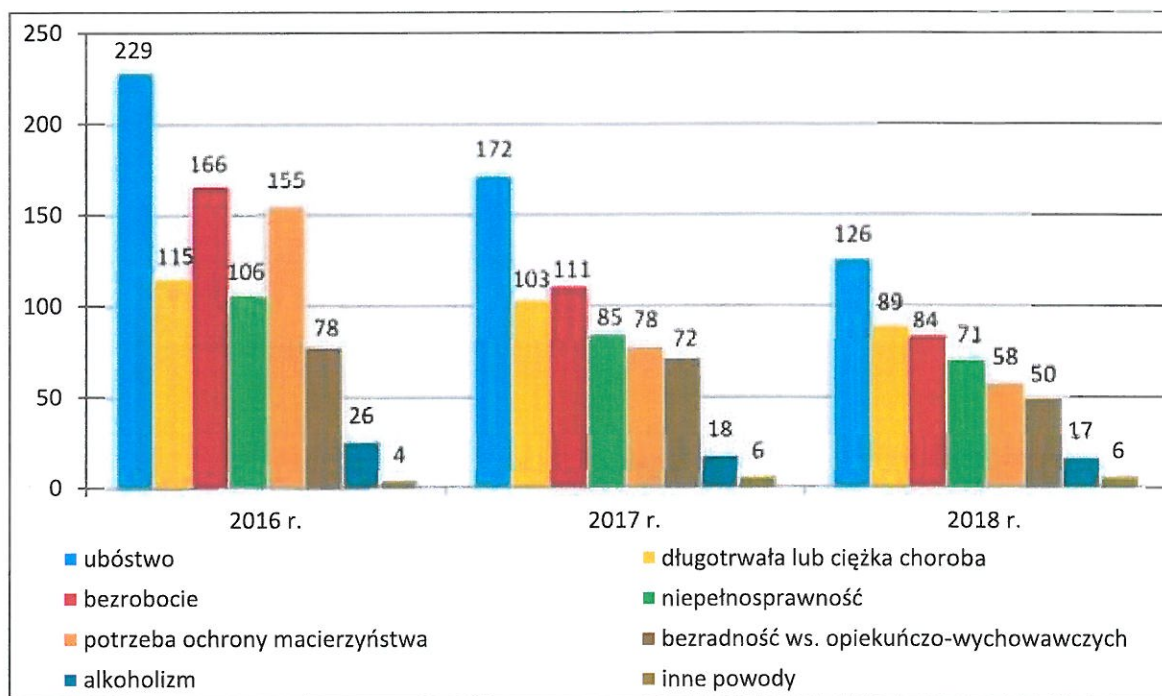
Wykres 27. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2016-2018 przyznano świadczenie niepieniężne

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowłodzu.

Wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia GOPS-u. w 2018 roku najliczniejsze grupy stanowiły rodziny dotknięte ubóstwem i bezrobociem, zmagające się z długotrwałą lub ciężką chorobą i niepełnosprawnością. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 28. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2016-2018 (liczba osób w rodzinach)

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowłodzu.

W latach 2016-2018 systematycznie zmniejszała się liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z wszystkich powodów przyznawania świadczeń. Największy spadek odnotowano w przypadku osób wymagających ochrony macierzyństwa i wielodzietności (ze 155 w 2016 r. do 58 w 2018 r.) oraz dotkniętych bezrobociem (ze 166 w 2016 r. do 84 w 2018 r.).

Wśród głównych przyczyn zmniejszania się liczby beneficjentów korzystających z pomocy z tytułu ubóstwa socjalnego można wymienić poprawę sytuacji na rynku pracy, co prowadzi do spadku liczby osób pozostających bez zatrudnienia oraz wprowadzenie Rządowego Programu „500+”. Należy jednak zaznaczyć, że choć świadczenie wychowawcze stanowi realną pomoc dla rodzin z dziećmi, to jednak, z uwagi na brak jego waloryzacji od momentu wprowadzenia, poziom wsparcia dla rodzin ubogich w ramach tego świadczenia zmniejsza się. W najbliższym czasie może to być czynnikiem prowadzącym do wzrostu skali ubóstwa (z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że w 2018 roku w Polsce wzrost odsetek osób żyjących w skrajnym ubóstwie – na poziomie minimum egzystencji żyło 5,4% osób wobec 4,3% w 2017 roku; w liczbach bezwzględnych odnotowano wzrost o ok. 422 tys. osób).

Szczegółnej uwagi wymaga tzw. ubóstwo senioralne (dotyczy to głównie osób nabywających emeryturę na nowych zasadach) oraz rodzin z osobami niepełnosprawnymi, które w zdecydowanej większości są nieaktywne zawodowo.

Świadczenia pomocy społecznej udzielane przez GOPS mają głównie charakter pieniężny, niepieniężny i usługowy. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2016-2018 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez GOPS w latach 2016-2018

formy świadczeń		liczba osób			kwota świadczeń		
		2016 r.	2017 r.	2018 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.
pieniężne	zasiłek stały	26	36	32	127.677	157.374	157.097
	zasiłek okresowy	18	16	12	10.765	11.764	9.272
	zasiłek celowy	49	49	30	19.452	26.950	14.700
	w tym: zasiłek celowy przyznany w ramach programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”	17	24	8	5.000	7.750	2.300
niepieniężne	posiłek	103	53	39	40.681	27.834	17.936
	w tym: posiłek przyznany w ramach programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”	103	53	39	40.681	27.834	17.936
	schronienie	0	0	0	0	0	0
	ubranie	0	0	0	0	0	0
	sprawienie pogrzebu	0	0	0	0	0	0
	odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	3	3	5	81.136	41.970	106.045
usługi	usługi opiekuńcze	14	16	15	15.809	16.773	17.293
	specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0
	specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	3	3	3	45.925	43.530	49.840
	poradnictwo specjalistyczne	0*	0*	0*	X	X	X
	praca socjalna	69*	67*	26*	X	X	X
	interwencja kryzysowa	0*	0*	0*	X	X	X
	kontrakt socjalny	0	0	0	X	X	X
	projekt socjalny	0	0	0	X	X	X

indywidualne programy pomocy	indywidualny program wychodzenia z bezdomności	0	0	0	X	X	X
	indywidualny program zatrudnienia socjalnego (CIS)	0	0	0	X	X	X
wspieranie rodziny piecza zastępcza	wspieranie rodziny przez asystenta rodziny (liczba asystentów rodziny)	5* (1)	6* (1)	6* (1)	X	X	X
	liczba dzieci w pieczy zastępczej (odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej (w zł)	7 (17.134)	7 (30.113)	6 (39.538)	X	X	X

*liczba rodzin

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowłodzu.

Spośród świadczeń pieniężnych najczęściej udzielaną formą pomocy w latach 2016-2017 był zasiłek celowy, a w 2018 roku zasiłek stały. Zasiłek celowy przyznawany jest na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, obuwia, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, opłat za gaz, energię, wodę i czynsz, a także kosztów pogrzebu. W analizowanym okresie liczba osób nim objętych zmniejszyła się (z 49 w 2016 r. i 2017 r. do 30 w 2018 r.). Z kolei zasiłek stały przyznawany jest osobom całkowicie niezdolnym do pracy z powodu wieku lub niezdolnym do samodzielnej egzystencji. Liczba osób nim objętych w latach 2017-2018 była wyższa niż w 2016 roku.

Dominujący rodzaj pomocy niepieniężnej stanowił z kolei posiłek, który był wsparciem udzielanym głównie dzieciom w ramach wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Celem tego Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub niepełnosprawnych. W latach 2016-2018 roku liczba osób objętych posiłkiem znacznie się zmniejszyła (ze 103 w 2016 r. do 39 w 2018 r.).

Ważną formą wsparcia niepieniężnego w latach 2016-2018 było też pokrywanie kosztów pobytu mieszkańców gminy w domach pomocy społecznej (za 3 osoby w latach 2016-2017 oraz za 5 osób w 2018r.), a także świadczenie usług opiekuńczych (odpowiednio dla 14;

16 i 15 osób) oraz specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi (dla 3 osób w każdym roku).

Wśród usług najistotniejszą rolę odgrywała praca socjalna mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych i tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. W latach 2016-2018 liczba rodzin, które objęto pracą socjalną, zmniejszała się z roku na rok (69 w 2016 r., 67 w 2017 r., 26 w 2018 r.).

W analizowanym okresie Ośrodek realizował również zadania z zakresu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej. W 2016 roku pod opieką asystenta rodziny pozostawało 5 rodzin, a w latach 2017-2018 – 6 rodzin. Środki na pokrycie kosztów związanych z zatrudnieniem asystenta rodziny zostały pozyskane w ramach Programu „Asystent rodziny i koordynator pieczy zastępczej”. Gmina ponosiła również odpłatność za pobyt dzieci z gminy w pieczy zastępczej – wydatki rosły z roku na rok (17.134 zł w 2016 r., 30.113 zł w 2017 r., 39.538 zł w 2018 r.).

W latach 2016-2018 GOPS realizował również zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, będąc odpowiedzialnym za obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, a także delegując do niego swoich pracowników.

Od 2014 roku w gminie realizowany jest także rządowy program pomocy dla rodzin wielodzietnych. Koordynacją jego realizacji zajmuje się GOPS, który wydaje uprawnionym Karty Dużej Rodziny.

W latach 2016-2018 Ośrodek realizował również zadanie wynikające z ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci, przyznając świadczenia wychowawcze – na łączną kwotę odpowiednio: 1.679.152 zł w 2016 roku, 2.237.312 zł w 2017 roku i 2.066.944 zł w 2018 roku. W 2018 roku liczba przyznanych świadczeń (4.157) oraz liczba rodzin (268), którym przyznano świadczenie, była wyższa niż w 2016 roku (3.373 i 255), lecz niższa niż w 2017 roku (4.491 i 274).

W latach 2016-2018 GOPS zajmował się również przyznawaniem świadczeń rodzinnych. W analizowanym okresie ogólna liczba udzielonych świadczeń ulegała wahaniom (6.612 w 2016 r., 6.729 w 2017 r., 6.228 w 2018 r.), a w 2018 roku liczba wypłaconych zasiłków rodzinnych i dodatków do zasiłków była niższa niż w latach 2016-2017 (5.325 w 2016 r., 5.362

w 2017 r., 4.812 w 2018 r.). Jednocześnie systematycznie rosła liczba przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych (z 943 w 2016 r. do 1.017 w 2018 r.).

Dane szczegółowe na temat przyznanych w gminie świadczeń rodzinnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2016-2018

	2016 r.	2017 r.	2018 r.
zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych			
liczba świadczeń	5.325	5.362	4.812
zasiłek pielęgnacyjny			
liczba świadczeń	943	977	1.017
świadczenia pielęgnacyjne			
liczba świadczeń	241	225	281
specjalny zasiłek opiekuńczy			
liczba świadczeń	28	48	40
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka			
liczba świadczeń	28	24	16
świadczenie rodzicielskie			
liczba świadczeń	47	93	62
ogółem			
liczba świadczeń	6.612	6.729	6.228
zasiłek dla opiekunów			
liczba świadczeń	101	61	
jednorazowe świadczenie w wysokości 4.000 zł			
liczba świadczeń	X	0	1

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowłodzu.

W analizowanym okresie GOPS przyznawał również zasiłek dla opiekunów osób niepełnosprawnych. Przysługuje on osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 roku w związku z wygaśnięciem z mocy prawa (na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 roku o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. z 2012 r., poz. 1548) decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego. W latach 2016-2018 GOPS wypłacił odpowiednio 101, 61 i 38 zasiłków dla opiekuna na łączną kwotę odpowiednio 51.933, 31.250 i 20.360 zł.

Za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy GOPS opłacał składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz zdrowotne. W latach 2016-2018 liczba tych składek zwiększała się z roku na rok (289 w 2016 r., 300 w 2017 r., 331 w 2018 r.), podobnie jak ich wartość (71.603 zł w 2016 r., 75.250 zł w 2017 r., 88.718 zł w 2018 r.).

W 2018 roku GOPS przyznał 1 jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Świadczenie to przyznawane jest w oparciu o art. 10 ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, wynosi 4.000 zł i jest finansowane z dotacji celowej z budżetu państwa.

Kolejną formę pomocy udzielanej przez GOPS stanowiły świadczenia z funduszu alimentacyjnego, które służą wsparciu osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych. W latach 2016-2018 liczba osób, którym przyznano tę pomoc, zmniejszała się z roku na rok (z 29 w 2016 r. do 21 w 2018 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2016-2018

	2016 r.	2017 r.	2018 r.
liczba osób, którym przyznano świadczenie	29	27	21
łączna kwota wypłaconych świadczeń (w zł)	132.150	107.350	86 500

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowłodzu.

Pomoc społeczna polega również na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Obejmuje ona zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. W gminie Inowłódz, poza Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, nie ma innych placówek wsparcia, mieszkańcy mają natomiast możliwość korzystania z oferty instytucji udzielających pomocy poza gminą. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Instytucje udzielające wsparcia poza gminą, z oferty których mogą korzystać lub korzystają mieszkańcy gminy

nazwa i adres instytucji		zakres oferowanych usług oraz kategoria klienta
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tomaszowie Mazowieckim , ul. Św. Antoniego 41, 97-200 Tomaszów Mazowiecki.		Zakres oferowanych usług: realizacja zadań powiatu z zakresu pomocy społecznej, rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, rehabilitacji społecznej oraz organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Kategoria klienta: mieszkańcy powiatu.
Ośrodek Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Tomaszowie Mazowieckim , ul. Św. Antoniego 41, 97-200 Tomaszów Mazowiecki.		Zakres oferowanych usług: wsparcie psychologiczne, socjalne, poradnictwo prawne, udzielanie informacji, współpraca z różnymi służbami publicznymi i innymi instytucjami, poradnictwo dla uzależnionych i ich rodzin, pomoc w załatwianiu formalności urzędowych. Kategoria klienta: osoby i rodziny dotknięte przemocą lub znajdujące się w sytuacji kryzysowej.
w tym:	Dom Pomocy Społecznej nr 1 w Tomaszowie Mazowieckim , ul. Polna 56, 97-200 Tomaszów Mazowiecki.	Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. Kategoria klienta: osoby w podeszłym wieku, osoby przewlekle somatycznie chore.
	Dom Pomocy Społecznej nr 1 w Tomaszowie Mazowieckim – Filia , ul. Farbiarska 27/29, 97-200 Tomaszów Mazowiecki.	
Dom Pomocy Społecznej nr 2 w Tomaszowie Mazowieckim , ul. Jana Pawła II 37, 97-200 Tomaszów Mazowiecki.		Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. Kategoria klienta: osoby w podeszłym wieku.
Środowiskowy Dom Samopomocy w Tomaszowie Mazowieckim , ul. Szkolna 14a, 97-200 Tomaszów Mazowiecki		Zakres oferowanych usług: ośrodek wsparcia, podniesienie jakości życia i zapewnienie oparcia społecznego osobom mającym z powodu choroby poważne trudności w życiu codziennym; poradnictwo psychologiczne, terapia zajęciowa. Kategoria klienta: osoby z chorobami psychicznymi i z niepełnosprawnością intelektualną.
Dom Dziecka „Słoneczko” w Tomaszowie Mazowieckim , ul. Nowowiejska 18, 97-200 Tomaszów Mazowiecki.		Zakres oferowanych usług: całodobowa placówka socjalizacyjna z miejscami interwencyjnymi; zaspakajanie podstawowych potrzeb emocjonalnych dzieci, praca na rzecz powrotu dziecka do rodziny, podtrzymywanie więzi z rodzicami, troska o zdrowie i rozwój fizyczny, psychiczny i poznawczy dzieci, przygotowanie do samodzielnego życia. Kategoria klienta: dzieci pozbawione opieki rodzicielskiej.
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Marii Grzegorzewskiej w Tomaszowie Mazowieckim , ul. Majowa 1/13, 97-200 Tomaszów Mazowiecki.		Zakres oferowanych usług: działalność edukacyjna, wychowawcza, opiekuńcza i rewalidacyjna, zaspokajanie potrzeb dzieci i przygotowanie ich do funkcjonowania w społeczeństwie. Kategoria klienta: dzieci i młodzież z niepełnosprawnością intelektualną, autyzmem, niepełnosprawnościami sprzężonymi.

Schronisko dla osób bezdomnych Markot w Klizinie , Klizin 18, 97-512 Kodrąb.	Zakres oferowanych usług: schronienie, noclegi, posiłki, pomoc socjalna. Kategoria klienta: osoby bezdomne.
Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Tomaszowie Mazowieckim , ul. Majowa 1/13, 97-200 Tomaszów Mazowiecki.	Zakres oferowanych usług: udzielanie dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej, logopedycznej, pomocy w wyborze zawodu i kierunku kształcenia oraz udzielanie rodzicom i nauczycielom porad związanych z wychowywaniem i kształceniem dzieci i młodzieży. Kategoria klienta: dzieci, młodzież, pedagodzy, nauczyciele i rodzice.

Źródło danych: Starostwo Powiatowe i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tomaszowie Mazowieckim.

12. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form jego aktywności. Pełnią istotną rolę nie tylko w konsolidacji społeczności lokalnej, organizacyjnym wzmacnianiu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

Współpraca samorządu lokalnego z podmiotami należącymi do sektora pozarządowego nie tylko pozwala skuteczniej i efektywniej działać na rzecz rozwoju oraz poprawy warunków i jakości życia mieszkańców, lecz również umożliwia istotne odciążenie sektora publicznego w realizacji zadań.

W gminie Inowłódz funkcjonuje kilkanaście organizacji pozarządowych. Samorząd gminy posiada uchwalany corocznie program współpracy Gminy Inowłódz z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, w oparciu o który ma możliwość podejmowania z nimi współpracy.

Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat sektora pozarządowego w gminie.

Tabela 14. Organizacje pozarządowe w gminie

lp.	nazwa i adres organizacji	charakterystyka działania
1.	Fundacja ProemZako, Zakościele 80, 97-215 Inowłódz.	Działalność na rzecz popularyzacji zdrowego stylu życia, sportu i aktywnego wypoczynku, promowanie historii, kultury, walorów przyrodniczych i turystycznych regionu.
2.	Klub Miłośników Spały, Spała, ul. Nadpiliczna 4, 97-215 Inowłódz.	Wspieranie społecznej aktywności mieszkańców.
3.	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Osiedla Konewka, Konewka 7, 97-215 Inowłódz.	Poprawa jakości życia mieszkańców osiedla, aktywizacja i integrowanie społeczności lokalnej, wspieranie rozwoju kulturalnego i oświatowego, inicjowanie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów społecznych, krzewienie kultury fizycznej.
4.	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Królowej Woli „Przyjazna Wieś”, Królowa Wola 77, 97-215 Inowłódz.	Inicjowanie różnych form działalności w zakresie edukacji i wychowania, kultury i sztuki, sportu i turystyki, wspieranie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów społecznych, działalność na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców.
5.	Stowarzyszenie Aktywny Brzustów, Brzustów 206, 97-215 Inowłódz.	Kultywowanie folkloru i podtrzymywanie tradycji regionalnych, krzewienie kultury fizycznej i rozwój turystyki, inicjowanie i wspieranie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów społecznych, działalność na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców.
6.	Fundacja Czystej Wsi ul. Klasztorna 59, 97-215 Inowłódz.	Działalność w zakresie poprawy jakości powietrza oraz dbania o środowisko wiejskie, leśne i podmiejskie, szczególnie w zakresie likwidacji smogu poprzez edukację, pomoc w wymianie kotłów na ekologiczne oraz wspieranie nowoczesnych technologii, które poprawią stan jakości powietrza. Dodatkowo za cel fundacja pragnie odbudować wspólnotę wsi.
7.	Stowarzyszenie Zamek Kazimierzowski – Centrum Kultury w Inowłodzu, ul. Zamkowa 7, 97-215 Inowłódz.	Działalność na rzecz częściowej rekonstrukcji zamku i opieka nad jego funkcjonowaniem, promocja atrakcji, obiektów i produktów turystycznych zlokalizowanych na terenie gminy.
8.	Lokalna Organizacja Turystyczna w Spale, Spała, ul. Nadpiliczna 3, 97-215 Inowłódz.	Organizacja turystyki, działalność edukacyjna i wydawnicza.
9.	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci – Oddział Gminny w Inowłodzu, ul. Spalska 5, 97-215 Inowłódz.	Tworzenie społecznego ruchu na rzecz pomocy dzieciom i ich rodzicom, upowszechnianie zdrowego stylu życia, kultury fizycznej i sportu, popularyzacja zachowań proekologicznych.

10.	Powiatowe Stowarzyszenie Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Tomaszowie Mazowieckim, Koło w Inowłodzu , ul. Spalska 2b, 97-215 Inowódz.	Rozwijanie różnorodnych form życia kulturalno-oświatowego, towarzyskiego i wypoczynku oraz rozbudzenie zainteresowań w tym zakresie, organizowanie wypoczynku i imprez dostosowanych do zainteresowań członków i ich możliwości, wszechstronna pomoc dla emerytów, rencistów i inwalidów.
11.	Powiatowe Stowarzyszenie Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Tomaszowie Mazowieckim, Koło w Królowej Woli , Królowa Wola 121, 97-215 Inowódz.	Rozwijanie różnorodnych form życia kulturalno-oświatowego, towarzyskiego i wypoczynku oraz rozbudzenie zainteresowań w tym zakresie, organizowanie wypoczynku i imprez dostosowanych do zainteresowań członków i ich możliwości, wszechstronna pomoc dla emerytów, rencistów i inwalidów.
12.	Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Łódzka – Hufiec Inowódz , ul. Spalska 5, 97-215 Inowódz.	Wspieranie wychowania młodzieży, tworzenie warunków do ich wszechstronnego rozwoju.
13.	Ludowy Klub Sportowy „Iks” Inowódz , ul. Spalska 5, 97-215 Inowódz.	Popularyzacja kultury fizycznej i sportu.
14.	Towarzystwo Fortyfikacyjne Linia Pilicy , ul. Zamkowa 7, 97-215 Inowódz.	Krzewienie wiedzy na temat architektury militarnej, rekonstrukcje historyczne, prowadzenie badań mających na celu ustalenie historii przebiegu działań wojennych.
15.	Ochotnicza Straż Pożarna w Inowłodzu , ul. Tuwima 15, 97-215 Inowódz.	Prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom, uczestnictwo w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska oraz innych klęsk i zdarzeń, informowanie ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz sposobach ochrony przed nimi, rozwijanie wśród członków ochotniczej straży pożarnej kultury fizycznej i sportu oraz prowadzenie działalności kulturalno-oświatowej i rozrywkowej.
16.	Ochotnicza Straż Pożarna w Brzustowie , Brzustów 126a, 97-215 Inowódz.	
17.	Ochotnicza Straż Pożarna w Królowej Woli , Królowa Wola 88, 97-215 Inowódz.	

Źródło danych: Urząd Gminy Inowódz i Krajowy Rejestr Sądowy.

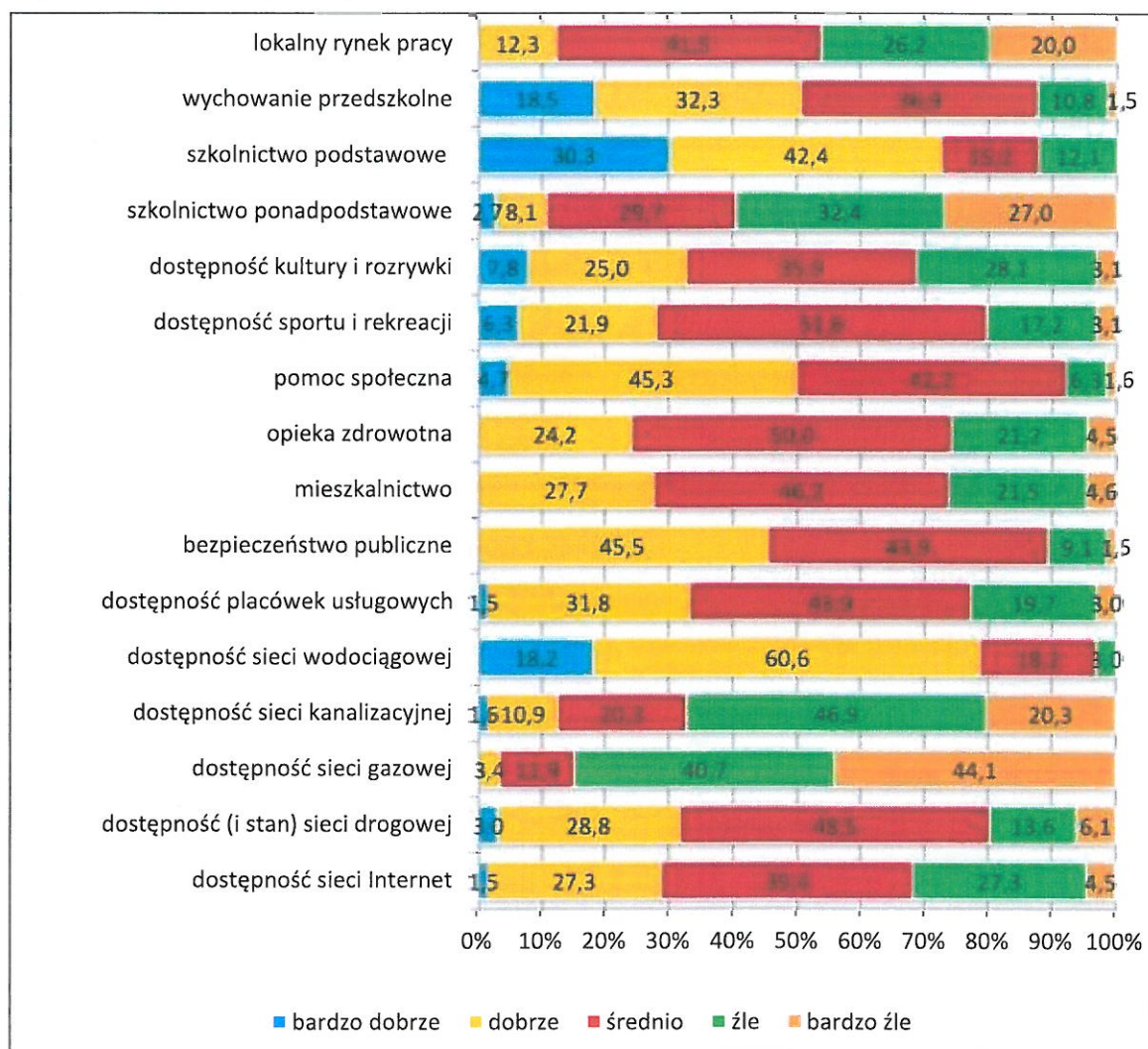
13. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM”

Badania ankietowe przeprowadzone w ramach diagnozy sytuacji społecznej w gminie Inowódz posłużyły identyfikacji, określeniu przyczyn i skali występujących na jej terenie problemów społecznych oraz wskazaniu działań, jakie należałoby podjąć w celu zmniejszenia ich natężenia oraz zminimalizowania ich skutków.

Badania zostały przeprowadzone przy pomocy ankiet, które zostały rozpowszechnione wśród mieszkańców gminy, w tym reprezentantów samorządu lokalnego – Wójta Gminy, Sekretarza Gminy, Skarbnika Gminy, radnych, sołtysów, pracowników Urzędu Gminy, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli jednostek organizacyjnych gminy, m.in. placówek oświatowych, kulturalnych, sportowych i pomocy społecznej, a także przedstawicieli jednostek służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych i kościoła. W sumie do analizy przedłożono 66 wypełnionych anonimowo ankiet.

W pierwszym pytaniu poproszono przedstawicieli środowiska lokalnego o ocenę warunków życia w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 29. Warunki życia w gminie

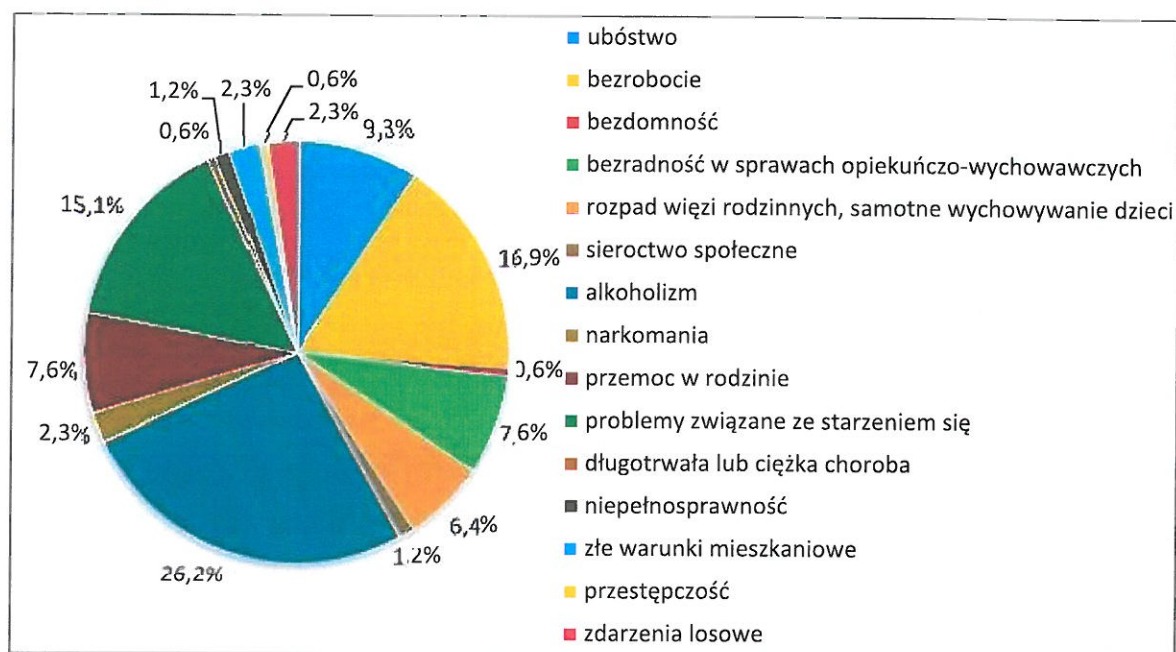
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Analizując warunki życia w gminie, przedstawiciele środowiska lokalnego najwyżej ocenili dostęp do sieci wodociągowej (łącznie po 78,8% ocen dobrych i bardzo dobrych), szkolnictwa podstawowego (w sumie 72,7 ocen dobrych i bardzo dobrych) i wychowania przedszkolnego (łącznie 50,8% ocen dobrych i bardzo dobrych).

Najniżej ankietowani ocenili dostęp do sieci gazowej (w sumie 84,8% ocen bardzo złych i złych) i kanalizacyjnej (łącznie 67,2% ocen złych i bardzo złych) oraz szkolnictwa ponadpodstawowego (w sumie 59,4% ocen złych i bardzo złych), a także lokalny rynek pracy (łącznie 46,2% ocen złych i bardzo złych).

W kolejnym pytaniu zapytano badanych o problemy, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 30. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy

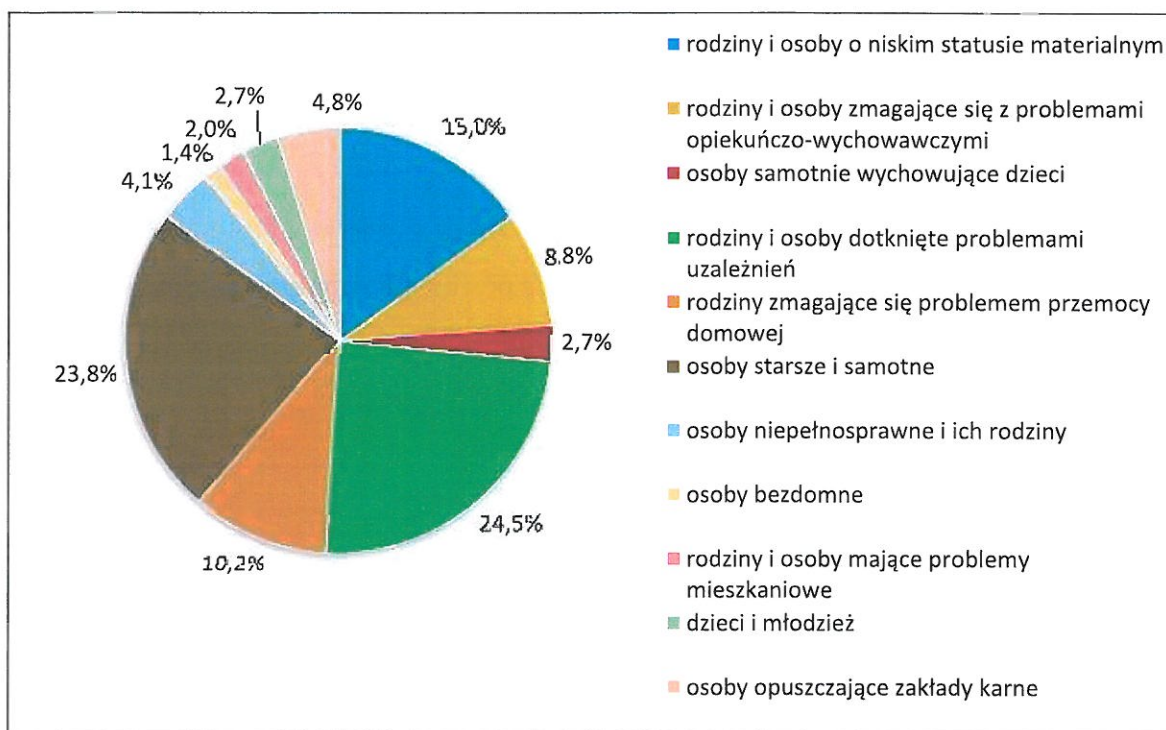

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Za problemy, który najczęściej dotyczą mieszkańców gminy, respondenci uznali alkoholizm (26,2%), a także bezrobocie (16,9%) oraz problemy związane ze starzeniem się (15,1%).

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowali identyfikowali grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 31. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie

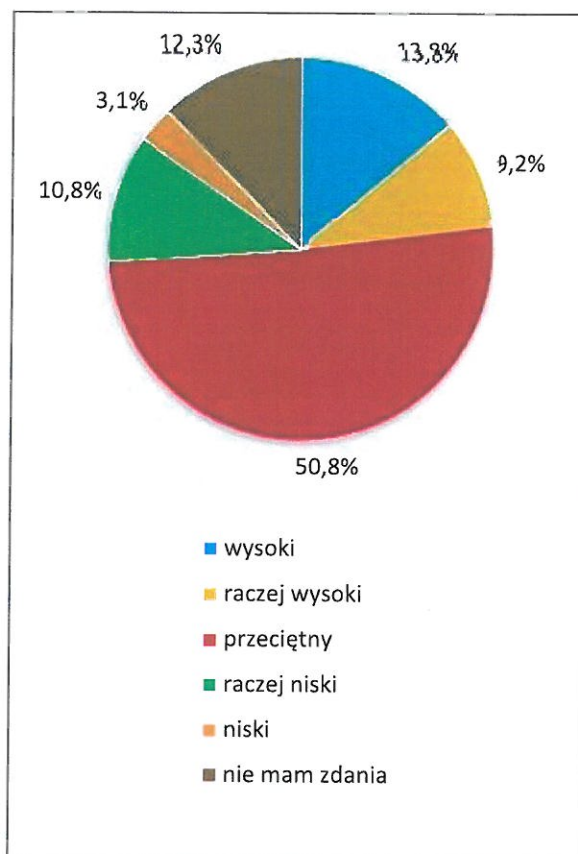

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

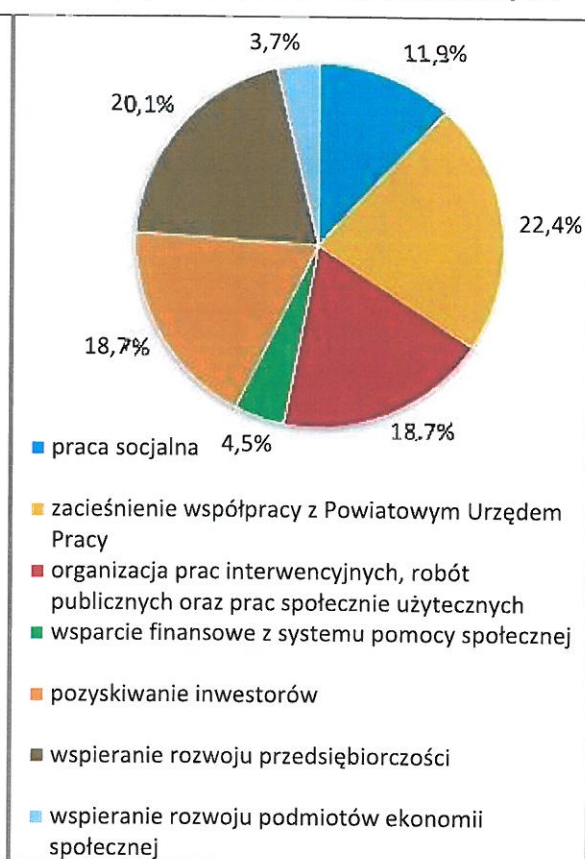
Najwięcej badanych stwierdziło, że najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym są rodziny i osoby dotknięte problemami uzależnień (24,5%), osoby starsze i samotne (23,8%), rodziny i osoby o niskim statusie materialnym (15%) oraz rodziny zmagające się z problemem przemocy domowej (10,2%).

W kolejnych pytaniach poproszono badanych o opinię na temat poziomu bezrobocia w gminie oraz wskazanie działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób nim dotkniętych. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 32. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie?

Wykres 33. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

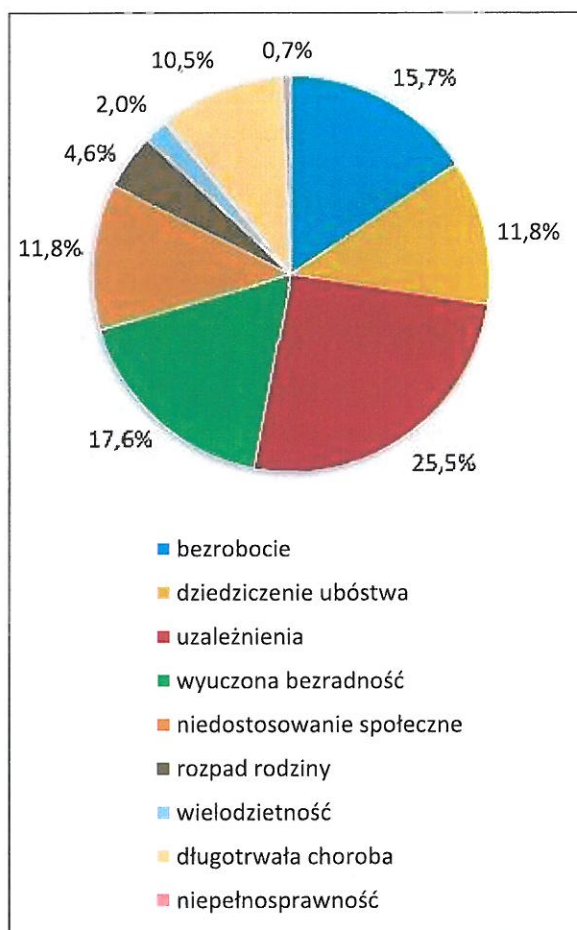
W opinii większości ankietowanych (50,8%) poziom bezrobocia w gminie jest przeciętny (50,8%). Jednocześnie zdaniem łącznie 23% badanych jest on wysoki lub raczej wysoki.

Wśród działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób pozostających bez pracy, respondenci najczęściej wymieniali: zacieśnianie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w celu umożliwienia osobom bezrobotnym (poprzez świadczenie poradnictwa oraz organizowanie stażu, kursów i szkoleń) zdobycia doświadczenia zawodowego oraz podniesienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych (22,4%), wspieranie rozwoju

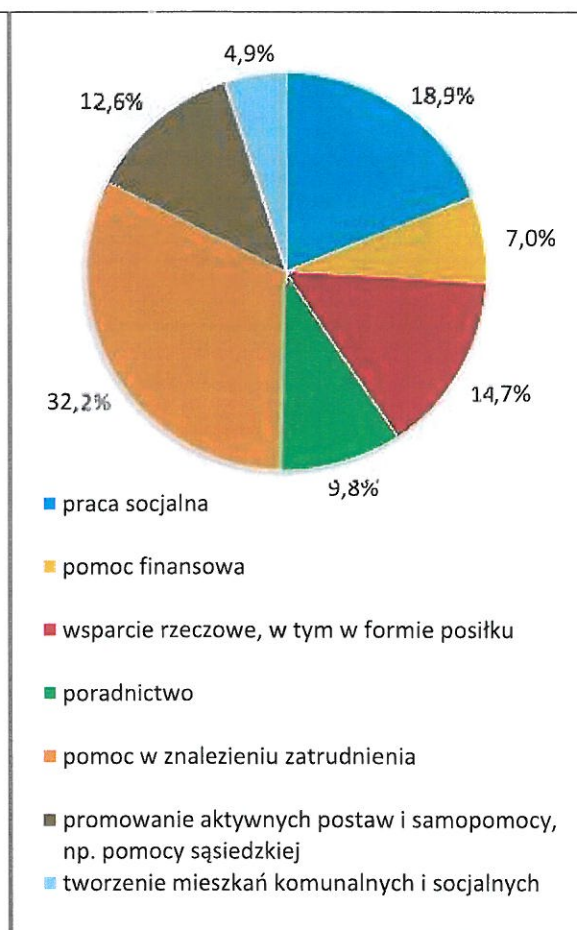
przedsiębiorczości (20,1%), organizowanie prac interwencyjnych, robót publicznych i prac społecznie użytecznych oraz pozyskiwanie inwestorów (po 18,7%).

W odpowiedzi na następne pytania ankietowani wskazali przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy oraz przedstawili propozycje działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób nim dotkniętych. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 34. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy?

Wykres 35. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

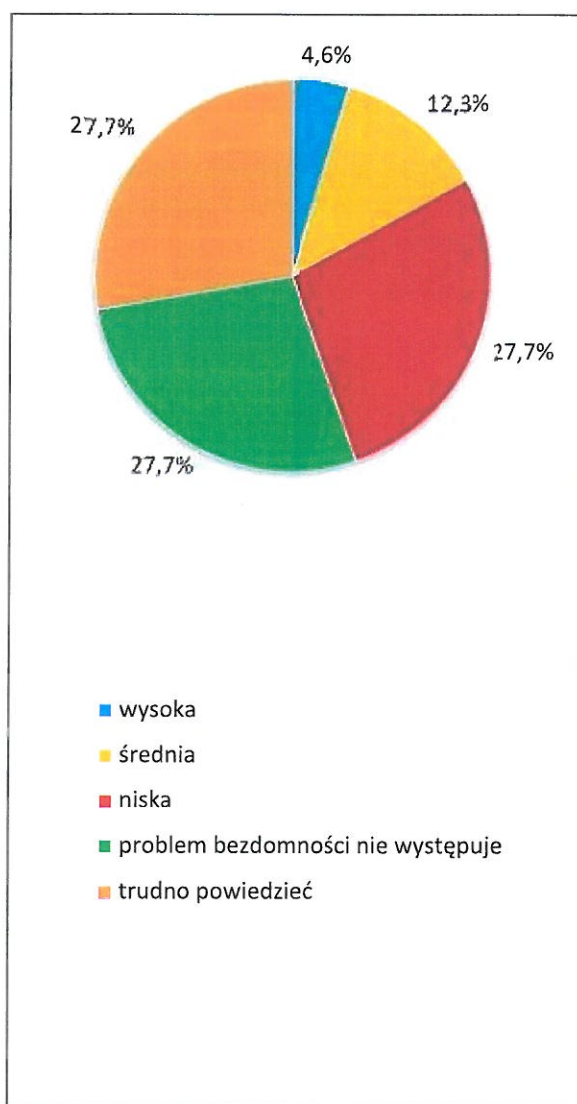
Wśród przyczyn popadania mieszkańców gminy w ubóstwo, ankietowani najczęściej wskazywali uzależnienia (25,5%), wyuczoną bezzadność (17,6%) oraz bezrobocie (15,7%).

Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać problemowi ubóstwa, należałoby przede wszystkim udzielać pomocy w znalezieniu zatrudnienia (32,2%). Duże znaczenie przywiązywali również do prowadzenia pracy socjalnej (18,9%), wsparcia

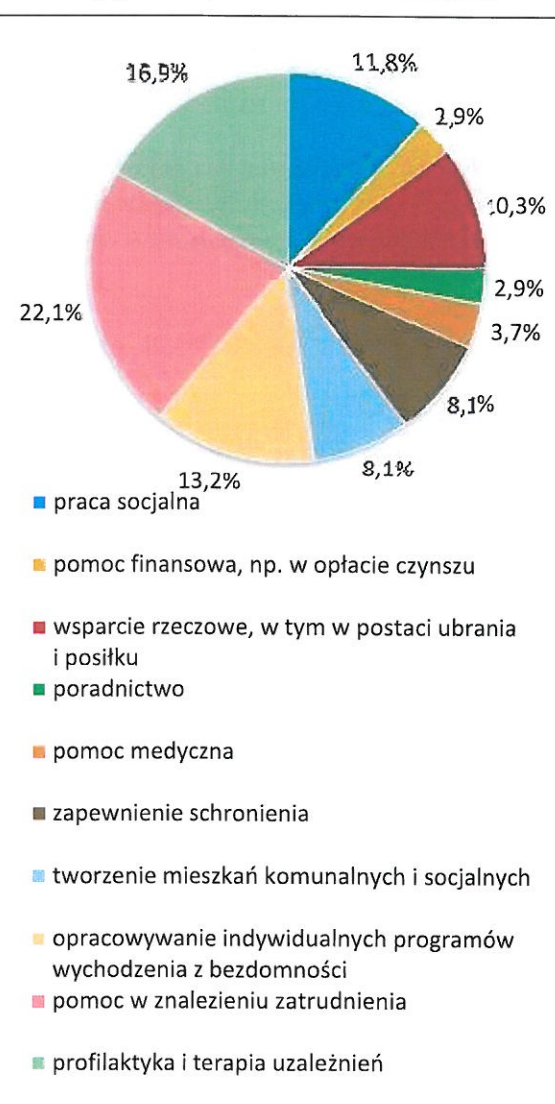
rzeczowego, w tym w formie posiłku (14,7%) oraz promowania aktywnych postaw i samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej (12,6%).

W kolejnych pytaniach została podjęta kwestia bezdomności – poproszono badanych o opinię na temat skali tego problemu w gminie oraz wskazanie działań, które przyniosłyby największą skuteczność w jego zapobieganiu i rozwiązywaniu. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 36. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie?

Wykres 37. Jakie działania byłby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

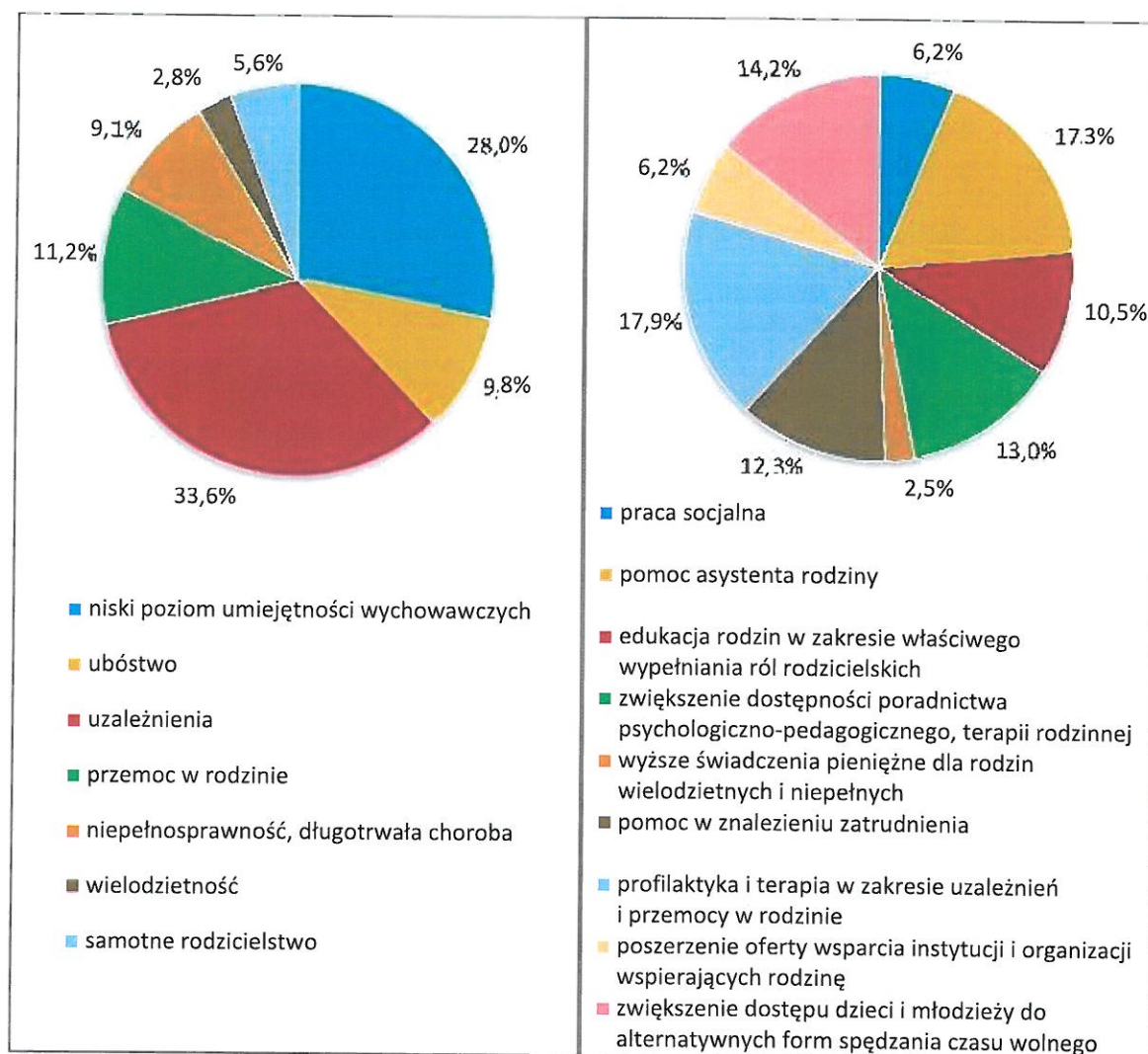
Najwięcej respondentów (po 27,7%) stwierdziło, że problem bezdomności w gminie nie występuje lub jego skala jest niska. Jednocześnie tylko samo ankietowanych nie miało na ten temat zdania.

W opinii ankietowanych największe efekty w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności może przynieść udzielenie pomocy w znalezieniu zatrudnienia (22,1%), prowadzenie profilaktyki i terapii uzależnień (16,9%), opracowanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności (13,2%) oraz prowadzenie pracy socjalnej (11,8%).

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające poznać opinie respondentów na temat przyczyn bezradności opiekuńczo-wychowawczej oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 38. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie

Wykres 39. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?

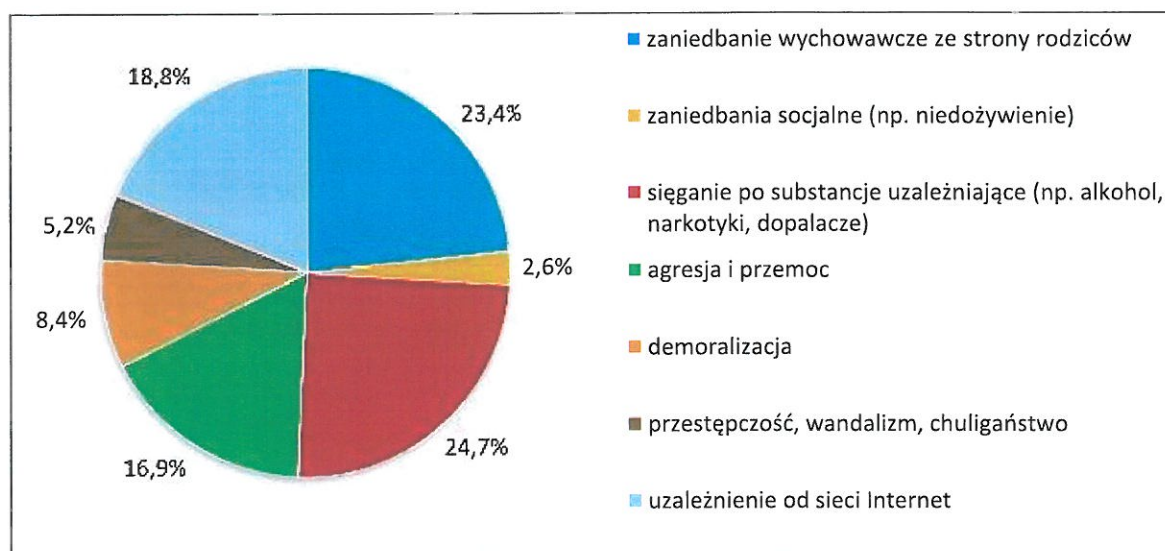
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii badanych głównymi przyczynami bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie są uzależnienia (33,6%) oraz niski poziom umiejętności wychowawczych (28%).

Wśród działań, których podjęcie mogłoby poprawić sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo, ankietowani najczęściej wskazywali prowadzenie profilaktyki i terapii w zakresie uzależnień i przemocy w rodzinie (17,9%), udzielanie pomocy przez asystenta rodziny (17,3%), zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (14,2%) oraz poszerzenie dostępności poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego i terapii rodzinnej (13%).

W uzupełnieniu odpowiedzi na poprzednie pytania, ankietowani wskazali negatywne zjawiska, na jakie najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 40. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy?

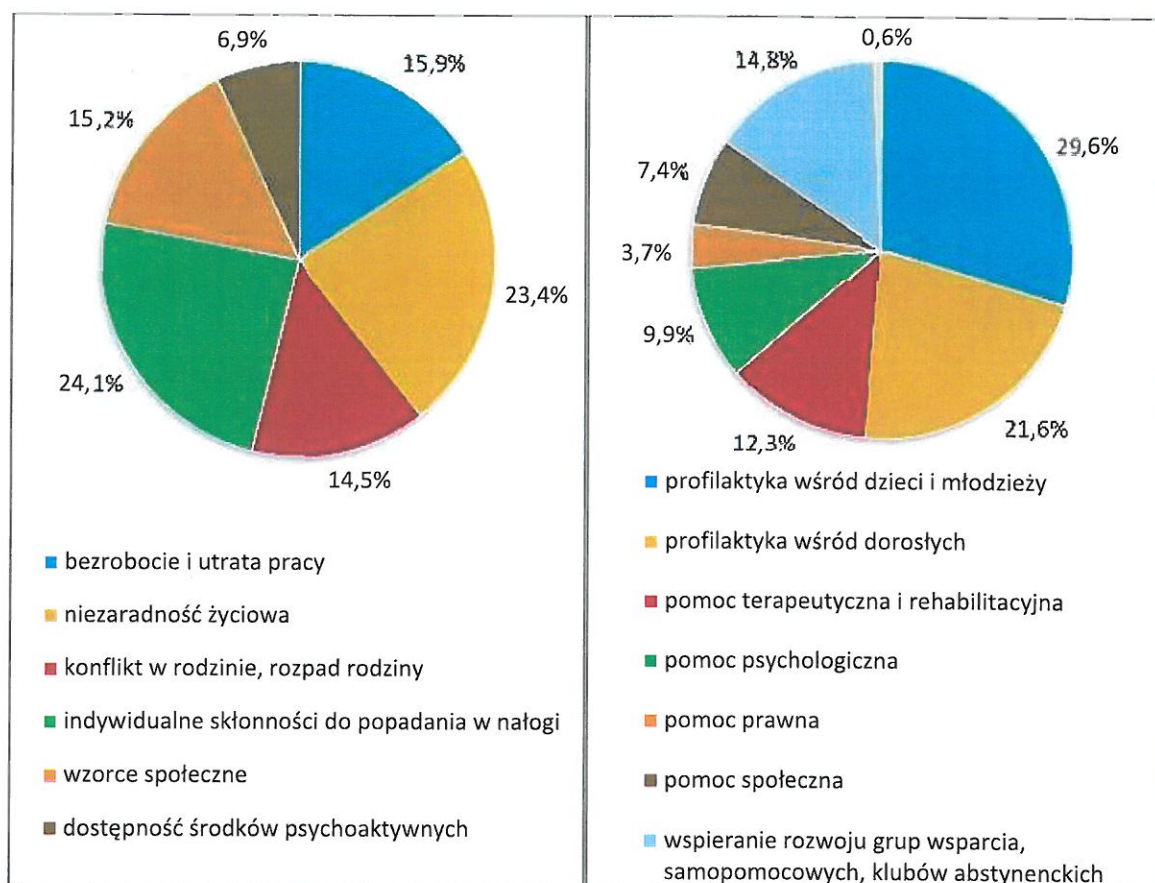
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Według ankietowanych, do negatywnych zjawisk społecznych, na które najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy, należą: sięganie po substancje uzależniające, np. alkohol, narkotyki i dopalacze (24,7%), zaniedbania wychowawcze ze strony rodziców (23,4%), uzależnienie od sieci Internet (18,8%) oraz agresja i przemoc (16,9%).

W następnych pytaniach poproszono respondentów o podanie przyczyn występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy oraz wskazanie działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób i rodzin nim dotkniętych. Odpowiedzi w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 41. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy

Wykres 42. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

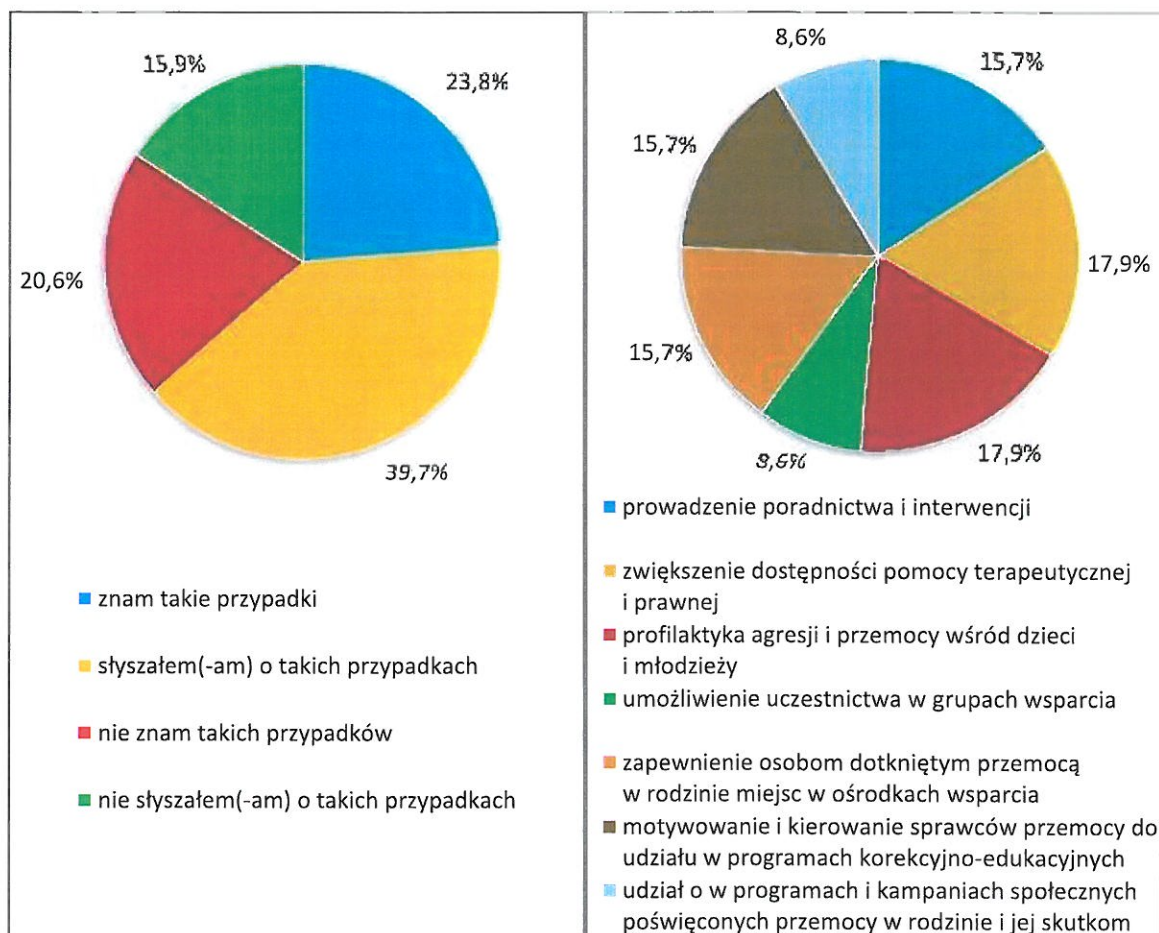
Do zasadniczych powodów występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy badani zaliczyli indywidualne skłonności do popadania w nałogi (24,1%) oraz niezaradność życiową (23,4%).

Zdaniem respondentów, podejmując działania na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin, należy przede wszystkim skupić się na prowadzeniu profilaktyki wśród dzieci i młodzieży (29,6%) oraz dorosłych (21,6%), a także wspieranie rozwoju grup wsparcia, samopomocowych i klubów abstynenckich (14,8%).

Następnie zapytano badanych o znajomość przypadków występowania problemu, który niejednokrotnie ma swoje źródło w uzależnieniach, tj. przemocy w rodzinie, oraz poproszono o przedstawienie działań, które byłyby najskuteczniejsze w walce z tym zjawiskiem. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 43. Znajomość przypadków przemocy w rodzinie w gminie

Wykres 44. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?

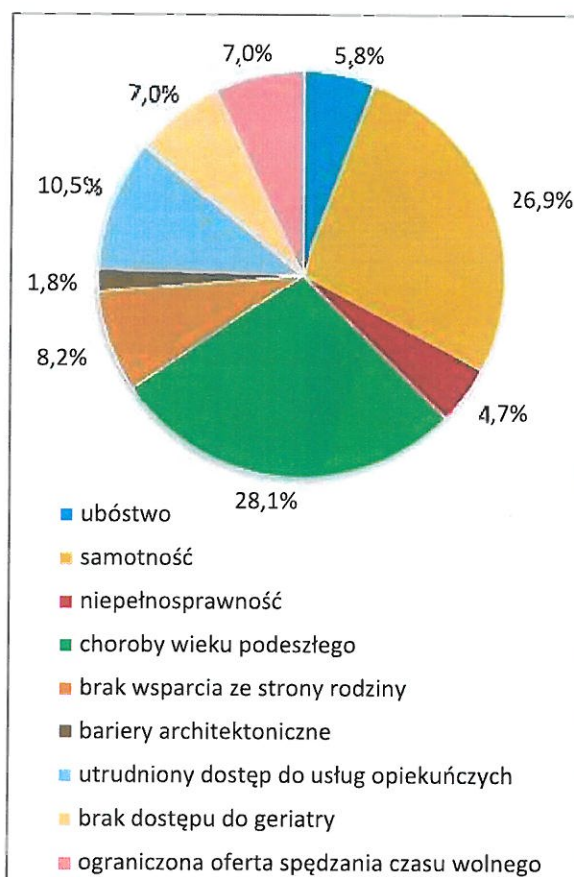
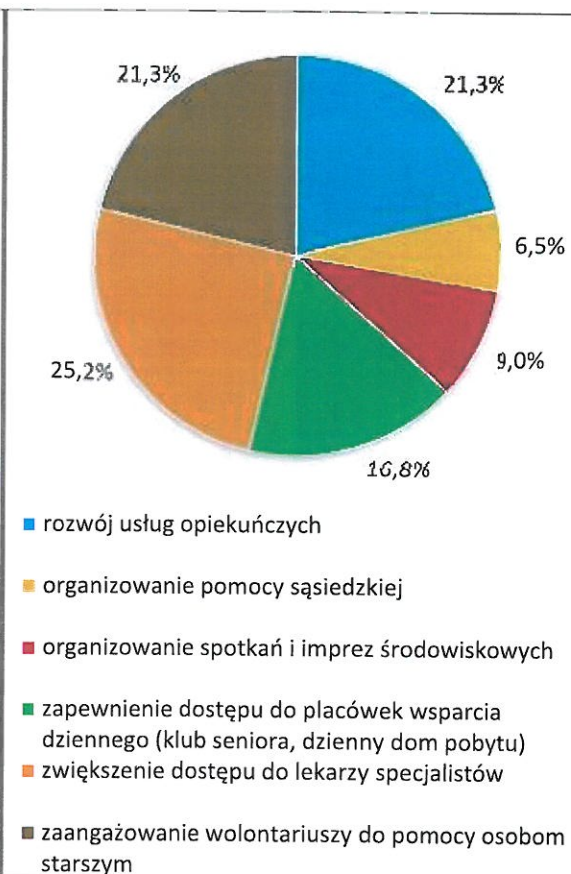

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Większość badanych (łącznie 63,5%) stwierdziła, że słyszała o przypadkach przemocy w rodzinie w gminie lub je zna. Odmiennej zdania było w sumie 36,5% ankietowanych.

Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać przemocy w rodzinie, należy przede wszystkim zwiększyć dostępność pomocy terapeutycznej i prawnej, prowadzić profilaktykę agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży (po 17,9%), prowadzić poradnictwo i interwencje, zapewnić osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia oraz motywować i kierować sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych (po 15,7%).

Kolejna kwestia poruszona w ankiecie dotyczyła problemów, z jakimi najczęściej zmagają się osoby starsze w gminie oraz działań, których wdrożenie przyczyniłoby się do poprawy ich sytuacji. Udzielone przez badanych odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

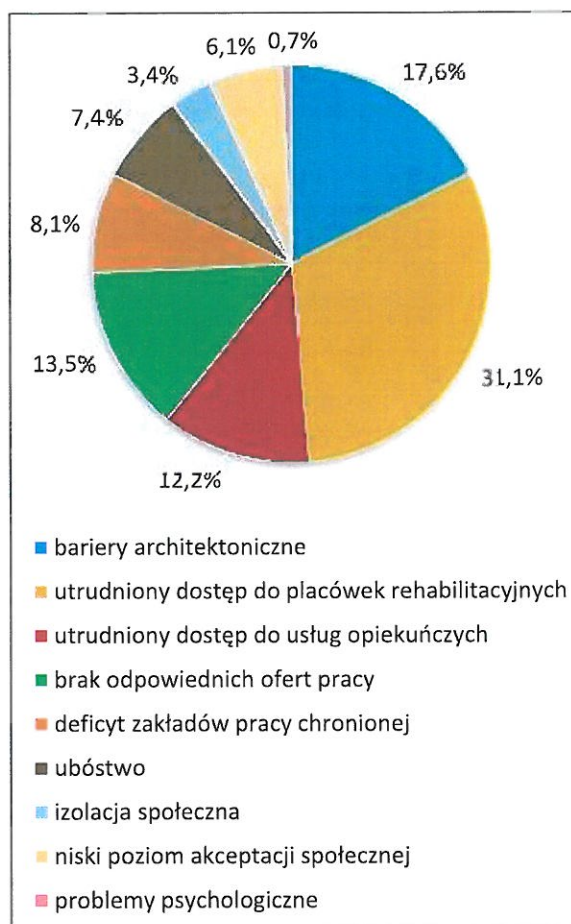
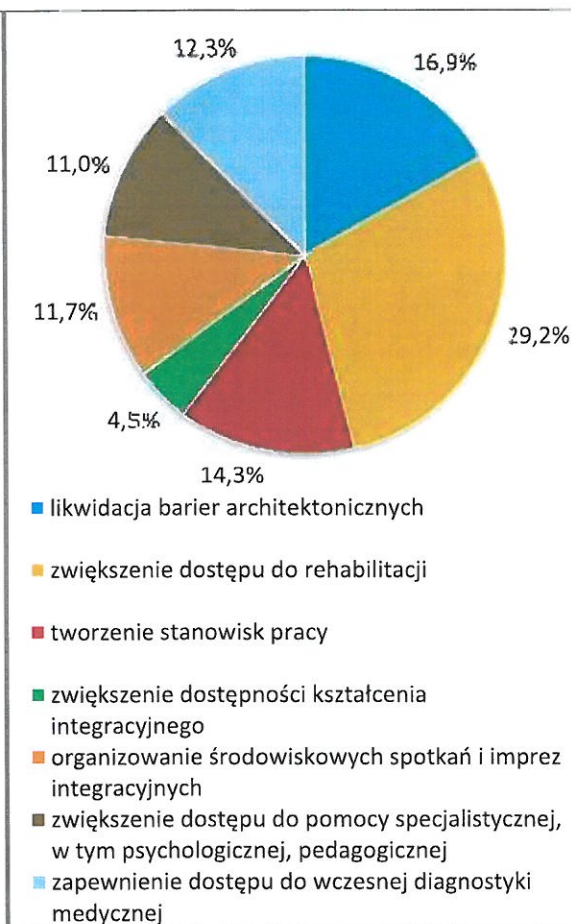
Wykres 45. Problemy najczęściej dotykające osoby starsze z gminy**Wykres 46. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie?**

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii osób ankietowanych, problemami, które najczęściej dotykają seniorów w gminie, są choroby wieku podeszłego (28,1%) oraz samotność (26,9%).

Do działań, których realizacja mogłaby się przyczynić do poprawy sytuacji seniorów w gminie, respondenci najczęściej zaliczali: zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów (25,2%), rozwój usług opiekuńczych, zaangażowanie wolontariuszy do pomocy osobom starszym (po 21,3%) oraz zapewnienie dostępu do placówek wsparcia dziennego (klub seniora, dzienny dom pobytu; 16,8%).

W odpowiedzi na kolejne pytania ankietowani identyfikowali problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne w gminie, oraz wskazywali działania, których podjęcie pozwoliłoby na pełniejszy ich udział w życiu społecznym. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 47. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne z gminy**Wykres 48. Jakie działania umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym?**

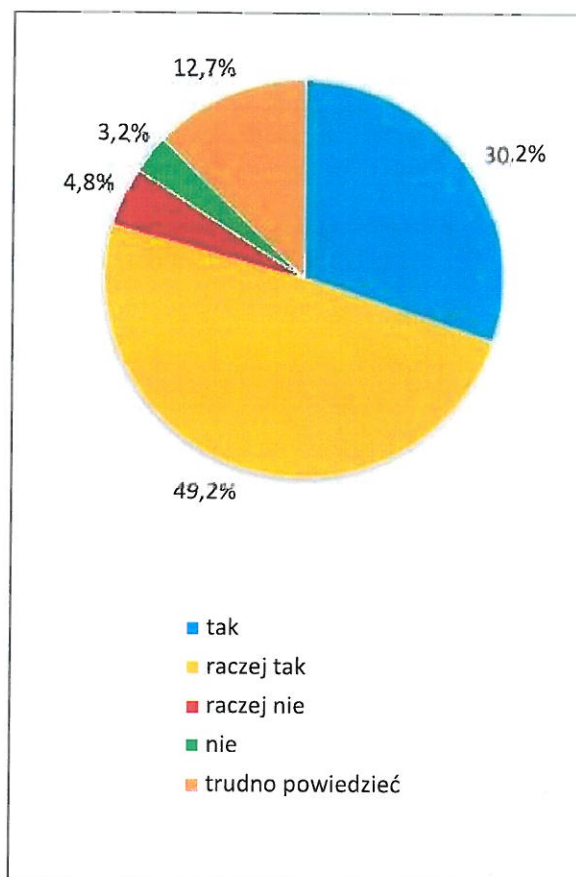
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Według badanych problemami, z którymi najczęściej zmagają się osoby dotknięte niepełnosprawnością z gminy, są: utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (31,1%), bariery architektoniczne (17,6%), brak odpowiednich ofert pracy (13,5%) oraz utrudniony dostęp do usług opiekuńczych (12,2%).

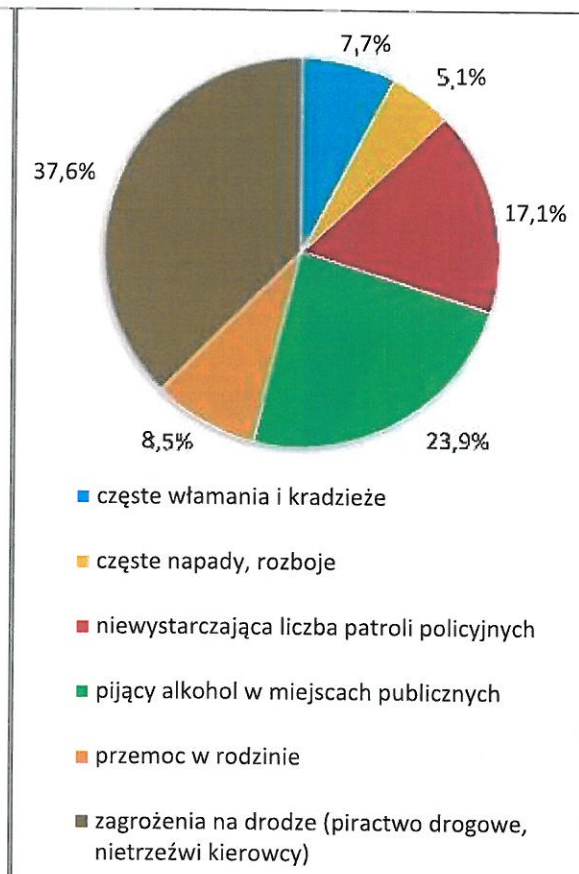
W opinii ankietowanych, działania, które umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym, powinny skupiać się na zwiększeniu dostępu do rehabilitacji (29,2%), likwidowaniu barier architektonicznych (16,9%), tworzeniu stanowisk pracy (14,3%) oraz zapewnieniu dostępu do wczesnej diagnostyki medycznej (12,3%).

W ostatnich pytaniach podjęto temat stanu bezpieczeństwa w gminie – poczucia bezpieczeństwa, przyczyn jego braku oraz działań, które wpłynęłyby na jego zwiększenie. Szczegóły w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 49. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?

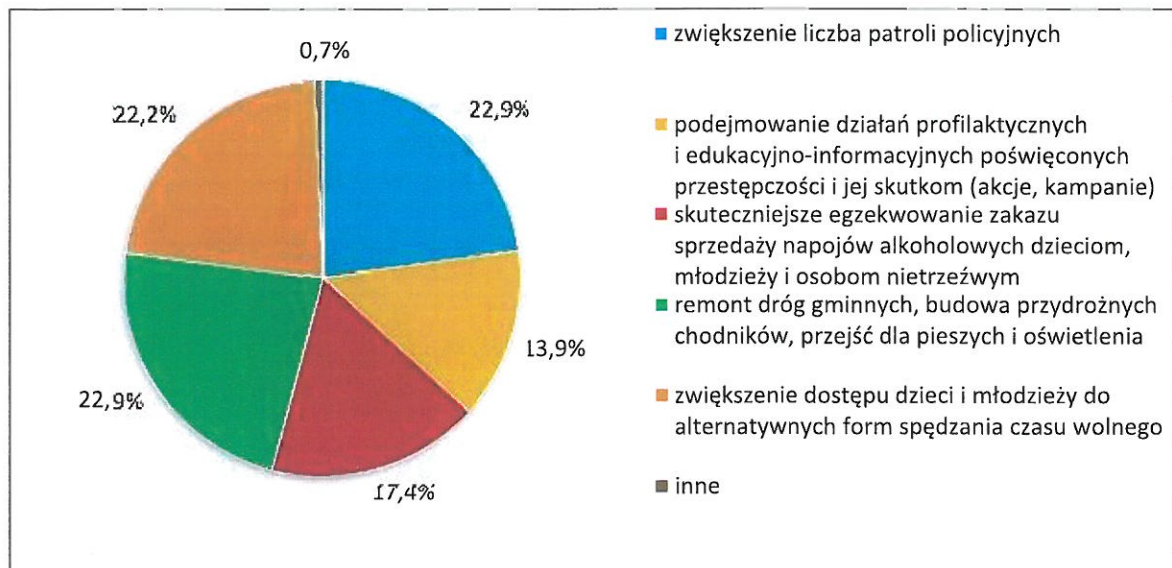

Wykres 50. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wykres 51. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych (łącznie 79,4%) stwierdziła, że czuje się raczej bezpiecznie bądź bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Odmienne zdania było 8% badanych.

Wśród przyczyn braku bezpieczeństwa respondenci najczęściej wskazywali zagrożenia na drodze (piractwo drogowe, nietrzeźwi kierowcy; 37,6%), osoby pijące alkohol w miejscach publicznych (23,9%) oraz niewystarczającą liczbę patroli policyjnych (17,1%).

Zdaniem ankietowanych na poprawę bezpieczeństwa publicznego w gminie w największym stopniu wpłynęłyby takie działania, jak: zwiększenie liczby patroli policyjnych remont dróg gminnych, budowa przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia (po 22,9%), zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (22,2%) oraz skuteczniejsze egzekwowanie zakazu sprzedaży napojów alkoholowych dzieciom, młodzieży i osobom nietrzeźwym (17,4%).

14. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest heurystyczną techniką analityczną służącą uporządkowaniu posiadanych informacji. W przypadku strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej. Analizę SWOT przeprowadzoną na potrzeby niniejszego dokumentu przedstawiono poniżej.

Mocne strony	Słabe strony
▪ współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach, a także organizacji prac społeczno-użytecznych, kursów i szkoleń ▪ zachęcanie inwestorów do tworzenia w gminie nowych miejsc pracy ▪ dobre warunki do prowadzenia działalności gospodarczej w rozwijającej się branży turystycznej ▪ brak osób bezdomnych na terenie gminy ▪ odpowiednie warunki do prowadzenia efektywnej pracy socjalnej ▪ zapewnianie rodzinom dostępu do poradnictwa specjalistycznego w Rodzinnym Punkcie Konsultacyjnym ▪ zapewnianie wsparcia przez asystenta rodziny ▪ realizacja programu Gminna Karta Dużej Rodziny ▪ dobra dostępność opieki przedszkolnej ▪ dobrze rozwinięta infrastruktura szkół podstawowych oraz miejsc rekreacyjnych dla rodzin ▪ aktywność młodzieży (Młodzieżowa Rada Gminy) ▪ rozwinięta infrastruktura świetlic i bogata oferta zajęć organizowanych przez Gminne Centrum Kultury ▪ dobra dostępność podstawowej opieki medycznej w gminie ▪ dostęp rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy do pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej, psychospołecznej i prawnej	▪ ograniczona liczba dobrze płatnych miejsc pracy ▪ deficyt podmiotów ekonomii społecznej w gminie ▪ nieodpowiednie zasoby mieszkań komunalnych, w tym socjalnych ▪ brak grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci ▪ brak w gminie żłobka ▪ brak możliwości kontynuowania w gminie nauki na poziomie ponadgimnazjalnym ▪ ograniczony, w stosunku do dzieci i młodzieży z miast, dostęp do placówek edukacyjno-kulturalnych i ośrodków sportowych (pływalnie, kluby umożliwiające trening w szerokiej gamie dyscyplin sportowych) ▪ niewystarczające działania profilaktyczne, informacyjne, edukacyjne i szkoleniowe w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie ▪ brak w gminie grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie ▪ brak mieszkań chronionych dla ofiar przemocy w rodzinie ▪ niewystarczająca liczba pracowników świadczących opiekę i wsparcie osobom niepełnosprawnym ▪ zbyt niska skala działań prozdrowotnych wśród osób starszych ▪ ograniczony dostęp do opieki lekarskiej, głównie specjalistycznej (w tym opieki geriatrycznej) ▪ brak w gminie grup i instytucji wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych ▪ niedostateczna baza rehabilitacyjna w gminie

▪ prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie ▪ dostępne środki Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ▪ funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie ▪ aktywna i z dużym potencjałem intelektualnym grupa seniorów w gminie ▪ informowanie osób starszych i niepełnosprawnych o przysługujących im prawach i dostępnych formach pomocy ▪ organizowanie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi ▪ pomoc dla osób starszych ze strony rodziny ▪ obecność w gminie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze ▪ dysponowanie odpowiednią liczbą pracowników socjalnych ▪ dobrze wykwalifikowana i podnosząca kwalifikacje kadra GOPS-u ▪ posiadanie wiedzy na temat problemów społecznych występujących w gminie ▪ informowanie beneficjentów systemu pomocy społecznej o możliwościach uzyskania wsparcia ▪ odpowiednia jakość obsługi klienta i sprawnie działający system pomocy społecznej ▪ dobrze rozwinięte i aktywne, jak na standardy wiejskie, organizacje pozarządowe, zacieśniająca się współpraca pomiędzy nimi a sektorem publicznym, w tym GOPS i GKRPA ▪	▪ brak dostępu do kształcenia integracyjnego w gminie ▪ istnienie barier utrudniających niepełnosprawnym codzienne życie, w tym architektonicznych ▪ niedostatecznie rozwinięta sieć placówek pomocy społecznej w gminie ▪ niewystarczające środki finansowe na utrzymanie kadry pomocy społecznej, obniżanie się jakości usług społecznych ▪ niska skala działań służących pozyskaniu środków finansowych z funduszy zewnętrznych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej ▪ zbyt mały potencjał organizacji pozarządowych działających w gminie w obszarze polityki społecznej ▪ ograniczona współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej oraz z przedstawicielami kościoła ▪ niewielki udział mieszkańców gminy w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych
Szanse	Zagrożenia

▪ wzrost aktywności zawodowej ▪ rozwój przedsiębiorczości ▪ dalszy rozwój turystyki i sektora usług okołoturystycznych, w tym agroturystyki ▪ promocja gminy jako regionalnego centrum turystyki i rekreacji ▪ realizacja polityki prorodzinnej państwa ▪ rozwój podmiotów ekonomii społecznej ▪ rozwój budownictwa mieszkaniowego w ramach programów socjalnych ▪ możliwość pozyskania środków finansowych z funduszy zewnętrznych, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej ▪ duży potencjał inwestorów w regionie ▪ dostęp do europejskich rynków pracy ▪ zwiększająca się liczba programów, konkursów i możliwości poprawienia sytuacji w różnych obszarach funkcjonowania rodzin, a także seniorów i osób niepełnosprawnych na rynku pracy i w przestrzeni społecznej ▪ realizacja polityki prorodzinnej w kraju ▪ rozwój oferty spędzania czasu wolnego ▪ zwiększenie świadomości społecznej na temat uzależnień i przemocy domowej ▪ moda w społeczeństwie na zdrowy styl życia ▪ wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych ▪ dalsza likwidacja barier ograniczających udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym; możliwość pozyskania na ten cel środków finansowych ▪ wspieranie działań mających na celu aktywne uczestnictwo osób starszych w życiu społecznym ▪ rozwój polityki senioralnej ▪ dalsze integrowanie społeczności lokalnej	▪ trudności formalnoprawne w realizacji zadań inwestycyjnych związanych z rozbudową infrastruktury turystycznej na terenach nadpilicznych tzw. zalewowych ▪ zjawisko dziedziczenia bezrobocia i ubóstwa ▪ ograniczone możliwości znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez kończącą edukację młodzież ▪ brak odwagi i determinacji u osób bezrobotnych w podejmowaniu i prowadzeniu własnej działalności gospodarczej ▪ zwiększająca się liczba transferów pieniężnych do rodzin mogąca być powodem zmniejszenia aktywności w zakresie pracy zawodowej, przedsiębiorczości ▪ emigracja zarobkowa osób młodych i wykwalifikowanych zawodowo ▪ kryzys funkcji rodziny i jej roli w życiu społecznym; rozpad więzi rodzinnych ▪ coraz większa dostępność napojów alkoholowych i innych środków psychoaktywnych, np. dopalaczy; pojawienie się w lokalnym środowisku dilerów używek ▪ obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej ▪ rosnąca liczba osób wymagających podjęcia działań interdyscyplinarnych ▪ ukrywanie problemu przemocy powodowane najczęściej strachem przed sprawcą, obawą przed stygmatyzacją w społeczności lokalnej lub brakiem wiedzy na temat możliwości wsparcia i pomocy ▪ zwiększająca się liczba osób starszych niepełnosprawnych
--	--

▪ stałe doskonalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej ▪ rozwój infrastruktury socjalnej; poszerzenie jej m.in. klub seniora, ewentualnie dom dziennego pobytu ▪ zwiększenie aktywności społecznej ▪ poszerzenie sektora pozarządowego działającego w obszarze polityki społecznej ▪ ogólna poprawa warunków życia mieszkańców, zmniejszająca się liczba osób korzystających z pomocy społecznej ▪ budowa atmosfery „lokalnego patriotyzmu”, świadomości, że miejsce, w którym żyjemy, ma potencjał i daje szanse na dobre życie ▪ dalszy rozwój wolontariatu w gminie	▪ niezadowalający poziom życia osób starszych ▪ nieodpowiednia dostępność domów pomocy społecznej ▪ niewystarczające działania jednostek sektora publicznego w zakresie tworzenia infrastruktury dla seniorów i osób niepełnosprawnych z powodu braków finansowych ▪ niewielkie zainteresowania osób starszych udziałem w życiu społecznym ▪ poczucie wykluczenia społecznego ze względu na wiek i niepełnosprawność ▪ rosnące zagrożenie wypaleniem zawodowym wśród pracowników pomocy społecznej ▪ niewłaściwie finansowany system pomocy społecznej ▪ negatywne postawy społeczne wyrażające się brakiem zainteresowania lokalnymi problemami i sprawami społecznymi
---	--

15. WNIOSKI Z DIAGNOZY

Przeprowadzona w kilkunastu obszarach diagnoza sytuacji społecznej w gminie Inowódz pozwoliła na zidentyfikowanie najważniejszych problemów oraz wyzwań, przed którymi w najbliższych latach stanie samorząd lokalny. Zaliczono do nich:

- dalsze wspieranie osób znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej i wymagających aktywizacji zawodowej oraz tworzenie w gminie nowych miejsc pracy;
- zwiastujący proces starzenia się społeczności lokalnej i zwiększający ryzyko chorób i niepełnosprawności stały wzrost liczby osób starszych, któremu towarzyszy spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym;
- wspieranie rodzin wymagających ochrony macierzyństwa lub wielodzietności oraz mających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej;
- rozwijanie systemu pomocy osobom i rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy domowej;

- zaspokajanie potrzeb w zakresie ochrony zdrowia, w tym zwiększenie dostępu do specjalistycznej opieki zdrowotnej oraz kontynuowanie działań prozdrowotnych;
- utrzymanie poziomu bezpieczeństwa publicznego, m.in. poprzez kontynuowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych poświęconych przestępczości;
- rozwijanie aktywności obywatelskiej oraz usprawnianie lokalnego systemu pomocy społecznej.

Wyniki diagnozy, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, posłużyły do sformułowania misji oraz wyznaczenia celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań niezbędnych do podjęcia w latach 2020-2027. Wdrożenie zaplanowanych przedsięwzięć powinno przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców gminy, zmniejszenia skali występujących problemów społecznych oraz zminimalizowania ich skutków społecznych. Inicjatywy te zostały ujęte w poniżej przedstawionych obszarach.

- 1. Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego oraz stwarzanie mieszkańcom gminy warunków do rozwoju:** wspieranie osób znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej i wymagających aktywizacji, w tym pozostających bez pracy, oraz tworzenie w gminie nowych miejsc pracy;
- 2. Utrzymanie seniorów i osób niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania:** zapewnienie osobom starszym odpowiedniej opieki oraz zwiększenie ich udziału w życiu społeczności lokalnej, a także ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz tworzenie warunków do społecznej i zawodowej aktywności osób nią dotkniętych;
- 3. Wspieranie rodzin, zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do rozwoju oraz zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej:** pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju, wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie, zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia;
- 4. Podnoszenie poziomu bezpieczeństwa publicznego w gminie:** przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich oraz podejmowanie przedsięwzięć profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych poświęconych przestępczości;

- 5. Rozwijanie sektora obywatelskiego oraz wzmacnianie lokalnych służb społecznych:** wzmacnianie i poszerzanie sektora pozarządowego w gminie oraz zacieśnianie współpracy z należącymi do niego organizacjami, a także doskonalenie sektora pomocy społecznej.

III. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misją samorządu gminy Inowłódz w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2020-2027 jest **podniesienie jakości życia mieszkańców i stwarzanie im warunków do rozwoju, wzmacnianie rodzin, przeciwdziałanie różnym formom marginalizacji i wykluczenia społecznego oraz integrowanie społeczności lokalnej**. Wypełnienie tak sformułowanej misji wymaga wdrożenia wyznaczonych celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań. Zostały one przedstawione poniżej w formie kart strategicznych, w których uwzględniono również realizatorów poszczególnych zapisów, źródła ich finansowania oraz prognozę zmian.

Cel strategiczny 1.	Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego oraz stwarzanie mieszkańcom gminy warunków do rozwoju
Cele operacyjne	1. Wspieranie osób znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej i wymagających aktywizacji, w tym pozostających bez pracy. 2. Tworzenie w gminie nowych miejsc pracy.
Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.	1. Kontynuowanie pracy socjalnej z osobami ubogimi i bezrobotnymi, obejmującej m.in. motywowanie do podnoszenia kwalifikacji, poszukiwania zatrudnienia i rozwiązywania własnych problemów oraz zawieranie z nimi kontraktów socjalnych. 2. Podejmowanie wśród osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej działań edukacyjnych służących poprawie ich położenia oraz zapobieganiu zjawisku dziedziczenia bezrobocia i biedy, m.in. edukowanie w zakresie umiejętnego gospodarowania budżetem domowym. 3. Udzielanie przez GOPS pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i z funduszu alimentacyjnego oraz w formie dodatków mieszkaniowych i dodatku energetycznego. 4. Udzielanie przez GOPS świadczenia wychowawczego i świadczenia „Dobry Start”. 5. Zachęcanie osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego do aktywnych postaw, promowanie wśród nich samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej oraz organizowanie na rzecz ubogich akcji

	charytatywnych (np. zbiórek). 6. Udzielanie pomocy dzieciom pochodzącym z rodzin ubogich, m.in. poprzez prowadzenie dożywiania w szkołach, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także organizowanie wypoczynku oraz czasu wolnego. 7. Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji zawodowej bezrobotnych mieszkańców gminy – upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach, organizowanie robót publicznych, prac społecznie użytecznych, interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego oraz udzielanie pomocy w rozpoczęciu działalności gospodarczej. 8. Wspieranie tworzenia i rozwoju podmiotów ekonomii społecznej w gminie, w tym spółdzielni socjalnych. 9. W razie potrzeby podejmowanie działań na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością, m.in. prowadzenie pracy socjalnej, udzielenie wsparcia finansowego i rzeczowego oraz w dostępie do opieki zdrowotnej i terapii uzależnień, zapewnienie schronienia; podejmowanie współpracy w tym zakresie z placówkami spoza gminy. 10. Utworzenie zasobu mieszkań komunalnych w gminie, w tym tworzenie mieszkań socjalnych i chronionych. 11. Opracowanie, realizacja lub współudział w realizacji programów i projektów na rzecz zagrożonych i dotkniętych wykluczeniem społecznym, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów). 12. Pozyskiwanie nowych inwestorów, promowanie gminy przy wykorzystaniu jej walorów, tworzenie i oferowanie terenów pod działalność gospodarczą, oferowanie inwestorom ulg podatkowych. 13. Wspieranie i promowanie przedsiębiorczości, w tym małej i średniej. 14. Wspieranie rozwoju turystyki i rekreacji w gminie, m.in. poprzez promowanie jej walorów oraz rozwijanie oferty i infrastruktury turystycznej, w tym agroturystycznej. 15. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi zajmującymi się wspieraniem przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych oraz rozwoju gminy, udzielaniem wsparcia osobom ubogim, bezrobotnym i bezdomnym, a także z Kościołem.
Czas realizacji	Lata 2020-2027.
Realizatorzy	Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, gminne publiczne placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
Partnerzy w realizacji	Powiatowy Urząd Pracy i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tomaszowie Mazowieckim, niepubliczne placówki oświatowe, szkoły

	ponadpodstawowe, inwestorzy, pracodawcy, w tym lokalni przedsiębiorcy, placówki zapewniające schronienie poza gminą, placówki ochrony zdrowia, instytucje rządowe, organizacje pozarządowe, w tym organizacje zajmujące się wspieraniem przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych oraz rozwoju gminy, udzielaniem wsparcia osobom bezrobotnym, ubogim i bezdomnym, Kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).
Prognoza zmian	▪ aktywizacja zawodowa i usamodzielnienie części dotychczasowych beneficjentów systemu pomocy społecznej, ▪ poprawa warunków ekonomicznych osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego, ▪ łatwiejszy dostęp do mieszkań dla osób o niskim statusie materialnym, ▪ lepsze wsparcie dla osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością, ▪ zwiększenie liczby miejsc pracy w gminie, ▪ wzrost aktywności gospodarczej w gminie.

Cel strategiczny 2.	Utrzymanie seniorów i osób niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania
Cele operacyjne	1. Zapewnienie osobom starszym odpowiedniej opieki oraz zwiększenie ich udziału w życiu społeczności lokalnej. 2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz tworzenie warunków do społecznej i zawodowej aktywności osób nią dotkniętych.
Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.	1. Informowanie osób starszych i niepełnosprawnych o dostępnych formach pomocy, podejmowanych na ich rzecz działaniach oraz przysługujących im prawach. 2. Udzielanie osobom starszym i niepełnosprawnym wsparcia w postaci pracy socjalnej oraz pomocy finansowej i rzeczowej. 3. Rozwijanie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi. 4. Inicjowanie i promowanie wśród mieszkańców gminy działań samopomocowych, np. pomocy sąsiedzkiej. 5. Kontynuowanie działań prozdrowotnych wśród osób starszych i niepełnosprawnych. 6. Rozwijanie oferty spędzania czasu wolnego kierowanej do osób starszych i niepełnosprawnych – zapewnienie im odpowiedniego dostępu do edukacji, kultury i rekreacji poprzez organizowanie imprez środowiskowych, wycieczek, zajęć, spotkań integracyjnych, m.in. w ramach gminnych placówek kulturalnych oraz przy współpracy z organizacjami pozarządowymi. 7. Podjęcie działań w kierunku utworzenia w gminie domu dziennego pobytu lub klubu seniora

	8. Wspieranie inicjatyw służących zwiększeniu aktywności osób starszych i niepełnosprawnych oraz wykorzystujących ich potencjał. 9. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowym Urzędem Pracy oraz Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. przy: likwidacji barier, zapewnieniu dostępu do rehabilitacji i sprzętu rehabilitacyjnego oraz zapewnieniu i utrzymaniu odpowiedniego zatrudnienia. 10. Podejmowanie i rozszerzanie współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, m.in. z zakładami opieki zdrowotnej, ośrodkami wsparcia, domami pomocy społecznej, podmiotami świadczącymi usługi rehabilitacyjne, zakładami pracy chronionej, zakładami aktywności zawodowej, organizacjami pozarządowymi, a także z Kościołem. 11. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne w codziennym życiu.
Czas realizacji	Lata 2020-2027.
Realizatorzy	Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, gminne publiczne placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne.
Partnerzy w realizacji	Powiatowy Urząd Pracy i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tomaszowie Mazowieckim, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, niepubliczne placówki oświatowe, placówki ponadpodstawowe, placówki ochrony zdrowia, pracodawcy, ośrodki wsparcia, podmioty świadczące usługi rehabilitacyjne, domy pomocy społecznej, instytucje rządowe, organizacje pozarządowe działające na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, Kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).
Prognoza zmian	▪ efektywniejszy udział seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, ▪ wyższy standard świadczonych usług, ▪ lepsza jakość funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania, ▪ wzrost liczby osób usprawionych i zatrudnionych.
Cel strategiczny 3.	Wspieranie rodzin, zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do rozwoju oraz zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej
Cele operacyjne	1. Pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju.

	2. Wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie. 3. Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.
Kierunki działań do celu operacyjnego 1.	1. Kontynuowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności z rodzinami wymagającymi ochrony macierzyństwa lub wielodzietności oraz mającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. 2. Utrzymanie, a w razie konieczności, zwiększenie liczby asystentów rodziny oraz w razie potrzeby, ustanawianie rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizowanie dla nich szkoleń. 3. Prowadzenie wśród rodzin edukacji w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich oraz promowanie prawidłowego modelu rodziny, m.in. przez pracowników GOPS-u, placówek oświatowych, asystentów rodziny. 4. Zapewnienie rodzinom oraz osobom samotnie wychowującym dzieci szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego. 5. Promowanie wśród pracodawców elastycznych form zatrudnienia, ułatwiających godzenie pracy z wychowaniem dzieci. 6. Podjęcie działań w kierunku zapewnienia w gminie opieki nad dziećmi do lat 3 oraz zwiększenia dostępu do opieki przedszkolnej. 7. Kontynuowanie i wspieranie działań integracyjnych na rzecz rodzin, min. organizowanie rodzinnych pikników. 8. Zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych przy wykorzystaniu zasobów oświatowych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy; rozwijanie infrastruktury umożliwiającej spędzanie czasu wolnego oraz rozwój uzdolnień i zainteresowań dzieci i młodzieży, organizowanie wypoczynku. 9. Rozwój sieci i oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży. 10. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez zwiększenie dostępności zajęć wyrównawczych, udzielanie pomocy w nauce (np. przez wolontariuszy), przyznawanie stypendiów i zasiłków szkolnych. 11. Opracowywanie i wdrażanie programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej i z budżetu państwa (w ramach konkursów); podejmowanie współpracy w tym zakresie z organizacjami pozarządowymi. 12. Integrowanie i koordynowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i ochrony zdrowia, policji, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, organizacji pozarządowych i kościoła.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.	1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej, psychologicznej, prawnej i społecznej dla osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie, m.in. poprzez poszerzenie oferty działającego w gminie Rodzinnego Punktu Konsultacyjnego oraz podejmowanie współpracy z placówkami leczenia uzależnień i ośrodkami wsparcia świadczącymi pomoc w ww. zakresie. 2. Zintensyfikowanie w gminie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności kierowanej do dzieci i młodzieży, ich rodziców oraz nauczycieli. 3. Wspieranie działań mających na celu utworzenie grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie. 4. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 5. Zintensyfikowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. 6. W razie potrzeby zapewnienie ofiarom przemocy w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia, a także kierowanie sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych; nawiązywanie współpracy w tym zakresie z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie. 7. Rozwijanie sieci i oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w gminie. 8. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie.
Kierunki działań do celu operacyjnego 3.	1. Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej. 2. Zwiększenie dostępu mieszkańcom do świadczeń zdrowotnych, głównie specjalistycznych, w tym usług rehabilitacyjnych i opieki geriatrycznej. 3. Podejmowanie działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych. 4. Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia i ich skutkami. 5. Upowszechnianie wśród mieszkańców gminy informacji na temat dostępności i możliwości skorzystania ze specjalistycznych usług medycznych, w tym wykonania badań specjalistycznych. 6. Opracowanie i realizacja gminnego programu ochrony zdrowia psychicznego.
Czas realizacji	Lata 2020-2027.
Realizatorzy	Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, gminne publiczne placówki oświatowe, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Rodzinny Punkt

	Konsultacyjny, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, gminne placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
Partnerzy w realizacji	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna i Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Tomaszowie Mazowieckim, niepubliczne placówki oświatowe, placówki ponadpodstawowe, placówki ochrony zdrowia, placówki leczenia uzależnień, ośrodki wsparcia, grupy samopomocowe, instytucje rządowe, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, m.in. organizacje udzielające pomocy rodzinom i dzieciom, w tym dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie, organizacje zajmujące się wspieraniem i upowszechnianiem kultury, turystyki, sportu i rekreacji, jednostki ochotniczej straży pożarnej, oraz Kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
Prognoza zmian	▪ niższy odsetek rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi oraz wymagających ochrony macierzyństwa i wielodzietności, ▪ podniesienie poziomu wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, ▪ skuteczniejsze wsparcie dla rodziców mających trudności opiekuńczo-wychowawcze, rodziców samotnych i wychowujących dzieci niepełnosprawne, ▪ zapewnienie dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3., ▪ szerszy dostęp do opieki przedszkolnej, ▪ podwyższenie szans edukacyjnych dla uczniów uzdolnionych i dzieci mających problemy w nauce, ▪ wzbogacenie oferty spędzania czasu wolnego oraz wzrost liczby dzieci i młodzieży z niej korzystających, ▪ większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej, uzależnień oraz zdrowego trybu życia, ▪ lepszy dostęp do opieki zdrowotnej, w tym specjalistycznej, ▪ wydatniejsze wsparcie dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie, ▪ obniżenie liczby przypadków przemocy w rodzinie.

Cel strategiczny 4.	Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego w gminie
----------------------------	---

Cele operacyjne:	1. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich. 2. Podejmowanie przedsięwzięć profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych poświęconych przestępczości.
Kierunki działań do celu operacyjnego 1.	1. Podejmowanie w gminie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie). 2. Podejmowanie działań profilaktyczno-edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży, m.in. opracowywanie i realizowanie programów w placówkach oświatowych i włączanie w ich realizację policjantów. 3. Patrolowanie i wizytowanie miejsc publicznych w gminie; zwiększenie częstotliwości patroli policyjnych w miejscach najbardziej zagrożonych przestępczością, szczególnie w godzinach wieczornych i nocnych. 4. Kontynuowanie przez jednostki gminne i mieszkańców współpracy z policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości. 5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego. 6. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont dróg gminnych, budowę przejść dla pieszych, oświetlenia i miejsc parkingowych.
Czas realizacji	Lata 2020-2027.
Realizatorzy	Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, gminne publiczne placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
Partnerzy w realizacji	Placówki ochrony zdrowia, placówki ponadpodstawowe, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, policja, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
Prognoza zmian	▪ wzrost zasobu wiedzy mieszkańców na temat przestępczości i jej skutków, ▪ ograniczenie przestępczości, w tym wśród młodocianych, ▪ bezpieczniejsze drogi.

Cel strategiczny 5.	Rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego oraz wzmacnianie lokalnych służb społecznych
Cele operacyjne:	1. Wzmacnianie i poszerzenie sektora pozarządowego w gminie oraz zacieśnianie współpracy z należącymi do niego organizacjami. 2. Doskonalenie sektora pomocy społecznej w gminie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.	1. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy szerszej współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. 2. Wspieranie organizacyjne, prawne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy międzynarodowej oraz w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet samorządu źródeł finansowania. 3. Zachęcanie mieszkańców gminy do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych – samoorganizowania się, samopomocy oraz tworzenia organizacji działających na rzecz społeczności lokalnej. 4. Wspieranie lokalnych inicjatyw społecznych. 5. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.
Kierunki działań do celu operacyjnego 2.	1. Systematycznie podnoszenie kompetencji przez kadrę GOPS-u, m.in. poprzez uczestnictwo w szkoleniach i kursach. 2. Dalsze zapewnianie wsparcia ze strony asystenta rodziny. 3. W razie możliwości rozszerzenie infrastruktury socjalnej w gminie. 4. Projektowanie i wdrażanie nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy. 5. Zapewnienie mieszkańcom szerszego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. poprzez rozwijanie strony internetowej GOPS-u. 6. Opracowywanie i realizowanie projektów współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów).
Czas realizacji	Lata 2020-2027.
Realizatorzy	Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i inne jednostki organizacyjne gminy.
Partnerzy w realizacji	Regionalne Centrum Polityki Społecznej w Łodzi, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tomaszowie Mazowieckim, instytucje rządowe, organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
Prognoza zmian	▪ większe kompetencje kadr pomocy społecznej, ▪ wyższa jakość świadczonych usług, ▪ rozwój aktywności mieszkańców, ▪ zwielokrotnienie inicjatyw społecznych,

	▪ różnorodność form i lepsza efektywność współpracy z sektorem pozarządowym.

IV. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Inowłódz na lata 2020-2027 będzie realizowana w szczególności poprzez następujące programy:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- Gminny Program Wspierania Rodziny,
- Program Współpracy Gminy Inowłódz z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Skuteczność wdrożenia dokumentu będzie również zależała od środków finansowych – posiadanych i pozyskanych przez samorząd gminy lub inne podmioty uczestniczące w realizacji strategii – na opracowanie i realizację innych programów oraz projektów, które będą zgodne z przyjętymi w dokumencie kierunkami działań.

Programy i projekty powinny cechować efektywność, skuteczność i celowość. Mogą być one przyjmowane stosownymi uchwałami przez Radę Gminy i w zależności od charakteru, realizowane w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych.

Zaprojektowane zgodnie z zapisami strategicznymi przedsięwzięcia mogą być dofinansowywane m.in. ze środków programów resortowych (np. w ramach otwartych konkursów ofert). Wśród obecnie obowiązujących należy wymienić:

- Resortowy program wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej – asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej,
- Program „Aktywne Formy Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu – nowy wymiar 2020”,
- Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020,
- Program Wieloletni „Senior-WIGOR” na lata 2015-2020,
- Program wspierający powrót osób bezdomnych do społeczności,

- Program „Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi”.

V. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII

Zgodnie z art. 110, pkt 4 ustawy o pomocy społecznej, koordynatorem realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Inowłódz na lata 2020-2027 będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowłodzu. Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji, w zależności od posiadanych i pozyskanych środków finansowych. Poniższa tabela przedstawia ramy finansowe strategii.

Tabela 15. Ramy finansowe strategii w latach 2020-2027

2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.	2025 r.	2026 r.	2027 r.
6 004 164	6 321 250	6 633 250	6 960 737	7 304 486	7 523 620	7 749 329	7 981 809

Źródło danych: Urząd Gminy Inowłódz.

Do przygotowania ram finansowych strategii wykorzystano prognozowaną w budżecie gminy wielkość wydatków w pomocy społecznej oraz w innych obszarach polityki społecznej (dział 851 Ochrona zdrowia, rozdział 85153 Przeciwdziałanie narkomanii, rozdział 85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi, dział 852 Pomoc społeczna, dział 853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej, 854 Edukacyjna opieka wychowawcza, dział 855 Rodzina). Prognozę tę oparto o wysokość środków finansowych poniesionych na realizację zadań w ww. działach w latach 2017-2019.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji.

Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, z myślą o podjęciu działań korygujących, czy realizacja wyznaczonych działań zmierza w słusznym kierunku. Monitoring strategii dostarczy również informacji pozwalających na przeprowadzenie jej ewaluacji, która umożliwia ustalenie rzeczywistych rezultatów wdrożenia dokumentu – czy uzyskane efekty są zgodne z przyjętymi wcześniej zamierzeniami i na co miały wpływ.

Informacja na temat realizacji strategii oraz osiągniętych rezultatów będzie przygotowywana corocznie w formie raportu monitoringowego. Poza oceną wdrożenia zapisów strategicznych, będzie on zawierał propozycje rozwiązań (np. programów celowych) oraz w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych lub nowych potrzeb, podjęcie działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

W celu skutecznego i sprawnego opracowywania raportu monitoringowego, Wójt Gminy może powołać zespół zadaniowy w skład, którego wejdą przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Do oceny stopnia wdrożenia strategii zostaną wykorzystane przedstawione poniżej wskaźniki monitoringowe. W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji.

Przygotowany zestaw wskaźników monitoringowych ma charakter otwarty, co oznacza, że w trakcie wdrażania strategii, może być on zmodyfikowany, w tym poszerzony o nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji zapisów strategicznych.

Cel strategiczny 1.:

- liczba osób bezrobotnych, ubogich i bezdomnych objętych pracą socjalną,
- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia, ubóstwa i bezdomności,
- liczba osób i rodzin objętych wsparciem w postaci świadczeń pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i z funduszu alimentacyjnego oraz w formie dodatków mieszkaniowych i dodatku energetycznego,
- liczba rodzin objętych świadczeniem wychowawczym i świadczeniem „Dobry Start”,
- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem,
- wielkość stopy bezrobocia,
- liczba osób bezrobotnych w gminie, w tym liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia,
- liczba podmiotów ekonomii społecznej,

- liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie,
- liczba mieszkań komunalnych, w tym socjalnych,
- liczba programów i projektów na rzecz zagrożonych i dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem społecznym,
- liczba nowych inwestorów,
- liczba podmiotów gospodarczych.

Cel strategiczny 2.:

- liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną,
- liczba seniorów i osób niepełnosprawnych objętych pomocą społeczną,
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi i specjalistycznymi usługami opiekuńczymi, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- liczba osób z gminy korzystających z dziennego domu seniora,
- liczba obiektów, w których zlikwidowano bariery,
- liczba osób objętych usługami rehabilitacyjnymi,
- liczba nowo utworzonych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- liczba osób z gminy korzystających z ośrodków wsparcia dziennego poza gminą,
- liczba osób z gminy objętych całodobową opieką w domach pomocy społecznej,
- liczba wolontariuszy wspierających osoby starsze i niepełnosprawne.

Cel strategiczny 3.:

- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin objętych przez nich wsparciem,
- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym oraz liczba porad,
- liczba dzieci do lat 3. objętych opieką,
- liczba dzieci objętych opieką przedszkolną,
- liczba placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży oraz liczba osób objętych w ich ramach opieką,
- liczba opracowywanych i realizowanych programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka oraz liczba osób nimi objętych.

- liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną,
- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym, prawnym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych pomocą w ramach punktu konsultacyjnego,
- liczba grup samopomocowych oraz liczba osób objętych w ich ramach wsparciem,
- liczba udzielonych porad i przeprowadzonych interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego,
- liczba osób umieszczonych w ośrodkach wsparcia,
- liczba osób skierowanych do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych,
- liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej,
- liczba osób objętych świadczeniami zdrowotnymi,
- liczba opracowanych i realizowanych programów zdrowotnych oraz liczba osób nimi objętych.

Cel strategiczny 4.:

- liczba popełnionych i wykrytych przestępstw,
- liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych,
- liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze.

Cel strategiczny 5.:

- liczba pracowników GOPS-u, w tym liczba pracowników socjalnych,
- liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin objętych przez nich wsparciem,
- liczba szkoleń, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,
- liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej,
- liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabele:

Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe i energetyczne przyznane w gminie w latach 2016-2018 ...	18
Tabela 2. Placówki oświatowe w gminie	24
Tabela 3. Placówki kulturalne w gminie	26
Tabela 4. Gminne obiekty sportowo-rekreacyjne	27

Tabela 5. Zakłady opieki zdrowotnej i apteki w gminie	28
Tabela 6. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych..	32
Tabela 7. Podmioty mogące wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.....	35
Tabela 8. Kadra GOPS-u i jej kwalifikacje w 2018 roku	40
Tabela 9. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2016-2018.....	41
Tabela 10. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez GOPS w latach 2016-2018.....	45
Tabela 11. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2016-2018	48
Tabela 12. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2016-2018	49
Tabela 13. Instytucje udzielające wsparcia poza gminą, z oferty których mogą korzystać lub korzystają mieszkańcy gminy	50
Tabela 14. Organizacje pozarządowe w gminie	52
Tabela 15. Ramy finansowe strategii w latach 2020-2024.....	84

Wykresy:

Wykresy 1-2. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2016-2018	15
Wykresy 3-4. Ruch naturalny i saldo migracji ludności gminy w latach 2016-2018	16
Wykres 5. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2016-2018	17
Wykres 6. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2016-2018.....	17
Wykres 7. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki (w ha) w gminie	18
Wykres 8. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2016-2018.....	20
Wykres 9. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2018 roku	20
Wykres 10. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2016-2018*	21
Wykres 11. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2016-2018	21
Wykres 12. Stopa bezrobocia w powiecie tomaszowskim, w województwie łódzkim i w kraju w latach 2016-2018 (w %)	22

Wykresy 13-16. Bezrobotni w gminie na koniec 2018 roku według wieku, czasu pozostawiania bez pracy, stażu pracy oraz poziomu wykształcenia	23
Wykres 17. Osoby niepełnosprawne w ogóle mieszkańców gminy w 2002 roku.....	30
Wykres 18. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku	30
Wykres 19. Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku.....	31
Wykres 20. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku	31
Wykres 21. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2016-2018	33
Wykres 22. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności GKRPA w latach 2016-2018.....	34
Wykres 23. Przestępczość w gminie w 2017 roku*	38
Wykres 24. Osoby w gminie, którym w latach 2016-2018 udzielono pomocy i wsparcia	42
Wykres 25. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2016-2018 przyznano świadczenie..	42
Wykres 26. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2016-2018 przyznano świadczenie pieniężne	43
Wykres 27. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2016-2018 przyznano świadczenie niepieniężne	43
Wykres 28. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2016-2018 (liczba osób w rodzinach)	44
Wykres 29. Warunki życia w gminie	54
Wykres 30. Problemy najczęściej dotyczące mieszkańców gminy	55
Wykres 31. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie	56
Wykres 32. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie?	57
Wykres 33. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych? ..	57
Wykres 34. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy?	58
Wykres 35. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?	58
Wykres 36. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie?	59

Wykres 37. Jakie działania byłyby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności?	59
Wykres 38. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie.....	60
Wykres 39. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?.....	60
Wykres 40. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy?	62
Wykres 41. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy.....	62
Wykres 42. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?.....	62
Wykres 43. Znajomość przypadków przemocy w rodzinie w gminie.....	63
Wykres 44. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?	63
Wykres 45. Problemy najczęściej dotyczące osoby starsze z gminy.....	65
Wykres 46. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie?	65
Wykres 47. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne z gminy....	66
Wykres 48. Jakie działania umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym?	66
Wykres 49. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?	67
Wykres 50. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie.....	67
Wykres 51. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie?	67